

DEUTSCHE WEINSTRASSE

MITTELHAARDT

GUIDE

BAD DÜRKHEIM
DEIDESHEIM
FREINSHEIM
HASSLOCH
LAMBRECHT
LEININGERLAND
NEUSTADT/WSTR
WACHENHEIM

Zum Wohl. Die Pfalz.

LEBENS
ART

Met
plattegronden
van alle
plaatsen

NL

Deutsche Weinstrasse e.V.

– Mittelhaardt –
Martin-Luther-Straße 69
67433 Neustadt an der Weinstraße
Telefon 06321-3916921
Telefon 06321-9123-33
www.deutsche-weinstrasse.de

Tourist Information Neustadt

Hetzelpfad 1
67433 Neustadt an der Weinstraße
Telefon 06321-926892
www.neustadt.pfalz.com
www.pfalztours.eu

Tourist Information Haßloch/Pfalz

Rathausplatz 1
67454 Haßloch
Telefon 06324-935225
www.hassloch.de

Tourist Information

Verbandsgemeinde Lambrecht (Pfalz)
Sommerbergstraße 3
67466 Lambrecht (Pfalz)
Telefon 06325-181110
www.vg-lambrecht.de

Tourist Information Elmstein

Bahnhofstraße 14
67471 Elmstein
Telefon 06328-234
www.elmstein.de

Tourist Service GmbH Deidesheim

Bahnhofstraße 5
67146 Deidesheim
Telefon 06326-96770
www.deidesheim.de

Tourist Information Wachenheim

Weinstraße 15
67157 Wachenheim
Telefon 06322-9580801
www.wachenheim.de

Tourist Information Bad Dürkheim

Kurbrunnenstraße 14
67098 Bad Dürkheim
Telefon 06322-935-140
www.bad-duerkheim.com

**Urlaubsregion Freinsheim
Deutsche Weinstraße****i-Punkt Kallstadt**

Weinstraße 111
67169 Kallstadt
Telefon 06322-667838

i-Punkt Freinsheim

Hauptstraße 2
67251 Freinsheim
Telefon 06353-989294
www.freinsheim.de

Tourist Information Grünstadt-Land

Weinstraße 91 b
67278 Bockenheim
Telefon 06359-8001820
www.leiningerland.com

Tourist Information Grünstadt

Hauptstraße 45
67269 Grünstadt
Telefon 06359-9297234
www.gruenstadt.de

Tourist Information Hettenleidelheim

Hauptstraße 45
67310 Hettenleidelheim
Telefon 06351-4050
www.vg-hettenleidelheim.de

**Herausgeber / Publisher / Editore / Gérant / Uitgever
Gesamtherstellung / Production / Realizzato da
/ Productie**

KGP Visuelle Kommunikation GmbH
Ruppertsberger Straße 12, 67149 Meckenheim
Tel. 06326. 96560, kontakt@kgp.de, www.kgp.de

Fotos / Photographs

Hartmut Frie, Kurt E. Groß, Karlheinz Schmeckenbecher, Karl Hoffmann, Armin Faber, ad lumina, Rolf Schädler, Werner Sator, T. Mammann, Thomas Axtmann, Reinhard Kermann, Paola S. Tonello, Archiv kgp.de und den Archiven der Tourist Informationen von Neustadt, Deidesheim, Wachenheim, Lambrecht, Haßloch, Leiningerland, Deutsche Weinstrasse e.V. Mit freundlicher Genehmigung des Stadtarchiv Landau und des Fotoforums Deidesheim, www.fotoforum-deidesheim.de

DE PFALZ. DEUTSCHE WEINSTRASSE.

De Deutsche Weinstraße heeft van Neustadt tot Bockenheim vele verschillende bijzonderheden te bieden. Als aanvulling op de jaarlijkse uitgave van het magazine “LebensArt Deutsche Weinstrasse” is deze gids een grote bron van informatie voor schatzoekers en ontdekkingsreizigers. Steden en dorpen, bezienswaardigheden en belevenissen in overvloed zijn hier samengevat. Plattegronden van steden en dorpen vereenvoudigen de oriëntatie en door de vele mooie foto’s krijg je zin om de Weinstraße te ontdekken.

REGIO

NEUSTADT AN DER WEINSTRASSE **12**

Neustadt, Diedesfeld, Duttweiler, Geinsheim, Gimmeldingen, Haardt, Hambach, Königsbach, Lachen-Speyerdorf, Mußbach

HASSLOCH / PFALZ **38**

LAMBRECHT / PFALZ **50**

VAKANTIEREGIO DEIDESHEIM **52**

Deidesheim, Forst, Meckenheim, Niederkirchen, Ruppertsberg

VAKANTIEREGIO WACHENHEIM **72**

Wachenheim, Friedelsheim, Gönheim, Ellerstadt

BAD DÜRKHEIM **88**

Bad Dürkheim, Grethen/Hausen, Hardenburg, Leistadt, Seebach, Ungstein

VAKANTIEREGIO FREINSHEIM **106**

Freinsheim, Bobenheim am Berg, Dackenheim, Erpolzheim, Herxheim am Berg, Kallstadt, Weisenheim am Berg, Weisenheim am Sand

VAKANTIEREGIO LEININGERLAND **124**

Altleiningen, Battenberg, Bissersheim, Bockenheim, Carlsberg, Dirmstein, Ebertsheim, Gerolsheim, Großkarlbach, Grünstadt, Hettenleidelheim, Kindingheim, Kirchheim, Kleinkarlbach, Mertenheim, Neuleiningen, Laumersheim, Obersülzen, Obrigheim, Quirnheim, Tiefenthal, Wattenheim

OVERIG **145**

Kerstmarkten, burchten en kastelen, fietsverhuur, recreatieparken, zwembaden, begeleide fietstochten, segwayverhuur, golfen, musea in de region, staanplaatsen voor campers, berghutten en burchtcafés, Südliche Weinstraße, Dahner Felsenland, Sauer-Pechelbron/Noord-Elzas

ONDERWEG MET BUS EN TREIN

Bus en trein zijn aan de Deutsche Weinstraße een makkelijk en voordelig alternatief voor de auto. Informatie over prijzen en dienstregelingen op www.vrn.de of 01805-876 4636 (14 cent per min. vanuit het vaste net, max. 42 cent per min. uit de mobiele netwerken)

↑ De vakantie regio Pfalz: het op een na grootste wijnbouwgebied van Duitsland

↓ Het natuurpark Pfälzerwald: het grootste aaneengesloten bosgebied van Duitsland

↑ Hambacher Schloss: waar de wieg van de Duitse democratie stond

↓ Neustadt an der Weinstraße: plaats, waar de Duitse wijnkoningin gekroond wordt

↑ Haardt Schloss: de elegante villa aan de rand van het Haardtgebirge

↓ Deidesheim: eerste cittašlow in Rheinland-Pfalz

↑ De Wachtenburg: een adembenemend uitzicht op de Rijnvlakte

↓ Bad Dürkheim: het langste graderwerk van Duitsland, 333 m.

↑ Freinsheim: historische stadspoort

↓ Neuleiningen, een dorp onder een burcht: stamslot van de graven van Leiningen

NEUSTADT AN DER WEINSTRASSE

Als iemand uit de Pfalz zijn zorgen wil vergeten dan gaat hij naar Neustadt. Dit oude gezegde geldt nog steeds ... en niet alleen voor de mensen uit de Pfalz. Dit centrum voor de wijnbouw heeft nu eenmaal, dat bepaalde gevoel, dat je in de Pfalz hebt. Je voelt het al tijdens een wandeling door de straten van de oude stad of bij het slenteren langs de winkels in de voetgangerszone. Ook tijdens de wekelijkse markt tussen de gerestaureerde vakwerkhuisen of bij het drinken van een goed glas wijn. Die wijn komt vaak uit een van de romantische wijndorpen, die bij Neustadt horen: **Diedesfeld, Duttweiler, Gimmeldingen, Geinsheim, Hardt, Hambach, Königsbach, Lachen-Speyerdorf en Mussbach.** Deze dorpen bieden in elk jaargetijde een afwisselend programma: onder bloeiende amandelbomen in de lente, een wijnfeest in de zonnige zomer of tijdens de wijnoogst in de milde herfst. Neemt u ook de tijd voor de fabelachtige Elwedritschebrunnen, de imposante Stiftskirche, het symbool van Neustadt met de opmerkelijke scheidingsmuur en de grootste gietstalen klok ter wereld, het Haus des Weines, de beelden van bekende kunstenaars – maar ontdekt u dat alles toch zelf ... Niet vergeten: een bezoek aan het **Hambacher Schloss**, “de wieg van de Duitse democratie”, een nostalgische reis met de stoomtrein “**Kuckucksbähnel**” of een ontdekkingsreis over de Deutsche Weinstraße.

Tourist Information Neustadt

Hetzelplatz 1
67433 Neustadt an der Weinstraße
Telefon 06321-926892
Fax 06321-926891
touristinfo@neustadt.pfalz.com
www.neustadt.pfalz.com
www.pfalztours.eu

SAALBAU
NEUSTADT AN DER WEINSTRASSE

Saalbau Neustadt

Bahnhofstraße 1
67433 Neustadt an der Weinstraße
Telefon 06321-926812
Fax 06321-926810
saalbau@neustadt.pfalz.com
www.neustadt.eu/saalbau

Elwedritsche als Souvenir

Omdat ze zo opgewekt en gezellig is, houdt men de elwedritsche tegenwoordig ook graag als huisdier. Tegen een geringe vergoeding voor de jacht kunt u eenvoudig vrouwelijke en mannelijke elwedritschen als knuffel bij de VVV in Neustadt an der Weinstraße vangen.

Elwedritschen als knuffel...

zijn er als populaire handpop of als bekroning van een fles goede wijn uit de Pfalz; middelgroot als vingerpop en in het klein als hanger aan een cadeau of als ideale metgezel bij wandeltochten in het natuurpark Pfälzerwald: zowel mannelijk als vrouwelijk, gewoon aan de rugzak binden en op stap ...

De piepende elwedritsche voor in bad –

te leuk voor woorden !

Lekker:

Voor lekkerbekken bakt banketbakkerij Michel "elwedritschen" in een traditionele aardewerk vorm afhankelijk van de tijd van het jaar van amandelbiscuit of kastanjemeel verrijkt met grand cru chocolade. Prijs in een exclusieve verpakking 19,50 €. Bestellingen op info@fantasy-pastry.com / Tel. +49 (0)6321/84366

Pikant:

"Pälzer elwedritsche-zout voor eieren en Pälzer Elwedritsche-kruiden" kunt u bij "Der Magische Garten" in Neustadt an der Weinstraße kopen - ook geschikt voor kwarteleieren, ganzeneieren, omeletten, of als specerij voor gans, eend, kip ... gewoon eens proberen . www.magischergarten.de / Tel. +49 (0)6321-8589-49

Tritschologisch:

Het boekje "Elwetritsche" van Michael Landgraf en Wulf Werbelow, met illustraties van Steffen Boiselle: Het geeft antwoord op zulke belangrijke vragen als: "Hoe komt de elwetritsche aan haar naam", en "geboren werd". Met trischo-anatomie, trischo-taalwetenschap, trischo-jachtwetenschap, enz. ISBN: 978-3-939233-15-2.

Alle afbeeldingen van elwedritschen, elwedritschen van aardewerk, regionale producten en uitgelezen wijnen zijn bij de VVV van Neustadt an der Weinstraße verkrijgbaar!

Tourist-Information
Hetzelpfad 1
67433 Neustadt an der Weinstraße
Telefon 06321 9268-92
www.neustadt.pfalz.com

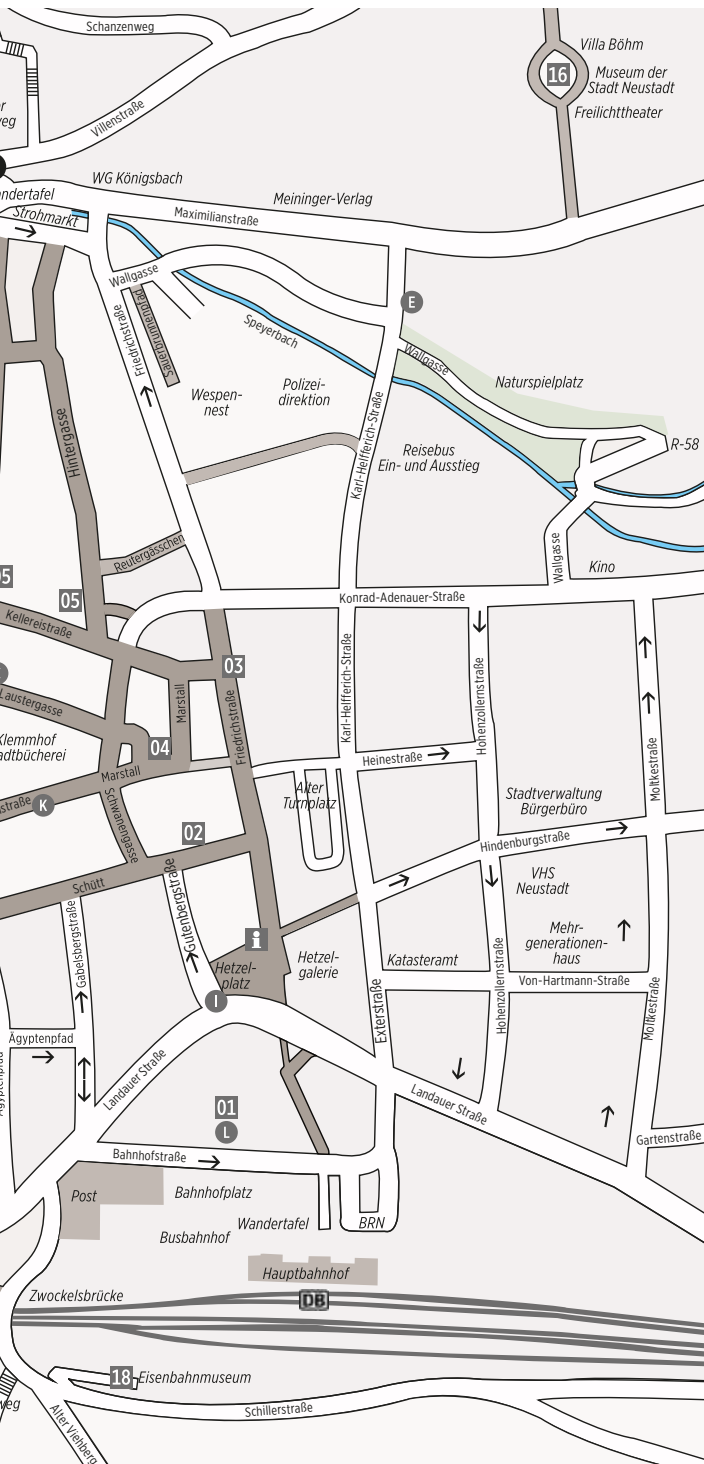

NEUSTADT

NEUSTADT
AN DER WEINSTRASSE

RONDELEIDING DOOR DE STAD NEUSTADT

01

De Saalbau – de mooie kamer van Neustadt:

De Saalbau, gebouwd tussen 1871 en 1873 naar het ontwerp van Jacob Liebleins, brandde in 1980 af en werd van 1982 tot 1984 herbouwd. De Saalbau is vandaag de dag een congres- en vergadercentrum, theater- en concertzaal, balzaal en de plaats waar de Pfälzische en Duitse wijnkoningin gekroond worden. Schuin tegenover de Saalbau ligt het centraal station, dat in 1866 gebouwd werd.

02

De Stochenturm (= Ooievaarstoren), herinneringen aan weerbare tijden: Er zijn weliswaar weer

ooievaars in Neustadt, in Geinsheim. Maar ze hebben deze hoektoren van de oude stad nog niet als nestplaats uitgekozen. Vanaf de speelplaats bij de Elwedritsche fontein heeft u het mooiste zicht op deze toren. Ten zuiden van de toren lag de stadsgracht. De straat "Schütt" (Duits: zuschütten = dempen) geeft het verloop van de stadsmuur en -gracht weer.

03

Friedrich-, Kellerei- en Hauptstraße – slenteren en je verbazen:

Wijn en andere specialiteiten uit de Pfalz, iets apart of alledaags: hier in de voetgangerszone in het stadscentrum vindt u gegarandeerd uw persoonlijk souvenir. Kijk ook eens omhoog naar de liefdevol gerestaureerde historische gebouwen, erkers, gevels en vakwerkhuisen. De Friedrichstraße werd in 1864 al als promenade gebruikt. Het huis op de hoek Haupt-/Kellereistraße werd in 1382 als oud raadhuis genoemd.

04

De Elwedritschefontein – ronduit fabelachtig:

Geen enkel fabeldier is gelijk aan de ander, vogels uit een sage, half dier, half mens, maar met heel veel menselijke trekken. Kinderen zijn er dol op, maar ook de volwassenen zijn gefascineerd door de Elwedritschefontein die door Prof. Gernot Rumpf is ontworpen, vele details herkent u niet op het eerste gezicht.

05

Mittel- en Hintergasse – romantische doorkijkjes:

Vakkundig en liefdevol gerestaureerde vakwerkhuisen, idyllische hofjes, mediterrane vegetatie, restaurants, winkeltjes, galerijen, alles in de levendige, historische stadskern. In de Hintergasse waren de gilden thuis, al vroeg was er sprake van leerlooiers (du: Gerber) en in de 18e eeuw ook van vatenmakers. In huis nr. 3 bevindt zich het oudste wijnhuis van de stad, sinds de 15e eeuw de plaats die de "Wandergesellen" aandoen.

06

Kartoffelmarkt en Paradiesbrunnen – over aardappels en andere appels:

Vroeger werden hier de aardappels (hier noemt men ze Grumbeeren) verhandeld. De Paradiesbrunnen (paradijsfontein), ook weer gemaakt door Gernot Rumpf, herinnert aan de verdrijving uit het paradijs. In de boomstam ziet u Eva voor en na de zondenva. Voor het huis van de koster, dat als een zwaluwnest aan de Stifskirche kleef, klatert fris water voor de dorstige bezoekers van de stad.

RONDLEIDING DOOR DE STAD NEUSTADT

De Adlerapotheek – niet alleen duizendguldenkruid: ... ook vele andere kruiden liggen bij de apothekersfamilie Götz in de Hauptstrasse 81 in de etalage. De kurpfälzische Münzstätte (de munt van de keurvorsten) bevond zich hier in de 14e en 15e eeuw.

07

De Michel'sche Hof – innerlijke waarden: Dit mooie binnenhof aan de Hauptstraße 25 was decennia lang zetel van de Woisträbler, een vereniging ter bevordering van de wijncultuur. Tegenwoordig een van de sfeervolle binnenhoven waar de Kunigundenmarkt tijdens de kerstmarkt gehouden wordt. www.kunigundenmarkt.de. Het gehele jaar door te boeken als locatie voor uw feesten: tel: 06321 - 926892.

08

Rondom het marktplein – het historisch centrum van Neustadt: Het marktplein met de gotische Stiftskirche, het Rathaus en Scheffelhaus, is het decor voor de weekmarkt (dinsdags, zaterdags, en zomers ook op donderdag) met een grote keuze aan verse gewassen en producten uit de Pfalz. In de zomermaanden bent u welkom onder de parasols bij de wijnlokalen en bistro's en in de wintermaanden op de romantische kerstmarkt onder het motto: "Winterzauber...".

09

Het raadhuis – Marktplatz nr. 1: In 1729 als Jezuïetencollege in barokstijl gebouwd en tot 1773 als zodanig in gebruik geweest. Sinds 1838 vergadert hier de gemeenteraad. In de zomermaanden vinden op de binnenplaats de raadhuisconcerten plaats. Voor de ingang houdt een machtige bronzen leeuw (gemaakt door Prof. Gernot Rumpf), het dier in het wapen van Neustadt an der Weinstrasse, de wacht. Let eens op de muisjes die de leeuw plagen!

9a

Het Scheffelhaus – Marktplatz nr. 4: "Das Giebelhaus, das jeder kennt..." (Het gevelhuis dat iedereen kent), zo bezong Victor von Scheffel dit Kennel'sche Haus, het oudste gebouw aan de markt, dat omstreeks 1580 in renaissancestijl werd gebouwd. In 1832 was het huis het verzamelpunt van de opstandelingen, vanaf 1859 boekhandel met "revolutionaire literatuur". Van 1992 - 1994 uitgebreid gerestaureerd en nu bevindt zich een restaurant in dit historische pand.

9b

De Vizedomei – Marktplatz nr. 8: De Viztum of Vicedominus (lat.: de plaatsvervanger van de heer) was de hoogste vertegenwoordiger in rang van de keurvorst in Neustadt. Hij resideerde in dit barokke gebouw (anno 1737) met de prachtige binnenplaats.

9c

RONDELEIDING DOOR DE STAD NEUSTADT

9d

Een huis met een bewogen geschiedenis – Marktplatz nr. 11: Een door Manfred Vetter prachtig gerestaureerd restaurant. Oorspronkelijk een herberg “Zum zartzen Lewen”. Omstreeks 1600 herbouwd, tijdelijk als gerechtsgebouw en daarna weer als herberg gebruikt. Door de binnenplaats met mooi vakwerk en een traptoren komt men in het huis van de orde van de Weinbruderschaft der Pfalz. “In vite vita” (lat.: in de wijnstok het leven) is het devies van de wijnbroeders.

10

De Stiftskirche – het symbool van Neustadt: Al meer dan 500 jaar steken de beide ongelijke, zandstenen torens van de Stiftskirche als symbool boven de stad uit. Bezoekers kunnen de zuidelijke toren (57 m) beklimmen en genieten van een adembenemend uitzicht. In deze toren woonde tot 1970 de laatste torenwachter van Duitsland. In de noordelijke toren (64 m) hangt de Keizersklok, de grootste gietstalen klok ter wereld.

11

Das Haus des Weines – een huis vol wijn: Onder een gotische trapgevel (uit omstreeks 1276) bieden de wijnboeren uit Neustadt wijn, sekt, en veel meer artikelen rondom de wijn aan. Komt u gewoon even binnen, proeft u de wijnen en zeg “Ja”: in dit zo prachtig gerestaureerde binnenhof in renaissancestijl bevindt zich de burgerlijke stand van Neustadt.

12

Het Casimirianum – keurvorstelijke hogeschool: “Casi” noemt de Neustadter liefdevol dit kleinood. Het verenigt elementen van de gotische en renaissance bouwstijlen. Pfalzgraaf Johann Casimir stichtte hier in 1578 een calvinistische theologische hogeschool als uitwijkmogelijkheid voor de toenmalige lutherse universiteit in Heidelberg. Het oudste gedeelte werd al in 1475 als augustijnernklooster gebruikt en waarschijnlijk ook door begijnen bewoond.

13

Juliusplatz met St. Marien – Neustadt van zijn mooiste kant: De neogotische toren van de St. Marienkerk steekt ver boven een van de mooiste plekjes van de stad, de Juliusplatz uit: de kerk, het raadhuis, het nabijgelegen Casimirianum, en de mooi gerestaureerde historische gebouwen geven het Juliusplein een bijzondere flair. De rk parochiekerk St. Marien werd van 1860 tot 1862 met financiële steun van Ludwig I van Beieren gebouwd.

14

Metzgergasse: Een heel smalle steeg, die van het Marktplein naar de Künigundenstraße leidt, met talloze poortgewelven, waarop gildetekens te zien zijn. De huizen geven een goed beeld van de straten van de late gotiek en de renaissance. Het huis met nummer 3 uit 1382 is een van de oudste vakwerkhuisen in de Pfalz en van grote betekenis voor de geschiedenis van de architectuur.

RONDELEIDING DOOR DE STAD NEUSTADT

Kunigundenstraße: Deze straat in het zuidwesten van de oude stad was tot 1895 de verlenging van de Metzgergasse. De naam is afkomstig van de redster van de Neustadt tijdens een oorlog in 1689: Kunigunde Kirchner, de dochter van een goede burger bewaarde met haar liefde voor een Franse generaal De Werth, de stad voor vernietiging. Twee standbeelden getuigen daarvan. Huis nummer 15 was vermoedelijk haar ouderlijk huis.

15

Het stedelijk museum Villa Böhm – interactieve geschiedenis: Met behulp van visuele documentatie en historische museumstukken maakt u in dit prachtige gebouw met grote decoratieve schilderijen op het gestukadoord plafond een spannende tocht door de bijna 800-jarige geschiedenis van de stad. Op de eerste etage zijn wisselende tentoonstellingen. In de zomermaanden is in de tuin het openluchttheater.

16

Otto Dill Museum – waardevolle kunst: Otto Dill is naast Max Slevogt zeker een van de bekendste schilders uit de Pfalz. Dramatische stierengevechten, maar ook de landschappen zijn boordevol expressieve dynamiek. Nergens anders dan in het Otto Dill Museum, waarvoor de Manfred Vetter Stichting verantwoordelijk is, kun je de ontwikkeling van deze beroemde schilder uit Neustadt beter zien.

17

Spoorwegmuseum – stoomtreinnostalgie: In de historische locomotiefloods laten oude locomotieven, wagons en seinen het hart van elke spoorwegliefhebber hoger slaan. En als vanaf het spoor voor het museum op bepaalde tijden het “Kuckucksbähnel” (koekoekstreintje) fluitend en met veel stoom, in de richting van het “Elmsteiner Tal” vertrekt, hebben oud en jong het gevoel dat ze in het begin van de vorige eeuw leven.

18

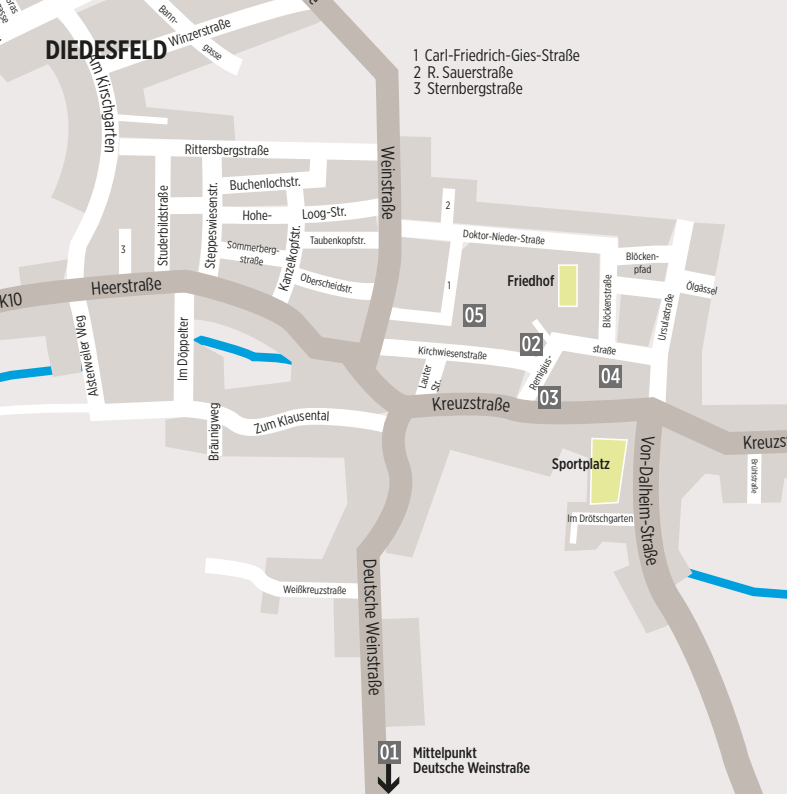

- A **Leeuw „Leo“**
(Prof. G. Rumpf), voor het raadhuis
- B **Kogelslingeraar**
(F.W. Müller-Steinfurth), binnenhof van het raadhuis
- C **Vorbereidend denker**
(E. Linke), Laustergasse
- D **Mens in strijd met zichzelf**
(E. Linke), Strohmarkt
- E **Krijger**
(B. Mathäss), Wallgasse
- F **Bezinnung**
(N. Mayer), Wernigeröder Platz
- G **Krantlezer**
(F.W. Müller-Steinfurth), Juliusplatz

- H **Vogels**
(F.W. Müller-Steinfurth), Juliusplatz
- I **Tijdspiraal**
(G. Pavel), Hetzelplatz
- J **Kunigunde en De Werth**
(B. Mathäss), Kunigundenstraße
- K **Olifant**
(Michael Leopold), aan de Marstall
- L **Hambacher Voorbode**
(Christiane Maether), Saalbau

[facebook.com/NeustadtWeinstrasse](https://www.facebook.com/NeustadtWeinstrasse)

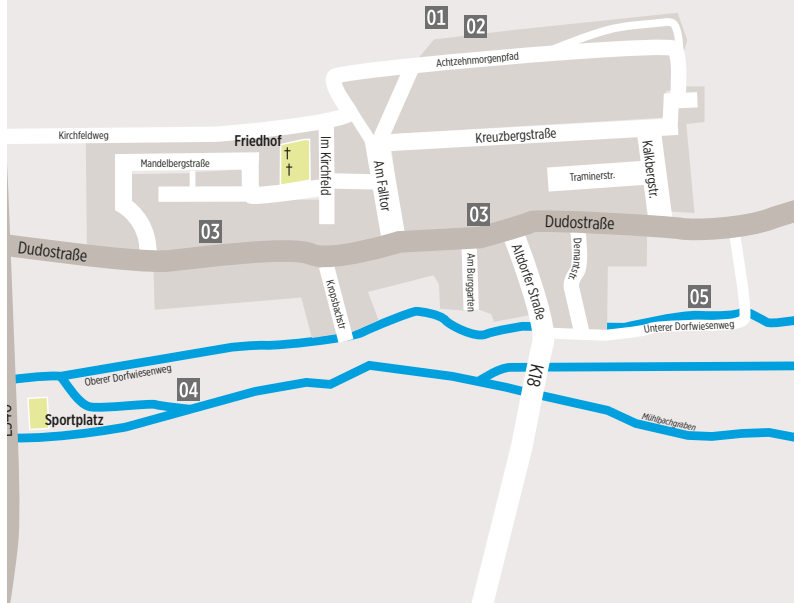

DIEDESFELD: Het wijndorp ligt aan het geografische middelpunt van de Deutsche Weinstraße dat door een zandsteen - aan de zuidkant van het dorp - is gemarkeerd. De meer dan 2000 jaar oude wijnbouwtraditie van het dorp drukt een stempel op het typische dorpsbeeld met gerestaureerde vakwerkhuisen en zandstenen muren. De barokke kerk St. Remigius met haar preekstoel in rococostijl is in de 18e eeuw gebouwd. De Remigiusbrunnen voor de kerk is met keramiek van geglaazuurde natuursteen opgebouwd. Tweehonderd jaar ouder is het raadhuis (1601) met de grootste watertrog ooit uit steen gehouwen in de Pfalz. Boven het dorp staat het Hambacher Schloss en vandaar heeft u een uitzicht tot aan het Odenwald en het Zwarte Woud. Aan de voet van het kasteel liggen de uitgestrekte wijngaarden en akkers in de Rijnvlakte. Naar hoog boven het dorp gaat een wandelpad door het Klausental tot de top van de Kalmit (673 m). Op de kleine ontdekkers wacht de speeltuin met natuurlijk speelgoed aan de Kirchwiesenstrasse.

- 01** **Middelpunt** van de Deutsche Weinstraße (met een steen die het middelpunt markeert)
- 02** **Oude Raadhuis** (met de waterput van het dorp onder de arkaden)
- 03** **Remigiusbrunnen** (van geglaazuurde natuursteen)
- 04** **Remigiuskerk**
- 05** **Speeltuin** met toestellen van natuurlijk materiaal (ten noorden van de Kirchwiesenstraße)

Ortsverwaltung Diedesfeld
 Remigiusstraße 2
 67434 Neustadt an der Weinstraße
 Telefon 06321-86146
 Fax 06321-487542
 ov-diedesfeld@stadt-nw.de
 www.neustadt.eu/diedesfeld

DUTTWEILER: Tussen de uitgestrekte wijnvelden ligt het kleinste van de Neustadter wijndorpen midden in de zgn. Gäu een akker-, weide- en wijnlandschap, dat typerend is voor de Pfalz. 20 wijnboeren in het wijndorp zetten de meer dan duizendjarige traditie van de wijnbouw voort. De wijngebieden Mandelberg, Kreuzberg en Kalkberg brengen door de vruchtbare grond excellente wijnen voort. Bekijk ook de mooie binnenhoven van de wijnhuizen. Duttweiler heeft een goede aansluiting op het net van fietspaden in de Pfalz en men komt dan ook snel van de wijn naar de Rijn in de Domstad Speyer of voor een koele duik in het idyllisch gelegen natuurbad. Curieus: Nieuwtjes wordt zoals vaak ook hier nog steeds bij de bakker op de hoek verteld, maar ook wordt u door de omroepinstallatie van het dorp geïnformeerd over evenementen, voetbalwedstrijden, weggelopen katten, en over het verloop van de wielerronde tijdens het wijnfeest. Tijdens deze wielerronde is de omroeper overall langs het parcours te horen en zorgt op die manier voor een ongeëvenaarde sfeer.

- 01** **Uitkijplaats** met een panorama over de uitgestrekte wijnvelden en tot aan het Hambacher Schloss ten noorden van het Achtzehnmorgenpfad
- 02** **Plaats om te barbecuen**
- 03** **Open tuin** (van I. en H. Rust, na aanmelding) in de Dudostr.
- 04** Idyllisch gelegen **zwembad**
- 05** **Sektelder** in het Wiesental

Ortsverwaltung Duttweiler

Dudostraße 35
 67435 Neustadt an der Weinstraße
 Telefon 06327-5709
 Fax 06327-961862
 ov-duttweiler@stadt-nw.de
 www.neustadt.eu/duttweiler

GEINSHEIM

GEINSHEIM: Dit boerendorp heeft de grootste oppervlakte aan wijngaarden van alle negen wijndorpen. Veel vakwerkhuisen, die onder monumentenzorg staan, en het (vaak bewoonde) ooievaarsnest op de kerktoeren van de St. Peter en Paul, het symbool van dit dorp, zijn leuke bezienswaardigheden van deze plaats met veel (wijn)boeren. De asperges, meestal van prima kwaliteit worden in het voorjaar door de boer gestoken en zijn op de menukaart van de beste restaurants te vinden. Daarbij nieuwe Pfälzer Grumbeere (aardappels) en een silvaner of rivaner als typische aspergewijn uit de Pfalz. Een genot na een fietstocht door de landelijke omgeving. Het fietspad door het Ordenswald naar Speyer is een van de mooiste routes in de streek. Ook menig golfer heeft zijn handicap op de prachtig gelegen golfbaan met 18 holes verbeterd.

- 01** Kerk St. Peter en Paul
(met ooievaarsnest op de kerktoeren)
- 02** Ruïne im Birkig
- 03** Golfbaan

Ortsverwaltung Geinsheim
Gäustraße 83
67435 Neustadt an der Weinstraße
Telefon 06327-973628
Fax 06327-5734
ov-geinsheim@stadt-nw.de
www.neustadt.eu/geinsheim
www.geinsheim-pfalz.de

GIMMELDINGEN: Muren van zandsteen, smalle steegjes en met wijnranken omgeven poortgewelven voor de binnenplaatsen van de wijnboeren bepalen het dorpsbeeld van Gimmeldingen, een kuuroord dat door de staat erkend wordt. De Romeinen deden al aan wijnbouw op de steile hellingen met de uitstekende bodem, getuige het Mithras-heiligdom in de Loblocher Strasse, een kunstwerk ter ere van de lichtgod Mithras. Voor wandelaars is het dorp een ideaal uitgangspunt. Uitstekend gemarkeerde wandelpaden leiden in en door het Pfälzerwald, het Benjental, de Looganlage, het Silbertal of naar het nabij gelegen stadje Deidesheim. Rondwegen leiden naar de “Weinbiet” Het **Nordic Walking Centrum** lokt u naar het Gimmeldinger Tal. Informatie over de wijn biedt de **wijnwandelweg** met een educatief wijnpad vanaf de Fürstenweg. Het wijndorp is niet alleen bekend door de uitstekende wijnen uit de Meerspinne, ook de bloeiende amandelbomen in het vroege voorjaar zijn beroemd. Al in maart zorgt het milde klimaat aan de Weinstrasse voor een geurige “droom in roze”. Zo vieren de Gimmeldingers al meer dan 60 jaar het Mandelblütenfest en de verkiezing van de Amandelbloesemkoningin. Het wijnfeest “Loblocher Weinzehnt”, dat elk jaar in juni

wordt gehouden, werd in 2001 tot mooiste wijnfeest van de Pfalz gekozen.

- 01 **König-Ludwig-Paviljoen**
- 02 **Mithras-heiligdom**
(origineel in Speyer)
- 03 **Oude Burcht**
- 04 **Laurentiuskirche**
- 05 **Speeltuin Gimmeldingen**

Ortsverwaltung Gimmeldingen
 Kirchplatz 1
 67435 Neustadt an der Weinstraße
 Telefon 06321-6141
 Fax 06321-600697
 ov-gimmeldingen@stadt-nw.de
 www.neustadt.eu/gimmeldingen

HAARDT: De wijn heeft dit wijndorp rijk gemaakt; vakwerkhuzen uit de 18e eeuw, barokke huizen met kunstig versierde sluitstenen, familiewapens aan villa's en herenhuizen van de wijnboeren zijn stille getuigen van rijkdom. Boven dit langgerekte dorp liggen de burcht Winzingen, vroeger in het bezit van de Pfalzgraven en het Haardter Schloss, dat met de Schlossberg en de terrasvormige wijnvelden het gezicht van het 750 jaar oude dorp vorm bepaalt. Het dorp wordt ook wel "het balkon van de Pfalz" genoemd, want bij helder weer heeft u een uitzicht over de wijnvelden tot aan de dom van Speyer. Vanaf het wijndorp Haardt gaat het over gemakkelijke wegen naar het mediterrane park Dr. Welsch-Terrasse. Het Rebsortenlehrpfad (= educatief pad over de druivensoorten) aan de Herrenlettenweg geeft informatie over de aanbouw, de oogst en de verscheidenheid van de lokale druivensoorten.

- 01** "Balkon van de Pfalz" (Uitkijksplaats)
- 02** Oude school uit 1728
- 03** Haardter slot
- 04** Burcht Winzingen
- 05** Villa's (van de wijnboeren Müller-Catoir en Weegmüller)

Rondleidingen

Historische en botanische rondleidingen. Aanmelden bij fam. Gauweiler, tel. 06321-60138

Ortsverwaltung Haardt

Mandelring 92
 67433 Neustadt an der Weinstraße
 Telefon 06321-6278
 Fax 06321-600131
 ov-haardt@stadt-nw.de
 www.neustadt.eu/haardt

HAMBACH: Het wijndorp Hambach, dat midden in de wijnvelden en kastanjebossen ligt, werd in 865 voor de eerste keer vermeld als Haganbach. Hambach kun je in 3 delen verdelen. In Oberhambach bevindt zich de Jakobuskerk, een der belangrijkste barokke kerken in de Pfalz met een (verdedigings) toren uit de 12e eeuw.

Aan het raadhuisplein in Mittelhambach liggen het oude raadhuis, dat van 1739 tot 1741 in barokstijl gebouwd werd, en de vroegere Elendherberge, dat later Gasthaus Zum Engel genoemd werd, waar pelgrims die op de Jacobsweg onderweg waren, onderdak konden vinden. Vanaf hier leidt de weg de middeleeuwse Schlossgasse omhoog naar het slotje Geispitz, waarvan de imposante ringmuur en de woning van de rentmeester (tegenwoordig een wijnhuis) bewaard gebleven zijn. De Obergasserweg met een fantastisch uitzicht op de Rijnvlakte tot aan het Odenwald en het Zwarte Woud leidt in zuidelijke richting naar Unterhambach met het Jägerhaus van de prins-bisschoppen (gebouwd in 1605) in de Andergasse. Het lot van Hambach is nauw verbonden met het Hambacher Schloss. Naast het verwarmde openluchtzwembad biedt Hambach ook goed bewegwijzerde fiets- en wandelpaden.

01 Raadhuisplein

02 Historische Slotsteeg

03 Jakobuskerk

04 Verdedigingsmuur bij het slot Geispitz

05 Hambacher Schloss

06 Andergasse

Rondleidingen

Historische rondleiding door het dorp (van de geschiedenis tot de wijn) van april tot en met oktober iedere donderdag, tel. 06321-480273

Rondleiding door de dorpsburgemeester (geschiedenis en anekdotes uit Hambach)

Op aanvraag: via tel. 06321-926892

Ortsverwaltung Hambach

Weinstraße 264

67434 Neustadt an der Weinstraße

Telefon 06321-2831

Fax 06321-355955

ov-hambach@stadt-nw.de

www.nw-hambach.de

KÖNIGSBACH: Ten noorden van de stad ligt het wijndorp Königsbach, een door de staat erkend ontspanningsoord. De oude dorpskern met het in 1759 gebouwde buitenverblijf van de bisschop van Speyer en de St. Johanneskerk brengt u met al haar smalle steegjes en verborgen hoekjes in haar ban. De gotische toren van de kerk vormt een contrast met de barokstijl van het schip. In de kerk staan een vleugelaltaar en een van de drie laatste altaarbeelden uit de Pfalz uit de 15e eeuw. Het beeld toont op een gouden achtergrond de kruisiging en de dood van Jezus Christus. Hier begint ook de bedevaartsweg met 14 staties door het Klausental tot aan de kapel van de heilige 14 noodhelpers. De straatnaam Hirschhornring in het centrum van het dorp slaat op heerschappij van de ridders van Hirschhorn uit het dal van de Neckar. De huidige pastorie was in vroegere tijden het kleine slot van deze adellijke familie. Niet alleen vanwege het mooie uitzicht, maar ook vanwege haar goede wijnen, behoort het dorp tot de meest gewilde woonplekken van Neustadt. De bekendste wijngebieden heten: Idig, Ölberg, Jesuitengarten en Reiterpfad. Een mooie wandeling begint vanaf Königsbach naar de Stabenberg (500 meter) met een indrukwekkend uitzicht.

- 01** Oude pastorie
- 02** Katholieke kerk
- 03** Klausenkapel (met 14 noodhelpers)

Ortsverwaltung Königsbach

Deidesheimer Straße 7
 67435 Neustadt an der Weinstraße
 Telefon 06321-6161
 Fax 06321-670736
 ov-koenigsbach@stadt-nw.de
 www.neustadt.eu/koenigsbach

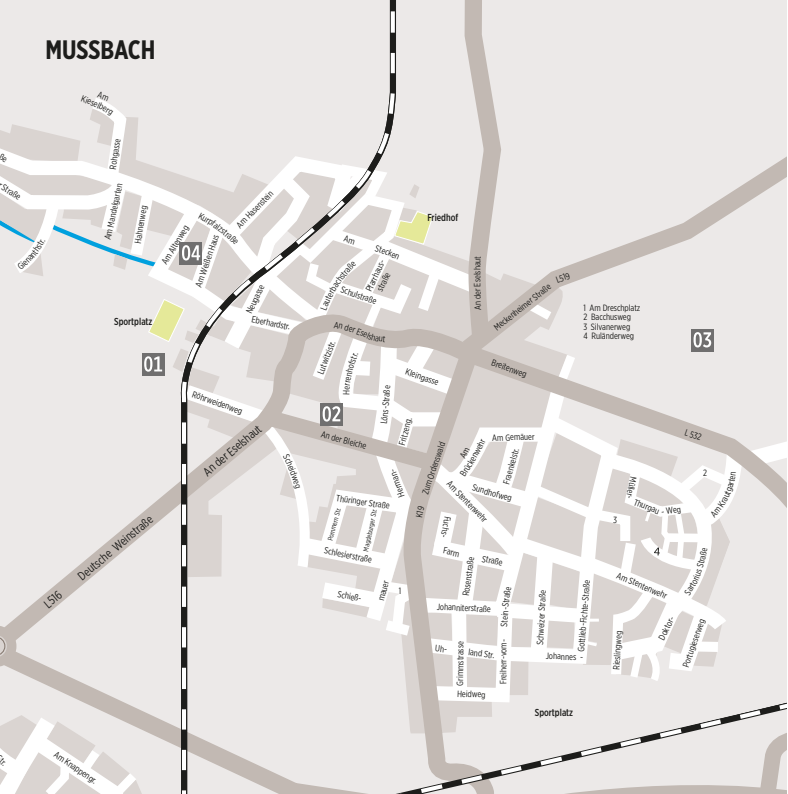

LACHEN-SPEYERDORF: De naam zegt het al: de beide dorpen Lachen en Speyerdorf hoorden niet altijd bij elkaar. De dorpen zijn aan elkaar gegroeid en liggen ten zuidoosten van Neustadt. Samen zijn ze het grootste van de negen winddorpen. “Lache” is de oude betekenis voor “klein watertje” en “Spiridorf” staat voor de ligging dicht bij Speyer. Lachen-Speyerdorf is net als andere dorpen al in een oorkonde uit de tijd van Karel de Grote (774) genoemd en is daarmee ouder dan de stad zelf. De landelijk-agrarische charme krijgt het winddorp door het kunstzinnig vakwerk. Dat is naar de Alemannen en de Franken genoemd, die na de Kelten, Germanen (Nemeter) en Romeinen deze streek bevolkten. Op het vliegveld Lienthal gaat men letterlijk in hogere sferen. In de zomermaanden kunt u bij de Flugsportverein Neustadt e.V. parachute springen (single en tandem) of op uw gemak kijken naar de motor- en zweefvliegtuigen, of zelfs meevliegen. Grote beeldhouwkunst kunt u in de voortuin van Prof. Gernot Rumpf in de Pestalozzistrasse bewonderen. Deze beroemde kunstenaar maakte behalve de Elwedritschebrunnen in het stadscentrum, ook de unieke zonnewijzer aan de muur van de protestantse kerk in het dorp.

- 01** De Froschbrunnen (= Kikkerfontein) van de vader van Gernot Rumpf
- 02** Zonnewijzer aan de kerk
- 03** Mooie oude dorpskern (Bauern doktor-Gross-Strasse, Hampetergässchen)
- 04** Vliegveld Lachen-Speyerdorf
- 05** Zonneënergiecentrale

**Ortsverwaltung
Lachen-Speyerdorf**
Theodor-Heuss-Straße 45
67435 Neustadt an der Weinstraße
Telefon 06327-2077
Fax 06327-961537
ov-lachen-speyerdorf@stadt-nw.de
www.neustadt.eu/lachen-speyerdorf

MUSSBACH

MUSSBACH: In het centrum van het meer dan 1300 jaar geleden gestichte wijndorp Mussbach, dat midden tussen de wijnvelden ligt, staat de Herrenhof. Eens een hoeve bewoond door de orde van de Johanniters en het oudste wijnhuis van de Pfalz (rondleidingen mogelijk). Tegenwoordig is de Herrenhof een van de belangrijkste cultuurcentra in de regio en is naast tentoonstellingsruimte ook de plaats waar vele festiviteiten plaatsvinden. Het beroemdste wijngedebied van het dorp is wel de Mussbacher Eselshaut. De St. Johanniskerk in de gotische stijl werd ooit door katholieken en protestanten gelijktijdig gebruikt (simultaanerk). Het "Dienstleistungszentrum Ländlicher Raum (DLR) Rheinpfalz" is naast een school voor beroepsonderwijs, waar men zijn vakdiploma als meester kan halen, tevens een researchcentrum en adviesbureau voor de opleiding en bijscholing voor land-, tuin- en wijnbouw met de dualistische opleiding "wijnbouw en oenologie". Het heeft een bezienswaardige mediterrane tuin. Het verwarmde Mussbacher openluchtbad zorgt in de zomermaanden voor afkoeling.

- 01** Verwarmd zwembad
- 02** Herrenhof met het wijnbouw-museum
- 03** DLR Rheinpfalz en het Staatswijn-goed met Johanniterhof
- 04** Weißes Haus

Ortsverwaltung Mußbach

An der Eselshaut 31
67435 Neustadt an der Weinstraße
Telefon 06321-66044
Fax 06321-600696
ov-mussbach@stadt-nw.de
www.neustadt.eu/mussbach

MUSEA

„Hinauf, hinauf zum Schloss“ Tentoonstelling over het Hambacherfeest van 1832. Hambacher Schloss, Neustadt Hambach: De wieg van de democratie in Duitsland. De nieuwe tentoonstelling documenteert de gebeurtenissen in 1832, de voorgeschiedenis en de gevolgen. Openingstijden: april t/m oktober 10.00-18.00 uur; Openbare rondleidingen (ca. 45 min.) om 11.00, 12.00, 14.00, 15.00 en 16.00 uur, van november tot maart openingstijden van 11.00 tot 17.00 uur, openbare rondleidingen om 11.00, 12.00 en 14.00 uur. Entree tentoonstelling: € 4,50; gereduceerd tarief € 1,50. Tel. 06321-926290, www.hambacherschloss.eu

Stedelijk museum Villa Böhm – Een ontdekkingsreis door 800 jaar stadsgeschiedenis. Het museumconcept om aan te raken en te bewegen volgt de geschiedenis van de stad en laat de bezoeker verstand staan van vele bekende uitvindingen en het levenswerk van beroemde inwoners van Neustadt. Openingstijden: woensdag t/m vrijdag van 16.00 tot 18.00 uur; Zaterdag en zondag van 11.00 tot 13.00 en van 15.00 tot 18.00 uur, Tel. 06321-855540, Villenstr. 16, www.stadtmuseum-neustadt.de

Otto-Dill-Museum – Waardevolle kunst: Otto Dill is naast Max Slevogt de bekendste schilder van de Pfalz. Niet alleen de dramatische stierengevechten maar ook zijn landschappen lopen over van expressieve dynamiek. Openingstijden: maandag t/m vrijdag van 14.00 tot 17.00 uur; Zaterdag en zondag van 11.00 tot 17.00 uur. Tel. 06321-398321, Rathausstrasse 12, www.otto-dill-museum.de

Spoorwegmuseum Stoomtreinnostalgie pur sang. In de historische remise van de „Pfalzbahn“ laten treinen, wagons en signalen de harten van de spoorwegfreaks sneller slaan. Openingstijden: dinsdag t/m vrijdag van 10.00 tot 13.00 uur; zaterdag, zon- en feestdagen van 10.00 tot 16.00 uur. Tel. 06321-30390, Schillerstr. 3, www.eisenbahnmuseum-neustadt.de

Bijbelmuseum – De bijbel gisteren en vandaag. Stiftsstraße 23, Openingstijden op aanvraag. Tel. 06321-84772, www.bibelverein.de

Wijnmuseum te Mussbach In het oudste wijnhuis van de Pfalz: het voormalige wijnbouwbedrijf van de Johannierter Orde, de Herrenhof. Openingstijden: april t/m oktober elke eerste zondag van de maand 14.00 tot 18.00 uur. Tel. 06321-9639990, An der Eselshaut, www.herrenhof-mussbach.de

---

RONDLEIDINGEN

Rondleidingen door de historische binnenstad van Neustadt an der Weinstrasse met het grootste aantal en de best onderhouden vakwerkhuisen in de Pfalz. De Stiftskirche, het Casimirianum en de Elwedritschebrunnen. Rondleiding: woensdag en zaterdag (april t/m oktober) om 10.30 uur. Aanmelden: tel. 06321-926892. Prijs € 5,- pp. Kinderen € 2,- Trefpunt: Tourist-Information (=VVV), Hetzelplatz 1

Rondleiding tot in de top van de kerktoren van de Stiftskirche in Neustadt an der Weinstrasse. Onder tel. 06321-84179 of 06321-66248.

Rondleidingen met de Nachtwacht Volg de historisch geklede nachtwacht's. Avonds bij het licht van de lantaarn worden de smalle steegjes en oude muren nog romantischer. Aanmelding (ook voor groepen). Tel. 06321-926892. Prijs € 8 pp / kinderen € 4 Gezinskaart (2 volw+2 kinderen) € 17,00. www.neustadt.pfalz.com/Veranstaltungen

“Ferscht, Weibslait und Revoluzer” (Vorsten, vrouwvolk en revolutionairen) Middeleeuwen in de Nuvenstadt. Laat u in de “Nuvenstadt” meenemen door wijze vrouwen, historische figuren en briljante persoonlijkheden en door de lang vervlogen tijden leiden. Met de boekhandelaar Philipp Christmann, Kunigunde Kirchner de vrouw die Neustadt redde, de vrouw van de beul, graaf Johann Casimir, een begijntje en de vrouw van de torenwachter. In historische kostuums maken zij met u een reis door de tijd in de middeleeuwse stegen van de stad. Prijs: € 8 p.p. (Kinderen € 4). Tel. 06321-926892

De Klassieker
onder de Rieslings

MÜLLER-CATOIR
Les Prestiges
Catoir

SPECIALS NEUSTADT

De grootste gietstalen klok ter wereld hangt in de Stiftskirche van Neustadt an der Weinstraße, het symbool van de stad met een opmerkelijke scheidingsmuur tussen het protestantse en het katholieke deel. Elke zaterdag om 12.00 uur is er een rondleiding in de toren met een bezoek aan de woning van de torenwachter, die tot in de 70er jaren werd bewoond en vanwaar u een grandioos uitzicht over de stad heeft. Tel. 06321-84179

De orde van de wijnbroeders van de Pfalz heeft zijn zetel in Neustadt an der Weinstrasse www.weinbruderschaft-der-pfalz.com en organiseert in oktober niet alleen de grote wijnproeverij van wijnen uit de Pfalz. Wijnavonden voor heren worden georganiseerd door de "Liedertafel", maar de vrouwen zingen ook mee. www.vinissima-ev.de

Openluchttheater in het park van de villa Böhm: de Neustadter toneelvereniging geeft elk jaar weer in de open lucht met onderhoudende voorstellingen:
www.neustadter-schauspielgruppe.de

"Goisemer Winzersfrau" (= Een vrouw van een wijnboer uit Geinsheim). Met een schort voor, met veel humor met een grote mond op zijn Pfälzisch plat neemt de Winzersfrau de gasten mee op een vermakelijke wijnreis door het historisch centrum van de stad. Met anekdotes, die met de wijn te maken hebben over bijv. het "Dubbeglas" en de wijngod Bacchus vermaakt zij u en u komt tot de overtuiging, dat werkelijk alles in Neustadt met wijn te maken heeft. Prijs: € 8,- p.p. (Kinderen € 4,-). Tel. 06321 - 926892

Historische rondleiding door het wijndorp Haardt. Van mei t/m oktober, elke woensdag. Prijs: € 4,00 p.p. Tel. 06321-60138, www.neustadt.pfalz.com/Veranstaltungen

Botanische rondleiding in Neustadt-Haardt Van mei t/m oktober: Prijs € 4,00 p.p. Aanmelding onder tel. 06321-60138. www.neustadt.pfalz.com/Veranstaltungen

NEUSTADT-HAMBACH: historische rondleiding "via de geschiedenis naar de wijn" van april t/m oktober elke donderdag. Rondleiding door de schout: "De geschiedenis van en verhalen uit Hambach" Op afspraak: tel. 06321-926892
www.neustadt.pfalz.com/Veranstaltungen

Wijn&cultour De bijzondere culinaire rondleiding. Een wijn- en cultuurambassadrice leidt u door het centrum van Neustadt en u proeft de vele verschillende druivensorten. Met vrienden, of als bijzonder bedrijfsuitje. Tel. 06321-926860. www.pfalztours.eu. Voor groepen tot 10 personen € 260,00 per groep. (€ 20,00 voor elke persoon meer).

Neustadt – de stad van het Hambacher Fest: Elk jaar weer op de verjaardag van het Hambacher Fest op 27 mei (1832) komen geschiedenis en belangrijke personen van deze gebeurtenis weer tot leven. Tel. 06321-926892.

Vrolijke jacht op de elwedritsche – een ontmoeting met het fabeldier en de wijn uit de Pfalz: Na een inleiding over de "Dritschologie" gaat het vrolijk verder met muziek en wijn uit glazen van een halve liter. Daarna met zak en lantaarn op zoek naar de vreemde vogel die u alleen in de Pfalz vindt. Als beloning krijgt u gegarandeerd een jachtdiploma. Afspraken en informatie tel. 06321-926892.

Tochten met het Kuckucksbähnel, de historische stoomtrein van Neustadt naar het romantische Elmsteiner dal naar de drie burchten via Lambrecht – Erfenstein – Elmstein van april-okt.: iedere 2^e zo. en op feestdagen om 10:44 uur van spoor 5 van het Hbf.(= CS) Neustadt. Tel. 06321-30390.

Koffie uit de Pfalz? In de glazen koffiebranderij BlankRoast kunt iedere vrijdag om 16.00 uur bekijken, terwijl u van koffie met gebak geniet, hoe uit de onbewerkte groengele bonen goed ruikende koffie ontstaat. Kaffeemanufaktur BlankRoast, Mußbacher Landstraße 21. Een afspraak maken a.u.b. Tel. 06321-937880.

Het totale overzicht van rondleidingen in en om Neustadt an der Weinstraße vindt u in het internet: voor individuele reizigers: www.neustadt.pfalz.com onder Veranstaltungen; voor groepen onder: www.pfalztours.eu onder Reisebausteine/Führungen und Reiseleitungen.

WEINGUT GEORG NAEGELE - SCHLOSSBERGKELLEREI

Schlossstraße 27 - 29
67434 Hambach/Weinstraße
Tel. 06321-2880 Fax 06321-30708
info@naegele-wein.de
www.naegele-wein.de

Sinds meer dan 200 jaar in familiebezit. Ereprijzen in 2005, 2006, 2008, 2009, 2010, 2011 en 2012. Aanbevolen door Wijnguide Gault Millau, het tijdschrift Feinschmecker en door Eichelmann. Bezoek onze vinotheek: ma - vr 9.30 - 17.30 uur, za 9.30 - 14.30 uur

WEINGUT HÄRLE-KERTH

Breitenweg 10
67435 Neustadt an der Weinstraße
Tel. 06321-6305 Fax 06321-670827
haerle-kerth@t-online.de
www.weinguthaerle-kerth.de

We zijn gevestigd midden in de kern van het schilderachtige wijndorp Mussbach. Een wijnhuis, dat zich gedurende drie generaties verder ontwikkeld heeft en dat traditie en tijdgeest harmonisch verenigt.

ALTSTADTKELLER, BEI JÜRGEN

Kunigundenstraße 2
67433 Neustadt an der Weinstraße
Tel. 06321-32320
altstadtkeller@gmail.com
www.altstadtkeller-neustadt.de

De echte Pfälzische gastvrijheid vindt u in de historische gewelfde kelder of 's zomers in de Toskaanse tuin midden in de binnenstad: wie van uitstekende maaltijden, excellente wijnen en een bijzondere flair houdt, is bij Jürgen en Lucia Reis op de juiste plaats! Geopend: di-zo: 12-14 di-za 18-22 uur, rustdag zondagavond en maandag.

NETTS

RESTAURANT UND LANDHAUS

Hartelijk welkom in Gimmeldingen in ons restaurant en landhuis met een grote tuin en een heerlijk terras midden in de wijnvelden.

We verheugen ons op uw bezoek.

Susanne en Daniel Nett en medewerkers

Meerspinnstraße 46 · 67435 Gimmeldingen
Fon/Fax +49 63 21/6 01 75 · www.nettsrestaurant.de

UITGELEZEN WIJNHUIZEN NEUSTADT / WEINSTRASSE

Wein- und Sektgut Corbet Kreuzstraße 7 › 67434 Diedesfeld

T: 06321 86144 www.corbet.de

Weingut Richard Gies Von-Dahlheim-Straße 10 › 67434 Diedesfeld

T: 06321 86710

Weingut Glas Oberscheidstraße 3 › 67434 Diedesfeld

T: 06321 86321 www.weingut-glas.de

Wein- und Sektgut Ökonomierat Kurt Isler Kreuzstraße 42 › 67434 Diedesfeld

T: 06321 86236 www.weingut-isler.de

Weingut Rumsauer Von-Dahlheim-Straße 11 › 67434 Diedesfeld

T: 06321 86173 www.rumsauer.de

Weingut Schwaab Von-Dalheim-Straße 18 › 67434 Diedesfeld

T: 06321 86541 www.weingut-schwaab-neustadt.de

Weingut Leonhard Zeter Im Döppel 5 › 67434 Diedesfeld

T: 06321 88557 www.weingut-zeter.de

Weingut Bergdolt - Klostergut St. Lamprecht Dudostraße 17 › 67435 Duttweiler

T: 06327 5027 www.weingut-bergdolt.de

Weingut Bergdolt - Reif & Nett Dudostraße 24 › 67435 Duttweiler

T: 06327 2803 www.weingut-brn.de

Weingut Bossert Dudostraße 25 › 67435 Duttweiler

T: 06327 2903 www.weingut-bossert.de

Weingut Geissler Burggarten 7 › 67435 Duttweiler

T: 06327 2770 www.weingut-geissler.de

Weingut Kühborth & Sinn Dudostraße 51 › 67435 Duttweiler

T: 06327 5706 www.kuehborth-sinn.de

Weingut Mohr-Gutting Dudostraße 44-46 › 67435 Duttweiler

T: 06327 97520 www.mohr-gutting.de

Weingut Destillerie Stöckel - Hoos Dudostraße 70-72 › 67435 Duttweiler

T: 06327 1099 www.stoeckel-hoos.de

Weingut Werner Winkelmann & Sohn Dudostraße 118 › 67435 Duttweiler

T: 06327 3309 www.winkelmann-weine.de

Weingut A. Christmann Peter-Koch-Straße 43 › 67435 Gimmeldingen

T: 06321 66039 www.weingut-christmann.de

Weingut Estelmann Kurpfalzstraße 76 › 67435 Gimmeldingen

T: 06321 6173 www.hick-estelmann.de

Weingut Erich Ferckel Loblocher Straße 39-41 › 67435 Gimmeldingen

T: 06321 66413 www.weinguterichferckel.de

Weingut Daniel Hauck Meerspinnstraße 28 › 67435 Gimmeldingen T: 06321 6108

Weingut Gerhard Ohler Loblocher Straße 7 › 67435 Gimmeldingen T: 06321 6384

Weingut Johann F. Ohler Meerspinnstraße 33 › 67435 Gimmeldingen

T: 06321 6116 www.weingut-ohler.de

Weingut Peter Stolleis Kurpfalzstraße 99 › 67435 Gimmeldingen

T: 06321 66071 www.stolleis.de

Weingut Am Herzog Mandelring 195 › 67433 Haardt

T: 06321 968646 www.weingut-am-herzog.de

Weingut Müller-Catoir Mandelring 25 › 67433 Haardt

T: 06321 2815 www.mueller-catoir.de

Weingut Probsthof Probstgasse 7 › 67433 Haardt

T: 06321 6315

Weingut Weegmüller Mandelring 23 › 67433 Haardt

T: 06321 83772 www.weegmueller-weine.de

Weingut Carl Disson Andergasse 96 › 67434 Hambach

T: 06321 88258 www.weingut-disson.de

- Hambacher Schloß Kellerei eG** Weinstraße 110 › 67434 Hambach
T: 06321 2343 www.hskeg.de
- Weingut Franz Josef Müller** Eichstraße 7 › 67434 Hambach
T: 06321 84535 www.weingut-fj-mueller.de
- Weingut Müller-Kern** Andergasse 38 › 67434 Hambach
T: 06321 80251 www.weintours.de
- Weingut Georg Naegele - Schloßbergkellerei** Schlossstraße 27- 29 › 67434 Hambach
T: 06321 2880 www.naegele-wein.de
- Weinhaus Paul Nickel & Söhne** Weinstraße 45 › 67434 Hambach
T: 06321 80398 www.weingut-kaiserstuhl-nickel.de
- Weingut Platz** Kändlerweg 8 › 67434 Hambach
T: 06321 33918 www.weingut-platz.de
- Weingut Rebenhof** Andergasse 93 › 67434 Hambach
T: 06321 30993 www.wein-sektgut-rebenhof.de
- Weingut Schäffer** Schlossstraße 100 › 67434 Hambach
T: 06321 2859 www.geispitz.de
- Weingut Seiberth** Weinstraße 128 › 67434 Hambach
T: 06321 2692
- Weingut Günther Sommer** Winzerstraße 25 › 67434 Hambach
T: 06321 81702 www.weingut-sommer.de
- Weingut Hammer-Sommer** Franz-Kugler-Straße 21 › 67435 Königsbach
T: 06321 6561
- Weingut Andres** Langensteinstraße 22 › 67434 Lachen-Speyerdorf
T: 06327 2847 www.weingut-andres.de
- Weingut Baßler** Theodor-Heuss-Straße 6 › 67435 Lachen-Speyerdorf
T: 06327 2558 www.weingut-bassler.de
- Weingut Kreiselmaier** Goethestraße 77 › 67435 Lachen-Speyerdorf
T: 06327 2155 www.weingut-kreiselmaier.de
- Weingut Dennhardt** Breitenweg 23 a › 67435 Mußbach
T: 06321 68367
- Weingut Hellmer** Meckenheimer Straße 1 › 67435 Mußbach
T: 06321 66027 www.weingut-hellmer.de
- Weingut Mugler** Peter-Koch-Straße 50 › 67435 Mußbach
T: 06321 66062 www.weingut-mugler.de
- Weingut Schäfer** Schießmauer 56 › 67435 Mußbach
T: 06321 6447 www.weingutschaefer.com
- Bioland-Weingut Gerhard Schwarztrauber** Lauterbachstraße 20 › 67435 Mußbach
T: 06321 968561 www.schwarztrauber.com
- Staatsweingut mit Johannitergut** Breitenweg 71 › 67435 Mußbach
T: 06321 671 0 dlr.rlp.de
- Weingut Thomas Steigelmann** Kurpfalzstraße 193 › 67435 Mußbach
T: 06321 66081 www.steigelmann.de
- Weingut Weik** Lutwitzstraße 10 › 67435 Mußbach
T: 06321 66838 www.weingut-weik.de
- Winzergenossenschaft Weinbiet eG** An der Eselshaut 57 › 67435 Mußbach
T: 06321 67970 www.wg-weinbiet.de
- Weinbau Jung** Lindenhof › 67435 Neustadt an der Weinstraße
T: 06327 2395
- Weinkellerei Witter** Maximilianstraße 29 67433 Neustadt an der Weinstraße
T: 06321 385464 www.witterwein.de

MALERISCHER KREATIV-URLAUB

Gipser Str. 15 › 67433 Neustadt

Mobil 0157-79726442

www.kreativ-interaktiv.de

Rose amandelbloesem in het hemelsblauw!
Goudkleurige wijn in schaduwrijk groen.
Hartelijk welkom bij mijn schilder-workshops
in het atelier met tuin en dakterras midden in
Neustadt. Schildercursussen in een positieve
sfeer met deskundige ondersteuning. Tover
uw kleurrijke dromen op het doek.

SCHLÖSSCHEN HILDENBRANDSECK

Hildenbrandseck 1 › 67435 Gimmeldingen

Tel. 06321-1890845

info@hildenbrandseck.de

www.hildenbrandseck.de

Chambres d'hôtes zijn cult(uur): U verblijft
in een betoverend, historisch huis in een
van de vier luxueus ingerichte kamers. Het
geserveerde ontbijt gebruikt u aan een grote
gemeenschappelijke tafel. Hier kunt u van
het leven genieten: aan de open haard, in de
tuin of in het intieme binnenhof, in de sauna
of leesruimte – de tijd mag blijven stilstaan.

HIRSCHHORNER HOF

Hirschhornring 34 › 67435 Königsbach

Tel. 06321-670537

info@weindomizil.com

www.weindomizil.com

Het confortabel ingerichte, royale vakantieap-
partement op de bovenste verdieping van het
Hirschhorner Hof, dat onder monumenten-
zorg valt, ligt meteen aan de bosrand. Vanuit
de Belle Etage, die vanuit de gezichtspunten
van Feng Shui en de ecologische architectuur
gebouwd is, kijkt u uit over de Rijnvlakte en
het Pfälzer Wald. Deze oase van rust zorgt
voor een bron van inspiratie en regeneratie.

WEINGUT WEEGMÜLLER

Mandelring 23 › 67433 Neustadt/Haardt

Tel. 06321-83772 Fax 06321-480772

info@weegmueller.de

www.weegmueller.de

Sinds 1685 doet men in het wijnhuis
Weegmüller aan wijnbouw op een hoog
niveau, sinds meer dan 30 jaar wordt het
wijngoed al sinds 11 generaties door kel-
dermeester Stefanie Weegmüller-Scherr en
haar zus Gabriele Weegmüller geleid. Dat
deze samenwerking succesvol is, blijkt uit de
talrijke regionale, nationale en internationale
onderscheidingen.

HASSLOCH

Fijn om in een dorp te zijn?: tussen Rijn en wijn ligt Haßloch, het grootste dorp in Rheinland-Pfalz. Het fijne van het dorp is overal: in de oude dorpskern met zijn **vakwerkhuizen**, in de mooie binnenhoven of bij een reis door de geschiedenis van het dorp **in het streekmuseum** "Älteste Haus". In het Haßlocher bos bestaat de mogelijkheid op de kilometers lange, vlakke wegen te **wandelen, paardrijden, fietsen, joggen of te nordicwalken**. In de schaduw van de oude bomen zijn in het **vogelpark** naast inheemse ook exotische vogels te bewonderen. Het **Badepark** biedt meerdere recreatiemogelijkheden: een verwarmd buitenbad, kinderbad, avonturenbad, grote zonneweide en een ruim bemeten spa, plezier en/of ontspanning voor een ieder.

Echt enerverend wordt het in het **Holiday Park**. Actie en plezier zijn gegarandeerd bij adembenemende attracties en spannende showelementen. Voor spanning zorgen de **galopdagen** op de renbaan in Haßloch. Een gevarieerd aanbod van de gastronomie rondt het aanbod van dit grote dorp af.

Ook **feestvieren wordt in Haßloch groot geschreven**. Zeker niet vergeten mogen we hier de "Sommertagsumzug", het Hasslocher wijnfeest, de Umweltmarkt (milieumarkt) en het feest der naties en kunst in de geopende binnenhoven en tuinen tijdens de koopzondag, het "Andechser Bierfeest" met een koopzondag, en uiteraard de kerstmarkt met de duizend lichtjes.

Tourist Information Haßloch
Rathausplatz 1
67454 Haßloch/Pfalz
Telefon 06324-935225
Fax 06324-935335
touristinfo@hassloch.de
www.hassloch.de

**L'ENTRECÔTE - LANDGASTHOF
ZUM SCHWANEN**

Langgasse 138 › 67454 Haßloch/Pfalz

Tel. 06324-7080234

info@lentrete.de www.lentrete.de

Ons gezellige, kleine restaurant verrent u met de Franse keuken van het platteland, daarbij wijnen uit Frankrijk en de Pfalz, geserveerd door "de patron". Wij verheugen ons op uw komst: di tot za vanaf 17.30 uur, zon- en feestdagen vanaf 11.30 tot 14.00 en vanaf 17.00 uur, ma rustdag. Eigen parkeerplaatsen, gezellige hotelkamers en arrangementen met overnachtingen.

Auf einen Rutsch ins Badevergnügen...

*...mit der ganzen Familie
im Badepark Haßloch!*

- Erlebnisbad mit zahlreichen Attraktionen
- Gemütlicher Saunabereich
- Vielfältiges Kursangebot

Lachener Weg 175
67454 Haßloch
Tel. 06324 5994-760
www.badepark.de

Badepark Haßloch

HASSLOCH

0 500 m

Parkfriedhof

Jüd. Friedhof

Grundsch.

Minigolf

Badepark

16

17

18

23

Realschule Plus

Gymnasium

Altenheim

Grundschule

Pfalzhalle

1 = Dornfelderstr.
2 = Portugieserstr.

19

25

24

22

21

BEZIENSWAARDIGHEDEN IN HASSLOCH – HISTORISCHE DORPSKERN

01

“Villa Rustica”: Aan de verlengde Moltkestraße bij het Parkfriedhof liep vroeger een Romeinse straat. Het badhuis, de waterput en de stallen en schuren van het daar gelegen landgoed werden in 1998/99 gedeeltelijk gereconstrueerd. De resten van de gebouwen duiden op brand. Enkele van de gevonden munten, die in het streekmuseum “Ältestes Haus” in Hassloch te bezichtigen zijn, dateren uit het jaar 348.

02

Joods kerkhof: Aan het einde van de Dr-Siebenpfeiffer-Straße bevindt zich het joods kerkhof, dat in 1846 is aangelegd. Het is een van de laatste overblijfselen van de joodse bevolking in Hassloch, dat van bijzondere geschiedkundige waarde is. De grafstenen documenteren de ontwikkeling van de stijl van de 19e naar de 20e eeuw. Het kerkhof kan op aanvraag worden bezichtigd.

03

Het oude kerkhof: Het kerkhof, dat onder monumentenzorg staat, werd in 1767 buiten het toenmalige dorp aangelegd voor de drie geloven als vervanging van de kerkhoven die oorspronkelijk om de kerken lagen. Het wordt gekenmerkt door pompeuze grafmonumenten en -stenen, alsmede oorlogsmonumenten voor de gevallen van de Duits-Franse Oorlog en de 1e en 2e Wereldoorlog. Een laan met grote kastanjabomen loopt over het kerkhof.

04

Kunst en de Sparkasse: De eenheid de kunstenaars en hun streek wordt door de Sparkasse op een aanschouwelijke manier getoond. De bijzonderheden van het grote dorp heeft de beeldhouwer Karl Seiter uit Kaiserslautern in zijn kunstwerk bij de Kreis-sparkasse samengesteld. De fontein met een fiets, tabaksbladeren, het paardenhoofd en de scheidsrechtersvlag, die het sportieve dorp symboliseert, laat Hassloch door de bril van de kunstenaar zien.

05

De **“Aniliner mit Brotsäckel”** (= arbeider bij de BASF met brodtrommeltje): een levensgrote bronzen sculptuur gemaakt door de kunstenaar Matyas Terebesi, staat sinds begin 2002 aan het begin van de Bahnhofstraße. De figuur staat symbool voor de arbeiders van Hassloch, die dagelijks de lange weg naar de BASF liepen en door hun grote inzet een belangrijke steen bijdroegen tot de industrialisering.

06

Christuskirche: De kerk die op het zuiden is gelegen, werd van 1752 – 1754 gebouwd. Aan de oostzijde staat de toren uit 1700, die op de begane grond het gotische koor en de resten van de middeleeuwse Ulrichskapelle integreert. De oostkant wordt gedomineerd door de toren met een neoromaanse klokkenkamer. Het orgel is nog bijna het origineel uit 1754. De kerk is een voorbeeld van de bouwstijl van de protestantse kerken op het plateland in de 18e eeuw.

Sculpturen met fontein op de Rathausplatz: De kunstenaar Heinz Brzoska heeft drie waterspuwende bronzen beelden gecreëerd, die samen een eenheid vormen. Sculpturen: “Bloemrijke Romance”, “Dierlijke Dromen” en “De Overmoedigen”.

Het grote dorp Haßloch: Peter Brauchle maakte het beeldhouwwerk “Het grote dorp Hassloch”, dat als blikvanger voor de ingang van het raadhuis staat. De fontein, die op een voetstuk van bakstenen staat, toont de markante gebouwen uit Hassloch, bijv. het oude raadhuis, de renbaan, de Christuskirche, het oude station en een molen.

De “**radelnde Familie**” (=fietsend gezin) is een typisch beeld uit het alledaagse leven van Hassloch. U ziet een gezin op de fiets. In 1989 werd de sculptuur door Günter Zeuner, een beeldhouwer en schilder uit Speyer, gemaakt. U vindt het kunstwerk op de hoek van het Rathausplatz en de Langgasse.

Langgasse: Aan de hele straat staan imposante boerderijen uit de 18e eeuw. Een aantal staat onder monumentenzorg o.a. de huizen met de nummers 134/136, 141 en 156/158. Hoogwaardige gebouwen uit de 19e en het begin van de 20e eeuw zijn bijvoorbeeld de huizen met nummer 103 en 141a. Ook vele kleinere vakwerkhuisen drukken een stempel op het straatbeeld. Talrijke wijnranken, blauweregen en rozen zijn in de laatste jaren ter verfraaiing van de huizen geplant.

Oude raadhuis: Op de hoek van de Rössel- en Pfarrgasse bevindt zich het oude raadhuis, dat in 1784/85 gebouwd werd. Het twee verdiepingen tellende houten gebouw, een plaatselijk historisch monument, heeft een imposant schilddak. Op de achthoekige dakruiter is een uienvormig helmdak geplaatst. Van twee kanten leidt een trap naar de hoofdingang. De luifel in de vorm van een huid staat op pilaren. In het oude raadhuis bevindt zich tegenwoordig de muziekschool.

St. Galluskirche: Tegenover de Lutherkirche staat de katholieke St. Galluskirche, die van 1968 tot 1970 als derde Galluskirche als een moderne betonnen kerk gebouwd werd. De enige herinnering aan de eerste St. Galluskirche is de grafsteen van pastoor Johannes Ros uit het jaar 1410, aan de tweede kerk herinneren een madonna en piëta.

BEZIENSWAARDIGHEDEN IN HASSLOCH – HISTORISCHE DORPSKERN

13

Lutherkerk: Deze kerk die in 1729/30 gebouwd werd, was de eerste parochiekerk na de officiële goedkeuring van de belijdenis in de kerkelijke declaratie van 1705. De kerk werd gefinancierd door giften uit heel Duitsland en met financiële ondersteuning van het Huis Leiningen. De kerk is een kleine zaal met drie zijden op het zuiden gericht, met een portaal met een krullend gebroken gevel en een achthoekige toren.

14

Oudste huis: In de Gillergasse 11 staat het oudste bewaard gebleven huis van Hassloch uit 1599. Hierin bevindt zich het streekmuseum. Vondsten uit de steentijd en daarna documenteren de plaatselijke geschiedenis. Het streekmuseum is op iedere 1e en 3e zondag van de maand van 15.00 tot 17.30 uur of op aanvraag geopend, de entree is gratis. In het binnenhof vinden culturele evenementen plaats. Samen met het nieuw gebouwde Bürgerhaus vormt het het zgn. Cultuurvierkant.

15

Mühlenbrunnen: De fontein die uit zes maalstenen gemaakt is, herinnert aan de oude molens van Hassloch en heet daarom symbolisch “Molenfontein”. De bovenste steen staat voor de Aumühle uit 1858, de daarop volgende voor de Fronmühle. De derde voor de Neumühle. De Sägmühle staat voor de vierde steen. De vijfde steen herinnert aan de Obermühle. De Pfalzmühle staat voor de zesde en laatste steen. De fontein staat in de Schillerstraße op de hoek van Zum Brühl.

16

Pfalzmühle: De Pfalzmühle werd in 1840 gebouwd. Omdat de molen niet direct aan de Rehbach ligt werd van daar uit een molenbeek naar de aandrijving van de turbine gegraven. Na de 2e Wereldoorlog diende de Pfalzmühle overwegend voor de veehouderij. Men stopte met malen in 1964. Sinds 1969 worden op het terrein van de Pfalzmühle paarden gefokt en staat er een manege. Ieder jaar in september wordt er een internationaal springtoernooi gehouden.

17

Obermühle: De Obermühle werd in 1745 als aanvulling op de bestaande molens gebouwd om de door de bevolkingsgroei sterk gegroeide hoeveelheden koren te kunnen malen. De molen werd in 1936 stilgelegd. De molenbeek met de sterke waterkering bestaat nog steeds. Vele jaren diende de molen als manege. Sinds 2009 na een omvangrijke restauratie dient de Obermühle als conferentieoord. Nog steeds staan de paarden in de historische stallen van de Obermühle.

18

Fronmühle: Al in de 13e eeuw werd de oudste Hasslocher molen op de inventarislijst van het klooster Weißenburg genoemd. De Fronmühle die aan de Speyerbach ligt is de oudste door waterkracht aangedreven molen in Hassloch. De molen werd pas enige jaren geleden buiten werking gesteld. Het meer dan 100 jaar oude restaurant, dat eens voor de klanten van de molen werd geopend, heet tegenwoordig Landgasthof Zur Fronmühle.

Sägmühle: Als bezit van het bisdom Speyer werd de molen aan het eind van de 13e eeuw voor het eerst genoemd. De oorspronkelijke naam "Röthmühle" naar de kleurstof "Röth" (=meekrab), dat uit de wortels van deze plant gewonnen wordt, wijst erop waarvoor de molen tot 1971 gebruikt werd. Sinds 1983 wekt een turbine stroom op. In 1989 werd het gebouw verbouwd tot een hotel-restaurant. Het binnenhof is karakteristiek voor de molens van de Pfalz.

Neumühle: Deze molen werd in 1608 voor het eerst genoemd, maar dateert waarschijnlijk uit de late Middeleeuwen. De Neumühle werd binnen korte tijd drie maal een prooi der vlammen, de laatste keer in 1936. Direct naast de molen was vroeger het zwembad van Hassloch. De gebouwen worden sinds 1972 uitsluitend voor privé doeleinden gebruikt. Een maal per jaar tijdens de fietstocht langs de molens in september is zij voor het publiek geopend.

Aumühle: werd in 1858 door molenaar Adam Heene uit Hassloch gebouwd. In 1932 brandde ze af, werd door de familie Brauch gekocht en weer opgebouwd, maar niet meer als molen gebruikt. Sinds 1986 zorgt een eigenslachtig molenrad voor het opwekken van stroom voor eigen gebruik. Stroom, die niet zelf wordt gebruikt, wordt aan het elektriciteitsbedrijf afgegeven. Eigenaar Fritz Brauch runt in de molen een restaurant met een gezellig terras.

Het **Holiday Park**- een kindvriendelijk recreatiepark voor groot en klein. Dit recreatiepark, dat inmiddels 400.000 m² groot is, bestaat al sinds 1973. Om het even of een show met stunts op waterski's, de free fall tower, of de beste stalen achtbaan van Europa, iedereen komt hier aan zijn trekken. Ook de kleintjes komen dankzij Biene Maja, Wickie en Tabaluga met hun super draaimolens niet tekort. Geopend van begin april tot eind oktober. www.holidaypark.de

Het **recreatiebad Hassloch** is een aantrekkelijk zwembad voor gezinnen, dat groot en klein het hele jaar door zwemplezier en vele andere attracties biedt. Of sauna, stoombad of avonturenbad, voor elk wat wils. www.badepark.de

Het **Hasslocher Vogelpark**: een idyllisch gelegen park met veel oude bomen en een mooi aangelegde vijver is het thuis voor een veelsoortige wereld van inheemse en exotische vogels. Wie de veelsoortigheid van de planten- en dierenwereld wil bekijken, is van harte welkom aan de Rennbahnstr. 161.

BEZIENSWAARDIGHEDEN IN HASSLOCH – HISTORISCHE DORPSKERN

25

Renbaan: Verscholen in de omgeving van het Hasslocher bos ligt de renbaan van Hassloch, een van de mooiste renbanen van Duitsland. De renvereniging organiseert per jaar twee tot drie eerste klas bezette rendagen. Het hoogtepunt van het seizoen is de “Hasslocher Meile”. Een gezinsvriendelijke sfeer en een afwisselend bijprogramma maken een bezoek tot een echte belevenis. www.renverein-hassloch.de

26

Wehlachweiher: Aan de Wehlachweiher, drie vijvers in Hassloch kun je goed wandelen en ontspannen. Wie wil, kan bij de visvereniging in de buurt een visuitrusting huren. De drie vijvers, waarvan er een geheel onder de natuurbescherming valt, bevinden zich in een ongerepte omgeving en zijn op de fiets direct en met de auto na een korte wandeling makkelijk te bereiken. Zwemmen is met het oog op de flora en fauna jammer genoeg niet toegestaan.

MUSEA

Streekmuseum “Ältestes Haus” – Gillergasse 11: speurtocht door de geschiedenis van de boeren met een schuur en een tuin op het museumterrein. Geopend: maart – dec. iedere 1e en 3e zo. in de maand 15 – 17.30 uur. Rondleidingen en bezichtigingen het hele jaar door op afspraak. Tel. 06324-981613 oder 06324-3366 www.hassloch.de

---

RONDLEIDINGEN

Historische dorpsrondleiding (2 uur) door het grootste dorp van Rheinland-Pfalz, prijs: € 50,00 per groep (maximaal 30 personen). Met beklimming van de kerktoeren van de Christuskirche (circa 30 minuten): opsplitsing in drie groepen à 10 personen à 10 minuten. Extra kosten: € 10,-. Afspraken via tel. 06324-935225, www.hassloch.de

Streekmuseum “Älteste Haus” (oudste huis): Rondleiding (2 uur – gratis, donatie welkom) door de geschiedenis van de boeren, met een museumschuur en museumtuin. Aanmelden van groepen en openingstijden op afspraak onder tel. 06324-981613 of 3366

Rondleiding in de toren van de Christuskirche: voor info zie boven, of tel. 06324-935225, www.hassloch.de

Rondleidingen door de natuur met verschillende thema's afhankelijk van het jaargetijde (gratis) bijvoorbeeld: bloemenwandelingen, boomgaardenwandeling, boswandeling, wandeling langs beekjes en stromen, paddenstoelenwandeling en nog veel meer... Op afspraak tel. 06324-3725 of 935225.

EDUCATIEVE PADEN

Educatief bospad in het bos van Haßloch met 13 stopplaatsen: boomtelefoon, pad om met blote voeten over te lopen, bijenhotel en reptielenhuis, hemelbed, klaslokaal, houten puzzel, doolhof in het bos, bomen opmeten, verspringen, dood hout, sluippad, wortelhuis en kunstzinnige projecten. Start en finish: August-Schön-Weg. Tel. 06324-935225. Internet: www.hassloch.de. De weg met 20 verschillende plaatsen waar kinderen kunnen spelen en turnen is niet ver hier vandaan.

Molenroute voor wandelaars: Een romantische tocht door het bosgebied van Hassloch. Op deze tocht van ongeveer 24 kilometer hoort u de geschiedenis van zes molens, die in goede staat bewaard gebleven zijn en voor een deel nog in bedrijf zijn. Nadere informatie via tel. 06324-935225.

SPECIALS

Haßloch en de hazelnoot: Haßloch werd voor het eerst in 773 na Chr. vermeld in een oorkonde van het klooster Weißenburg als “Hasalaha” (oud Hoogduits), wat betekent “door hazelnootstruiken stromend water”. Specialiteiten met hazelnoten inclusief kookboek zijn het hele jaar door bij de VVV verkrijgbaar.

HET MOUNTAINBIKEPARK PFÄLZERWALD

Een uitstekend wegennet voor mountainbikes met vier sterren in het Biosfeerreservaat Natuurpark Pfälzerwald

Sinds 2005 bestaat het mountainbikepark Pfälzerwald met een wegennet van meer dan 300 kilometer, waarvan 20 % uit single tracks bestaat. Intussen heeft het park zijn reputatie als de streek voor mountainbiking in Duitsland gevestigd en trekt elk jaar weer vele mountainbikers als dagjesmensen of vakantiegangers naar het NATUURPARK PFÄLZERWALD. Bij evenementen, bijv. de bikemaraton Pfälzerwald, Gäsbock-Marathon (Geitenbokmaraton) of Schlaflos im Sattel (Zonder slaap in het zadel), net als in de forums op internet doen de bikers enthousiast verslag over de trails “die verslavend werken”. Cursussen ter verbetering van de fietstechniek, women-power-all-in-pakketten “Für Ladies Only” of biketochten onder vakkundige begeleiding en met instructie worden regelmatig aangeboden en kunnen eenvoudig geboekt worden.

In januari 2010 verleende de DIMB (Deutsche Initiative Mountainbike) een onderscheiding met 4 sterren aan het Mountainbikepark Pfälzerwald en bevestigde daarmee de hoogste kwaliteit en een uitstekende plaats in Duitsland. De onderscheiding werd ook verleend voor bijv. de afwisselende routes, waarbij rekening gehouden wordt met de natuurbescherming en de sociale verdraagzaamheid, de goede bewegwijzering en niet in de laatste plaats bikervriendelijke gastheren en de website www.mountainbikepark-pfaelzerwald.de. Nieuwe speciale voorzieningen vervolmaken het grote palet voor mountainbikers in het natuurpark Pfälzerwald.

In het park voor mountainbikers Pfälzerwald bieden speciale routes attractieve, technische varianten. Hoogwaardige singletracks en technische routes, als ook een dirt freeride-parcours en een BMX-baan voor dirtjumping en North Shore vormen een verrijking voor de “pad”vinder.

Mountainbikers met verschillende eisen en voorkeuren, beginners en technisch ervaren bikers, kunnen zich op de paden c.q. hindernissen in de vrije natuur naar hartelust uitleven, de techniek van het fietsen oefenen of verbeteren.

Mountainbikepark Pfälzerwald e.V.

Geschäftsstelle
Pirmasenser Straße 62
67655 Kaiserslautern
info@zentrum-pfaelzerwald.de
Tel. 0049 631 2016135
www.mountainbikepark-pfaelzerwald.de

Brochures van het Mountainbikepark Pfälzerwald en van de bovengenoemde speciale voorzieningen kunt u downloaden in het internet:
www.mountainbikepark-pfaelzerwald.de of zijn per post te verkrijgen bij het kantoor.

GEMEENTE LAMBRECHT

Tal Vital (het vitale dal) is het devies van de gemeente Lambrecht (Pfalz), want hier wordt de natuur een fitnessstudio. Het is de mooiste manier om de **natuur te beleven**. Zweetdruppels op het voorhoofd en de longen vol boslucht. Eerlijk, oorspronkelijk en betoverend is het **Pfälzerwald**. En wie hier verwacht door de bomen het bos niet meer te kunnen zien, zal verrast zijn, want hier moet je gewoon met **alle zintuigen** genieten. Zien, ruiken, proeven en voelen en het zal liefde op het eerste gezicht zijn. Boven de **prachtige wandelpaden** bewegen de toppen van de bomen, die in het bijzonder in de herfst het bos prachtige kleuren geven. Midden in het natuurgebied zijn in het **Mountainbikepark** Pfälzerwald 300 kilometer goed gemarkeerde paden voor de “padvinders”. De mountainbikers vinden hier een prachtig landschap met eindeloze bossen, meren en bergen. Dromerige, bochtige paden, technisch veeleisend door de snelle afwisseling tussen steilingen en afdalingen, zorgen ervoor dat u aan de grens van uw mogelijkheden kunt gaan en hebben een verslavende werking. Aan de andere kant bieden vlakke bospaden met een indrukwekkend uitzicht rust en genot. Ieder jaar vinden evenementen voor mountain-bikers plaats, als marathons, nachtelijke races en begeleide tochten. www.mountainbikepark-plaelzerwald.de.

Zeven gecertificeerde parken voor nordic-walking met wegen met een totale afstand van 170 km zijn gepland. Telkens drie tot vier routes met een verschillende lengte voor beginners, gevorderden en mensen met een uitstekende conditie wachten op u. In vele gemeenten heeft u de mogelijkheid zich bij loopgroepen aan te sluiten, aan begeleide tochten of aan een cursus deel te nemen, die door gediplomeerde trainers worden aangeboden. Maar ook marathons en biatlonwedstrijden worden georganiseerd. En wat kan er mooier zijn dan na zo'n fijne tocht een van de hutten of restaurants in het Pfälzerwald te bezoeken of met een stevige maaltijd de dag af te sluiten. Sport in de natuur van het Pfälzerwald noemen we sociaal, want hier is meer saamhorigheid dan ergens anders. Samen wat beleven en dan aan een tafel aanschuiven bij gasten en de lokale bevolking – daar waar “Goedendag” ook “Van harte welkom” betekent.

Tourist Information

Verbandsgemeinde Lambrecht (Pfalz)

Sommerbergstraße 3 › 67466 Lambrecht (Pfalz)

Telefon 06325-181110

touristinfo@vg-lambrecht.de

www.vg-lambrecht.de

Tourist Information Elmstein

Bahnhofstraße 14 › 67471 Elmstein

Telefon 06328-234, info@elmstein.de

www.elmstein.de

MUSEA

ELMSTEIN: Oude zaadeest (Alte Samenklenge) – huis van de geschiedenis van het bos: de in 1913 in Elmstein opgerichte zaadeest was een van de acht in Duitsland opererende zaadeesten. Van begin- tot het eindproduct wordt stapsgewijs het winnen van de kostbare zaden getoond. Openingstijden: mrt -nov: wo/za/zo/feestdagen 14.00 – 17.00 uur en op afspraak, dec - feb op afspraak. Tel. 06328-234, www.alte-samenklenge.de

FRANKENECK: (Papiermacher- und Heimatmuseum) Papiermakers- en Streekmuseum: rondleidingen door het museum en een demonstratie van het traditionele handscheppen van papier. Mogelijkheid tot bezichtiging van de papierfabriek Glatz GmbH op aanvraag. Entree € 2,00. Tel. 06325-2564, www.museum.frankeneck.de

LAMBRECHT (Pfalz): Edith-Stein-Ausstellung: deze tentoonstelling gaat op een heel persoonlijke manier in op deze grootse vrouw uit de 20ste eeuw. Geopend op afspraak (rondleidingen ook in het Engels) Toni-Schröder-Haus, Hauptstr. 93. Tel. 06325-980456

EDUCATIEVE PADEN

ELMSTEIN: “Mordkammerloch-Pfad” en bron: bezienswaardige cementloze muren en hun betekenis worden door middel van duidelijke platen verklaard. Tel. 06328-234, www.elmstein.de

ERFENSTEIN: Wandelweg langs drie burchten: Deze weg verbindt de ruïnes van de drie burchten Erfenstein, Breitenstein en Spangenberg aan beide zijden van de Speyerbach in het romantische Elmsteiner Tal. Totale lengte circa 7 kilometer. www.burg-spangenberg.de

Letterboxing: de iets andere manier van wandelen. Een combinatie uit oriënteringsloop en snipperjacht wachten in de letterbox Hochburg Pfälzerwald op ontdekking. Tel. 06328-234, www.elmstein.de

---

RONDLEIDINGEN

Heel persoonlijk en rijk aan informatie - zo zijn de rondleidingen van onze gediplomeerde gidsen door het unieke landschap en de historische plaatsen. Het programma van de IG „GeFührT VG Lambrecht” vindt u bij: IG „GeFührT VG Lambrecht”, voorzitter mevr. Ockenfuß-Koch. Tel. 06325-7889 www.gefuehrt-vg-lambrecht.de

---

BELANGRIJKE DATA

LAMBRECHT (PFALZ):

Traditioneel eiertikken op Paasmaandag

Wandeling met de geitenbok naar Deidesheim op dinsdag na Pinksteren

Gäßbock-Mountainbike- en Nordic-Walking-Marathon in mei

ELMSTEIN: Paasmarkt

WEIDENTHAL: “Slapeloos in het zadel” mountainbike-wedstrijd in de nacht van het 1e weekend van augustus.

SPECIALS

Beginpunt in het Mountainbikepark Pfälzerwald.

www.mountainbikepark-pfaelzerwald.de

Koekoekstrein (Kuckucksbähnel) de historische stoomtrein, Kuckucksbähnel rijdt vanaf Pasen elk tweede weekend: zon- en feestdagen vanaf het centraal station in Neustadt an der Weinstrasse door het Elmsteiner dal. Informatie over de dienstregeling en aanmeldingen voor groepsreizen onder tel. 06321-30390, www.eisenbahnmuseum-neustadt.de

VAKANTIEREGIO DEIDESHEIM

Al sinds eeuwen is het **luchtkuuroord Deidesheim** een geliefd adres, niet alleen vanwege de goede wijnen maar ook door de letterlijke paradijselijke omstandigheden die er heersen. De bijzondere flair van deze parel onder de wijndorpen in de Pfalz is innemend. Cultuur, natuur en levensvreugde komt de gast overal tegen, of hij nu een staatsman op staatsbezoek is of vakantieganger die een wandeltocht maakt, Deidesheim maakt hier geen verschil, het is voor iedereen even mooi en heeft voor een ieder iets te bieden. Goede wijnen zijn hier vanzelfsprekend, wereldberoemde wijnhuizen ook. **Originele musea** vindt u hier en een **kuurpark** met een **mediterrane flora**. **Gastronomie met sterren** en gemoedelijke wijnlokalen. Een rondleiding langs de oude stadsmuren met talrijke mooie plekjes, wijnfeesten met een onovertroffen sfeer en een kerstmarkt die bezoekers uit binnen- en buitenland naar de Deutsche Weinstrasse trekt. Ook de omgeving heeft veel te bieden: **Ruppertsberg, Meckenheim, Forst en Niederkirchen** behoren tot de vakantiestreek Deidesheim - plaatsen met een goede naam in de wereld van de wijn en bij liefhebbers van uitstekende groenten en fruit. Dit alles in een verrukkelijk landschap, dat voor wandelaars en stille genietters steeds weer een verrassing in petto heeft.

**Tourist Service GmbH
Deidesheim**

Bahnhofstraße 5
67146 Deidesheim
Telefon 06326-96770
Fax 06326-967718
touristinfo@deidesheim.de
www.deidesheim.de

RESTAURANT KELLER'S KELLER

mit Gutsausschank

Obergasse 12 › 67152 Ruppertsberg

Tel. 06326-8728 www.kellerskeller.de

Sinds 40 jaar onthalen we onze gasten op wijnen uit ons eigen wijnhuis en maaltijden van traditioneel uit de Pfalz tot de goede Duitse keuken. Op de speciale menukaart die elke week wisselt, vindt u lekkernijen van het seizoen. Niet in de laatste plaats lokken de salades als wilde kruiden salade en veldsla de gasten aan. Wijnhuis, gewelfde kelder, herenhuis en het prieel midden in de wijngaarden wachten op u.

DEIDESHEIMER HOF

Am Marktplatz › 67146 Deidesheim

Tel. 06326-9687 0 Fax 06326-9687-53

info@deidesheimerhof.de

www.deidesheimerhof.de

Het hotel biedt alles om ontspannen en in luxe van het leven te kunnen genieten. Het restaurant St. Urban met een terras in de zomer verbindt de ambiance van een restaurant uit de Pfalz met de veelzijdigheid van de regionale keuken. De Schwarze Hahn, met zijn imposante kruisgewelf straalt een decente noblesse uit.

DIE GUT STUBB'

Sandgasse 10 › 67149 Meckenheim

Tel. 06326-7200

rest@die-gut-stubb.de

www.die-gut-stubb.de

Wie in deze pronkkamer aan tafel zit te eten, heeft een van de beste plaatsen wijd en zijd gevonden. In de boerderij, die al 200 jaar oud is, koken Edda en Ludger Röwekamp samen met hun ervaren medewerkers gerechten uit de fijne regionale keuken. Daarbij worden zorgvuldig uitgezochte wijnen geserveerd, van een goede tafelwijn tot de beste wijnen van de wijnhuizen uit de Pfalz.

1911 - DIE WEINBAR

Marktplatz 5 › 67146 Deidesheim

Tel. 06326-965802, oder -8836

info@weingut-weisbrodt.de

www.weingut-weisbrodt.de

Sinds 2011 kunt u van de hele variëteit aan wijnen en mousserende wijnen van het wijnhuis, dat in familiebezit is, in het hart van Deidesheim genieten. Neem een time-out en ontdek onze wijnen in een ongedwongen sfeer en van de flair van van het historische marktplein. Zodat u thuis ook kunt klinken, kunt u uw persoonlijke favorieten meteen meenemen – natuurlijk tegen de prijzen van het wijnhuis.

RESTAURANT SCHLOSS DEIDESHEIM - GUTSAUSSCHANK WEINGUT DR. KERN
Schlossstraße › 67146 Deidesheim
Tel. 06326-9669-0 Fax 06326-9669-20
info@schlossdeidesheim.de
www.schlossdeidesheim.de

Ervaar de gastvrijheid van de Pfalz in de voormalige residentie van de prins-bisschoppen van Speyer. In het gezellige wijnhuis en op het romantische terras in de kasteeltuin bieden wij een keuken die hart en smaakpapillen aanspreekt en die traditie en de moderne tijd harmonisch met elkaar verbindt. Wij verheugen ons op uw komst!

WINZERVEREIN DEIDESHEIM EG
Prinz-Rupprecht-Str. 8 › 67146 Deidesheim
Tel. 06326-96880 Fax 06326-9688-42
info@winzervereindeidesheim.de
www.winzervereindeidesheim.de

Onze coöperatie bewerkt 170 ha wijnvelden in de beste en gerenommeerde liggingen. Als oudste wijncoöperatie van de Pfalz ligt het ons bijzonder aan het hart, u voor onze wijn enthousiast te maken – het liefst tijdens een bezoek in ons “wijnparadijs”. Er staan zeven dagen per week lekker-frisse rieslingwijnen, fijne Burgunder, volle rode wijnen met karakter en mousserende wijnen voor u klaar!

RUPPERTSBERGER WEINKELLER HOHEBURG EG
Hauptstraße 94 › 67152 Ruppertsberg
Tel. 06326-9629710 Fax 06326-962979
info@ruppertsberger.de
www.ruppertsberger.de

Het doel van de leden van deze wijnkelder is de perfecte productie van hun wijnen. De belangrijkste soort in de wijnvelden met een oppervlakte van 405 ha is de riesling, die u in al zijn facetten als kwaliteitswijn, late oogst, of ijswijn kunt proeven. Ontdek bij ons andere witte en rode wijnen en sprankelende mousserende wijnen. Wij zijn er voor u: ma – vr: 8-18 uur, za: 9-13 uur en zo: 11-15 uur.

WALLBERG-HÜTTE
Am Turnerehrenmal › 67146 Deidesheim
Tel. 06326-5834, Tel. 06322-955313
knecht@wallberg-huette.de
www.wallberg-huette.de

De Wallberg-Hütte ligt hoog boven Deidesheim in het Pfälzer Wald en is een geliefde trekpleister. In deze hut die sinds 1968 in de hand van de familie is, biedt Uli Knecht de Duitse keuken, Flammkuchen en specialiteiten uit de Pfalz, op zon- en feestdagen gebrad aan het spit boven een vuur van wijnstokken en in de winter après-ski aan. Geopend: wo, za/zo en feestdagen vanaf 11.00 uur.

UITGELEZEN WIJNHUIZEN DEIDESHEIM

Weingut Herbert Gießen Erben Weinstraße 3 › 67146 Deidesheim

T: 06326 391

Weingut Julius Ferd. Kimich Weinstraße 54 › 67146 Deidesheim

T: 06326 342 www.weingut-kimich.de

Weingut Kimich Schlossstraße 2 › 67146 Deidesheim

T: 06326 7268 www.weingut-kimich.de

Weingut Mehling Weinstraße 55 › 67146 Deidesheim

T: 06326 274 www.weingut-mehling.de

Sektkellerei Deidesheim Bennstraße 37-39 › 67146 Deidesheim

T: 06326 8583 www.sektkellerei.de

Weingut Georg Siben Erben Weinstraße 21 › 67146 Deidesheim

T: 06326 989363 www.siben-weingut.de

Weingut Geheimer Rat Dr. von Bassermann-Jordan Kirchgasse 10 ›

67146 Deidesheim T: 06326 6006 www.bassermann-jordan.de

Weingut Reichsrat von Buhl Weinstraße 16-24 › 67146 Deidesheim

T: 06326 9650 0 www.reichsrat-von-buhl.de

Weingut von Winning Weinstraße 10 › 67146 Deidesheim

T: 06326 96 68 70 www.von-winning.de

Weingut Lucashof Wiesenweg 1a › 67147 Forst an der Weinstraße

T: 06326 336 www.lucashof.de

Weingut Margarethenhof Wiesenweg 4 › 67147 Forst an der Weinstraße

T: 06326 8302 www.margarethenhof-forst.de

Weingut Georg Mosbacher Weinstraße 27 › 67147 Forst an der Weinstraße

T: 06326 329 www.georg-mosbacher.de

Weingut Eugen Müller Weinstraße 34a › 67147 Forst an der Weinstraße

T: 06326 330 www.weingut-eugen-mueller.de

Weingut Heinrich Spindler Weinstraße 44 › 67147 Forst an der Weinstraße

T: 06326 280 www.spindler-weine.de

Weingut Braun Hauptstraße 51 › 67149 Meckenheim

T: 06326 8596 www.braun-wein-sekt.de

Weingut Ralf Härtel Hauptstraße 23 › 67149 Meckenheim

T: 06326 7010072 www.haertel-pfalz.de

Weingut Klemens Andres Im Kleinen Feld 3 › 67150 Niederkirchen

T: 06326 8915

Weingut Bach & Frobin Klostergasse 1 › 67150 Niederkirchen

T: 06326 8568 www.bach-frobin.de

Daniel Weingut Friedelsheimer Straße 16 › 67150 Niederkirchen

T: 06326 98 00 51 www.daniel-weingut.de

Weingut Manfred Deimel und Sohn Saarstraße 14 › 67150 Niederkirchen

T: 06326 1393 www.weingut-deimel.de

Weingut Martin & Georg Fußer Friedhofstraße 7 › 67150 Niederkirchen

T: 06326 259782 www.mfg-wein.de

Wein- und Sektgut Ernst Weisbrodt Saarstraße 3 › 67150 Niederkirchen

T: 06326 8836 www.weingut-weisbrodt.de

Sekt- und Weingut Winterling Im Brühl 15 › 67150 Niederkirchen

T: 06326 8952 www.winterling-sekt.de

Weingut Zech Hauptstraße 19 › 67150 Niederkirchen

T: 06326 7590

Weingut Josef Köhr Hauptstraße 68 › 67152 Ruppertberg

T: 06326 8909 www.weingut-koehr.de

Weingut Hofgut Schädler Mittelgasse 15 › 67152 Ruppertsberg

T: 06326 980198 www.hofgut-schaedler.de

Ruppertsberger Weinkeller Hoheburg eG Hauptstraße 94 › 67152 Ruppertsberg

T: 06326 960970 www.ruppertsberger.de

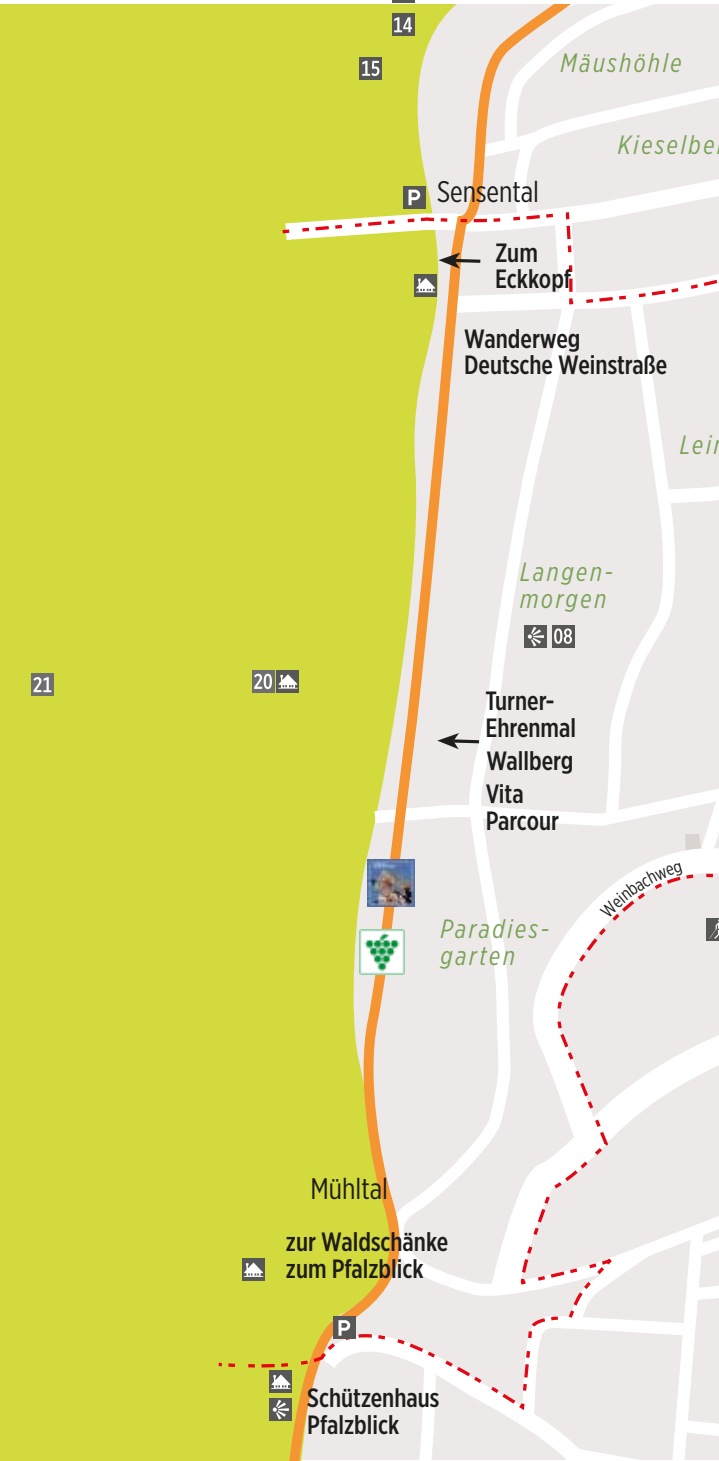
Weingut Johannes Zeck Von-Dalberg-Straße 26a › 67152 Ruppertsberg

T: 06326 8881 www.weingut-zeck.de

Weingut Zimmermann Raiffeisenstraße 5 › 67152 Ruppertsberg

T: 06326 241 www.zimmermann-weingut.de

DEIDESHEIM

Kalkofen

Grainhübel

Grainweg

rg

nhöhle

Hohenmorgen

09

Kaisergarten

P

Burggasse

Leinhöhlweg

Bennstr.

07

Markt platz

Friedhof

Platanenweg

D

Weingasse

05

Stadtmalgasse

Pfarrgasse

Kirchgasse

01

02

Heumarktstr.

Ketschauer hofstraße

WC

Roßmühle

Weedgasse

G

Schwimmbadstraße

Ringstraße

Im Ringgarten

Dalbergstr.

Deichelgasse

Grottenmaulgasse

Bleichstraße

18

Deutsche Weinstraße

16

Basemann-Jordan Str.

Weinbachstr.

Mühlthalstraße

Kardinal-Wendel-Str.

St.-Urban-Str.

Obere Hofstückstraße

Haber-

gardenstraße

Königsgartenstr.

Königsgarten

Schillerstr.

Berliner Straße

Weinbergstraße

Am Buhl'schen Park

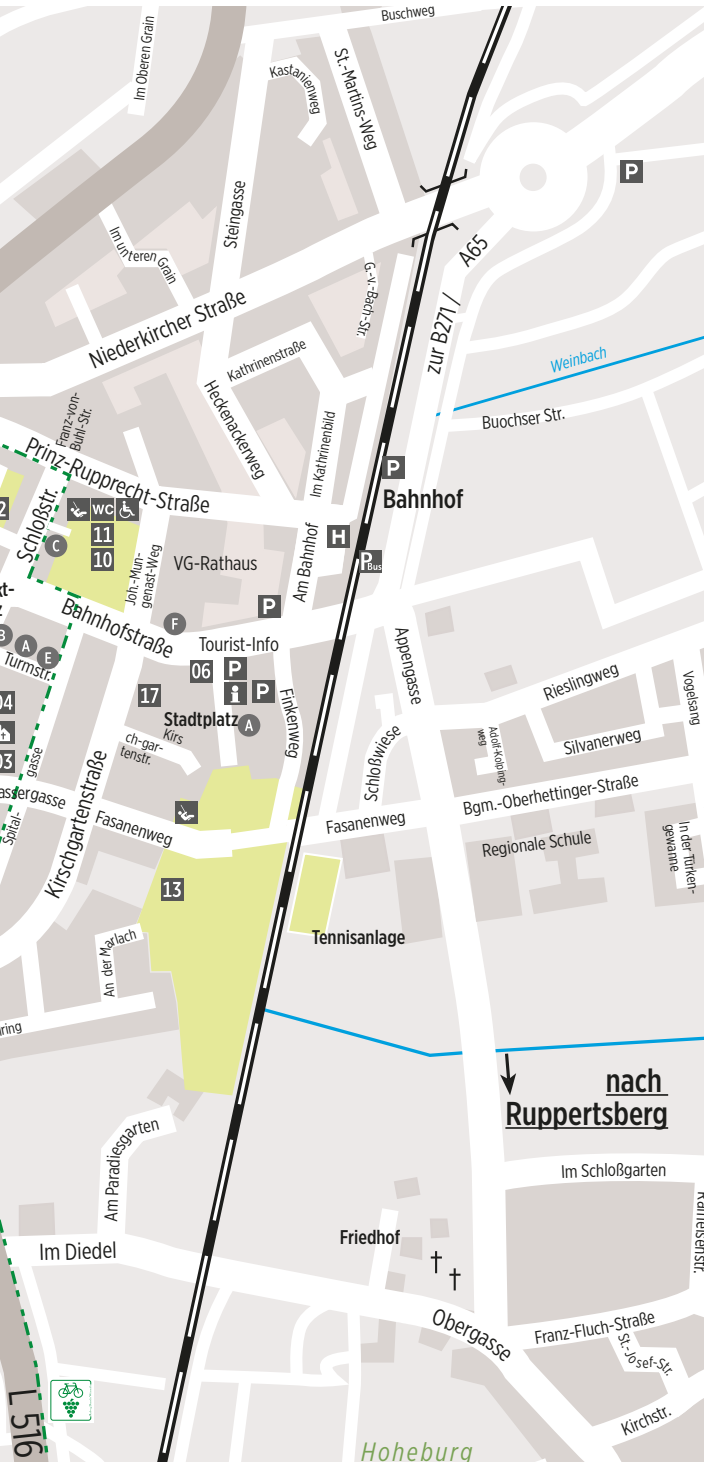
Dr.-J.-Speer-Str.

Waldgasse

Untere Hofstückstr.

Obere Hofstückstr.

Reiterpfad

Niederkircher Straße

Bahnhof

Prinz-Rupprecht-Straße

VG-Rathaus

Tourist-Info

Stadtplatz Kirs

Tennisanlage

nach Ruppertsberg

Hoheburg

516

RONDLEIDING DOOR DE STAD DEIDESHEIM

01

Het historisch raadhuis: in het centrum van de stad, aan het marktplein, staat het historische raadhuis uit 1532. Na de verwoesting van de stad volgde de wederopbouw in 1724 met een bordes met twee opgangen en een baldakijn. In de glasschilderijen uit 1912 ziet u de wapens van de families Bassermann-Jordan en Von Buhl. Voor het bordes vindt elk jaar op de dinsdag na Pinksteren de beroemde veiling van de Deidesheimer geitenbok plaats.

01

Museum voor wijncultuur: Het museum in het historische raadhuis laat zien hoe de mens in een veelsoortige verhouding tot de wijn staat. Bijna alle facetten van het dagelijks leven, zoals godsdienst, gezondheid, wetenschap, economie en politiek worden door de wijn in zijn grote verscheidenheid beïnvloed. Entree gratis. Openingstijden zie pagina 70.

01

Tentoonstellingsportaal biosferenreservaat in het historische raadhuis. De interessante tentoonstelling met als thema het biosferenreservaat Pfälzerwald- Noordelijke Vogezen verschaft boeiende informatie en ideeën voor uitstapjes naar en in het biosferenreservaat.

02

Katholieke kerk St. Ulrich: het koor van deze mooie katholieke kerk ligt aan het marktplein. De kerk werd tussen 1440 en 1480 gebouwd en is de enige kerk uit het midden van de 15e eeuw die in de Pfalz bewaard gebleven is. In de kerk bevinden zich meerdere laatgotische heiligenfiguren en glas-schilderingen uit 1480, 1893 en 1987.

02

Knekelhuis: In Deidesheim zijn - uniek in de Pfalz - alle middeleeuwse elementen van een kerkhof bewaard gebleven: de vroegere bakkerskapel, oorspronkelijk met een beeltenis van Christus op de Olijfberg (tegenwoordig een piëta), het kruis uit 1556 en het knekelhuis uit de tijd om 1480. Hierin werden tot het einde van de 18e eeuw de beenderen bewaard, die men bij het uitgraven van nieuwe graven gevonden had. Grafstenen van het kerkhof en uit de kerk zijn hier te bezichtigen.

03

Burgerhospitaal: In de Weinstrasse 39 vindt u het in 1494 gebouwde hospitaal, dat oorspronkelijk voor het verplegen van zieken en de verzorging van mensen die op doorreis waren, door ridder Nikolaus von Böhl gebouwd werd. Ook bouwde hij de laatgotische kapel aan de Hauptstraße. In de gerestaureerde gebouwen uit de 18e eeuw bevinden zich momenteel een restaurant, het café "Alt Deidesheim", en een verpleeghuis voor mensen, die kortstondig hulp nodig hebben.

Duits film- en fototechniek museum: het museum geeft de bezoeker een overzicht van de ontwikkeling die de film- en fototechniek over meer dan honderd jaar hebben doorgemaakt. Het waardeert de verdiensten van de mensen die met creativiteit en kunnen deze meesterwerken van optiek en de uitzonderlijk fijne mechanieken gemaakt hebben. Weinstrasse 33. Entree gratis. Voor openingstijden zie pagina 70.

04

Joodse begraafplaats: Deidesheim bezat al in het begin van de 14e eeuw een joodse gemeente, die door de jodenvervolgingen in de zomer van 1349 verdween. In 1613 ontstond een nieuwe gemeente die in 1940 opnieuw onderging. Op de naast het christelijke kerkhof gelegen laatste rustplaats voor joden uit de 17e eeuw staan grafstenen uit deze tijd. De synagoge in de Bahnhofstraße is gebouwd aan het eind van de 19e eeuw. Nu wordt het gebouw als Huis voor de Cultuur gebruikt.

05

Geißbockbrunnen (=Geitenbokfontein): deze fontein die in 1985 door Gernot Rumpf gecreëerd werd, staat voor de "Paradiesgarten", de zaal waar veel evenementen plaatsvinden. De fontein toont het verhaal van de historische veiling van de geitenbok die tot in de middeleeuwen teruggaat en elk jaar op de dinsdag na Pinksteren gevierd wordt. De beide figuren voor de fontein stellen het laatst getrouwde echtpaar uit Lambrecht voor, dat de bok naar Deidesheim brengt.

06

Andreasbrunnen: De fontein is het middelpunt van het historische marktplein en werd in 1851 ter ere van de toenmalige burgemeester Andreas Jordan door zijn kinderen geschonken. Deze fontein heeft de Italiaanse fontein uit de renaissance als voorbeeld en behoort tot de opmerkelijkste getuigenissen van het gietijzerwerk uit de Pfalz.

07

Eva in de Paradiesgarten: toen Eva in de eerste helft van de 20e eeuw in de tuin van wijnhuis Deinhardt stond, nam de kerk daar aanstoot aan. Daarop werd zij buiten de stad in het wijngedebied Paradiesgarten geplaatst. Omdat ook daar haar rondingen niet welwillend door de kerk werden geaccepteerd, zorgde een in allerijl vervaardigde, smeedijzeren jurk van druiven ervoor, dat de gemoederen bedaarden. Later is ze zich weer uitgekled.

08

Wegkruisen: in de omgeving van Deidesheim staan talrijke religieuze monumenten in het veld, waaronder wegwkruisen en stenen kruisen uit de middeleeuwen. Het wegwkruis aan de Grain is het vermelden waard. Het staat tussen twee stenen kruisen aan de oude weg, die om de noord- en westzijde van de stad liep. Het monument uit 1431 toont de kruiziging van Christus.

09

STADSRONDLEIDING DEIDESHEIM

10

Het voormalig prins-bisschoppelijk kasteel in de Schlossgarten: het voormalige kasteel met gracht is waarschijnlijk de wieg van Deidesheim (1260 - 1280). In 1689 werd het door de Fransen verwoest en daarna door prins-bisschop Damian Hugo von Schönborn herbouwd (1739 - 1743). In 1794 werd het kasteel opnieuw verwoest en tien jaar later verkocht. In 1820 werd het huidige gebouw op de oude fundamenten herbouwd. In het Schlosspark groeien zeldzame planten uit de hele wereld.

11

Erlebnisgarten: Een recreatiegebied in het slotpark, waar voor alle generaties wat te beleven is met midgetgolf (9 holes) een gedeelte om te klimmen, horen, voelen en te ruiken, met water en nog veel meer. Ingang Prinz-Rupprecht-Str. Kiosk en toiletten ook voor personen met rolstoel completeren het geheel. Openingstijden: april tot okt. wo.-zo./feestdagen 11.00 - 18.00 uur
Info: Tel. 06326-96770, www.deidesheim.de

12

Deidesheimer Torenschrijver: Om de twee jaar wordt een bekende schrijver naar Deidesheim uitgenodigd om zijn indrukken van en belevenissen in de stad en met zijn inwoners in een boek te beschrijven. Als loon voor zijn moeite ontvangt hij elke dag een vergoeding in de vorm van twee liter deputaatwijn. De torenschrijver zit in de toren van de middeleeuwse stadsmuur in de vroegere slotgracht. Als hij aanwezig is, hangt de stadsvlag aan de toren.

13

Botanische tuin: prachtige Zuid-Europese planten, zoals vijgenbomen, vindt u niet alleen in de Schlossgarten maar ook in het stadspark. Daar groeien en bloeien tal van mediterrane planten, bijzonder goed te zien op de terrassen in dit park.

14

Michaelskapelle: Op de Kirchberg (twee kilometer ten westen van het centrum) staat de laatgotische Michaelskapelle, die in 1470 gebouwd werd en in 1662 vernieuwd en vergroot. Na een langdurige periode van verval werd de kapel uiteindelijk in 1952 gerestaureerd.

15

Heidenlöcher bij Deidesheim: circa 2,5 kilometer ten noordwesten van Deidesheim kunt u de overblijfselen bezichtigen van een vroegmiddeleeuwse vluchtburcht, die "Heidenlöcher" genoemd wordt. Deze burcht ontstond in de 9e of 10e eeuw als bescherming tegen vijandelijke invallen, maar waren nooit nodig. Bij opgravingen vond men fundamenten van twee poorten en 65 stenen huizen, die door een wal met een stenen muur van 450 meter lang omringd was.

Oase in de Paradiesgarten: Het verwarmde Deidesheimer openluchtbad ligt romantisch in de wijnvelden. Hier beginnen ook de nordic-walking routes met verschillende moeilijkheidsgraden.

Evenementenhal “Paradiesgarten”: de Deidesheimer Paradiesgarten is het centrum van het culturele leven van de gemeente. Hier vinden naast theater en concerten, dansavonden, ontvangsten en grote evenementen plaats. Hier vindt u ook het Boulevardtheater Deidesheim, een toneelgezelschap, dat vaak stukken in de streektaal in deze zaal opvoert. (Tel. 06326 – 981801) Paradiesgarten Deidesheim, Bahnhofstrasse 11. Tel. 06326-9677-0

Geschieds- und Brauchtumsbrunnen: Deze fontein somt de belangrijke mijlpalen van de ontwikkeling van de stad Deidesheim op, zoals de stadsrechten (kroon), de verbondenheid met het prins-bisdom Speyer (bisschopsstaf), de veiling van de geitenbok (geitenbok), de torenschrijver (inktpot) en nog veel meer.

Biotoop Am Kirchenberg: hier werd het cultuurlandschap, zoals dat in de loop van de tijd gegroeid is, voor het nageslacht bewaard. Zodoende blijven hierdoor voor de vele, vaak zeldzame dieren en planten de leefomstandigheden op lange termijn bewaard.

Geotoop Am Kirchenberg: Hier aan het breukvlak van de slenk van de Boven Rijn krijgt u op een ongeëvenaarde wijze inzicht in de geschiedenis van onze aarde.

De Wallberg: tot een van de meest geliefde plekken voor wandelaars en bezoekers van de streek behoort de Wallberg ten westen van Deidesheim. Daar staat het monument ter herdenking aan de gevallen van het “Turngau Rhein-Limburg” in de 1e Wereldoorlog. Het is van veraf zichtbaar. Op het complex vindt op Hemelvaartsdag een groot sportfeest plaats. Enkele meters verder bevindt zich het Wallberg restaurant, waar culinaire specialiteiten uit de Pfalz op de menukaart staan.

De toren op de Eckkopf: dit trefpunt van wandelaars, dat ongeveer 25 meter hoog is, ligt tussen Bad Dürkheim en Neustadt an der Weinstrasse. Vanaf de Weinstraße leiden bijna alle wegen naar de 516 meter hoog gelegen “Eckkopf”. In de weekeinden en op feestdagen is het restaurant, dat zich daar bevindt, open. Vanaf de toren heeft u een adembenemend uitzicht over het Rijndal, het Donnersbergmassief en uitgestrekte delen van het Pfälzerwald.

Wandeling langs kunstenaars in Deidesheim.

Van oudsher zijn in de wijnstad Deidesheim, toerisme, wijn, kunst en cultuur eng met elkaar verbonden. Het milde, zonnige klimaat, het landschap, de natuur, de wijn en de kleuren vormen een ideaal kader voor mensen die creatief zijn en ontspanning zoeken. Zo is het niet verwonderlijk, dat ook vele kunstenaars zich laten inspireren door de "paradijselijke sfeer" die in Deidesheim te vinden is. Hun oeuvre is een uiting van de veelzijdigheid en openheid van Deidesheim. De wandeling leidt langs de kunstenaars en ateliers in de historische stadskern van Deidesheim. Deze worden door de twee bezienswaardige musea op unieke wijze gecombineerd.

Als u, met deze "gedrukte wegwijzer" in de hand, de borden volgt, duikt u als het ware in een zee van kunst en cultuur, die zelden in zo'n intensiteit te vinden is. Laat u inspireren door de creativiteit van de kunstenaars en de tentoonstellingen, en geniet van de rondgang door Deidesheim, "het andere paradijs".

RONDGANG KUNST EN CULTUUR

A Tentoonstelling & atelier "Rab-Paqué"

Birgit Rau-Paqué, schilderijen met olieverf. Citaat van Chris Dercon: "Es sind die Denker, die uns darauf aufmerksam machen, dass wir Bildern mit einem heterogenen Konzept von Zeit begegnen müssen".

Atelier Deidesheim, Bahnhofstr. 5. Tel. 06326-981527, fax 06326-701961, mobiel 0170-8990304. atelier.rab@t-online.de, www.rab-paque.de

Kleine tentoonstelling: wijnrestaurant "Turmstübl", Turmstr. 3, Deidesheim
Bezichtiging altijd mogelijk op afspraak.

B Goudsmederij Gabriele Krack, Richard Rehbach-Krack

Citaat: "Schenkt den Sinnen Freude, edler Schmuck mit Eigenart. Wertvolle Unikate für Menschen mit Persönlichkeit gestaltet von Meistern mit Eigensinn". Marktplatz 6.

Tel. 06326-981960, fax 06326-981961, info@goldschmiede-krack.de
www.goldschmiede-krack.de

Openingstijden: dinsdag t/m vrijdag van 10.00 tot 12.30 uur en van 15.00 tot 19.00 uur, zaterdag van 10.00 tot 17.00 uur, maandag gesloten. Ook op telefonische afspraak geopend.

C Schlossmanufaktur Friederike Zeit, Pottenbakster en beeldhouwster

Vazen in klassiek functionele vormen, beeldhouwwerk. Schlossstrasse 6, 67146 Deidesheim. Tel. 06326-5967, friederikezeit@t-online.de, www.friederikezeit.de
www.intonation-deidesheim.de

Openingstijden: woensdag en vrijdag van 14.30 tot 18.00 uur en zaterdag van 14.00 tot 16.00 uur, en op telefonische afspraak.

D Lotte Reimers, Archief, atelier, tentoonstelling

Keramik: vazen en objecten, opgebouwd en hoog gebrand met glazuur uit as van wijnstokken en gesteente, originele werken. Stadtmauergasse 17, Deidesheim. Openingstijden: op aanvraag. Tel. 06326-1222, www.LotteReimers.de

E Beeldhouwerij Bettina C. Morio

Figuren uit steen en brons, fontein, grafstenen, dierplastieken evenals de mens in al zijn facetten. Heumarktstrasse 10. Openingstijden: vrijdag en zaterdag van 15.00 tot 18.00 uur en op telefonische afspraak. Morio Galerie II, Spitalgasse, geopend: vrijdag, zaterdag, zondag 14.00 tot 18.00 uur en op telefonische afspraak, tel. + fax 06326-4112, mobiel: 0171-5163423, atelier-morio@t-online.de, www.morio-sculptures.com, www.moriokunst.de

F Atelier MEBO (Dr. Georg Wiesert)

Openingstijden: za en zo als er een kunstwerk met het opschrift "geöffnet" voor het huis staat, eveneens op telefonische afspraak, Bahnhofstrasse 16. Tel. 0172-4790541

G Wine & Art Oliver Schaub

Moderne en abstracte kunst in acryllak gecombineerd met verkoop van wijn en sekt uit de streek. Tel. 06326-8690 oder 0174-1033722, www.oliverschaub.com.

H Atelier Rena Simmat-Stoll, Schilderijen en tekeningen

"Reflexion - Experiment - Intuition", Bennstr. 36. Openingstijden op afspraak (telefonisch) Tel. 06326-989098

SPECIALS

Torenschrijverij

Om de twee of drie jaar betreft een uitverkoren auteur zijn kwartier in het ronde torentje uit solide zandsteen. www.deidesheim.de

Deidesheimer wijnstok aktie

Persoonlijkheden uit politiek, cultuur en het bedrijfsleven zijn trotse bezitter van een wijnstok in een wijngaard, die in het gebied Paradiesgarten ligt. www.weinkultur-deidesheim.de

Kerwebuben: (letterlijk: kermisjongens) sinds 1972 zijn deze in rokkostuum optredende vrijgezelle zoons uit Deidesheim met hun "Kerwered" (=rede tijdens het wijnfeest) een vast bestanddeel van de Deidesheimer Weinkerwe (=wijnfeest). www.kerwebuwe.de

"Feigengasse"

Meer dan 100 jaren geleden werd in de Deichelgasse op aanbeveling van burgemeester Dr. Ludwig von Bassermann-Jordan voor de elk gebouw een vijgenboom geplant, die hij toentertijd meenam van zijn vakantie in de Toscane.

Gekonfijte vruchten van Josef Biffar

Liefhebbers van gekonfijte vruchten en ongewone bonbons kunnen hier een breed assortiment verwachten. De gemberspecialiteiten worden onder andere aan het Britse koningshuis geleverd. Tel. 06326-9676-0, www.biffar.com

Deidesheim is Cittaslow

Deidesheim kreeg als eerste stad in Rheinland-Pfalz en als negende stad van Duitsland de titel "Cittaslow". Dat is een wereldwijde aaneensluiting van steden ... "waarin mensen leven die nieuwsgierig zijn naar de teruggevonden tijd, steden, die rijk zijn aan pleinen, theaters, winkels, cafés, restaurants. Plaatsen vol spirit, oorspronkelijke landschappen, fascinerend kunsthandwerk, waar de mens nog inziet, dat het niet allemaal snel moet gaan, van de wisseling der jaargetijden, van de biologische echtheid van producten en spontaan van oude gebruiken geniet, op smaak en gezondheid let... ". In totaal 150 steden wereldwijd, waarvan elf in Duitsland staan achter dit idee. Deidesheim heeft de vereiste criteria met bravoure gehaald.

Portaal Biosferenreservaat Pfälzerwald/Noordelijke Vogezen

Door zijn unieke ligging op het breukvlak van het biosferenreservaat Pfälzerwald en de streek Rijn-Neckar met zijn grote steden is Deidesheim bij uitstek geschikt voor een portaal om de vele aspecten van het onderwerp "Biosferenreservaat Pfälzerwald" te leren kennen. Het startpunt is het historische raadhuis, dat met zijn portaal de bezoeker de passende achtergrondinformatie biedt. Hiertoe behoren een overzicht van de recreatiemogelijkheden, informatie over de waterlopen, de fauna en flora, wandelwegen naar bezienswaardigheden in de natuur en de cultuur, de baan van de zon op verschillende tijden van de dag en het jaar, duidelijk gemaakt o.a. met behulp van een model van het landschap. Deze informatie wordt nog aangevuld met een internetterminal met een gratis toegang tot verschillende internetpresentaties. Het portaal wekt bij de bezoeker de indruk dat hij midden in de wijnvelden met het gezicht naar het Pfälzerwald staat. Openingstijden zijn gelijk aan die van het Museum voor Wijncultuur.

FORST: Kirchenstück en Ungeheuer, Jesuitengarten en Musenhang....dat zijn benamingen van de wijngebieden waar de **wereldberoemde rieslingdruiven** groeien. Deze behoren tot Forst de met circa 700 inwoners het kleinste dorp van de gemeente Deidesheim. De basaltbodem en verweerde zandsteen, vermengd met kalk, leem en löss, zijn ideaal voor de koning der wijnen: de riesling. Prachtig is ook het aanzicht van het dorpje met zijn vele oude wijnhuizen aan de met natuursteen geplaveide hoofdstraat. Bezienswaardig zijn ook de “Ungeheuer” (=monsters) aan de toegangswegen naar Forst en bij de Hansel Fingerhut fontein. Wie hier naar toe komt, vindt in de gemoeidelijke restaurants en mooie wijnlokalen naast uitstekende wijnen ook de Duitse keuken met specialiteiten uit de Pfalz. Ook wie wil feestvieren, komt niets te kort. Op de derde zondag voor Pasen wordt tijdens het **Hansel-Fingerhut-Spiel** de winter verjaagd. Tijdens het eerste weekeinde van augustus komen elk jaar vele duizenden bezoekers naar het **“Weinkarussell beim Ungeheuer”** om in de binnenhoven en kelders een van de meest idyllische wijnfeesten in de Pfalz te vieren. Bovendien worden in het voorjaar bij “Riesling en meer” de allerbeste wijnen gepresenteerd.

01 **Madonna:** Deze beeltenis van Maria, die door het wijnhuis Dr. Deinhard uit Deidesheim is geplaatst, beschermt de wijngaard met de naam: Mariengarten (Mariatuin).

02 **Kerk**
Boven het plaatsje Forst rijst de spitse toren van de parochiekerk St. Margareta boven alles uit. Het is een barok gebouw dat na de verwoesting in 1689 op de laatgotische fundamenten in het jaar 1723 opnieuw werd opgebouwd.

03 **Schlössl**
Dit slotje is de vroegere herenhoeve van de jonkheren van Warmboldt-Umstadt, met een trappentoren uit de renaissance, die in 1600 gebouwd is.

04 **Hansel-Fingerhut-Brunnen**
Deze fontein laat de levenslustige Hans Vingerhoed zien, die elk jong meisje kust en zodoende de afdruk van zwarte lippen op haar wangen achterlaat. De figuur Hans Vingerhoed is ook de hoofdfiguur in het feest waarin de winter wordt verdreven en dat ook zijn naam draagt.

MECKENHEIM: “Hier moet het Luilekkerland zijn” Bij veel mensen die Meckenheim voor de eerste keer bezoeken komt deze gedachte op. Als de Pfalz het paradijs is, dan is Meckenheim de markt van het genot. Voor hun huizen en op hun boerderijen bieden de Meckenheimers hun waren aan: fruit en groenten, aardappelen van de beste kwaliteit en natuurlijk wijn direct van de boer. Maar er zijn ook andere redenen om eens te stoppen in Meckenheim. De destilleerderijen bijvoorbeeld hebben het dorp met hun kwalitatief hoogwaardige producten een goede naam bezorgd. Wie zich voor destilleren interesseert, kan een bezoek brengen aan het kleine destilleermuseum. Wie meer interesse heeft voor wijn kan zijn ogen te goed doen aan de meer dan 200 hectare wijnvelden. Een wandeling door de bloeiende boomgaarden, waar vruchten in overvloed groeien, is net zo aantrekkelijk als slenteren door de plaats zelf. Imponerende wijnhuizen, vakwerkhuisen en idyllische, rustige steegjes ziet u tijdens een wandeling door het dorp. Wie echter van het volle leven wil genieten, moet in het laatste weekeinde van mei naar de “Gässelweinkerwe” komen, die ver in de omtrek bekend is. Of naar de kermis in begin september... wellicht is dan de nieuwe wijn er al.

01 Kerk
De katholieke parochiekerk St. Ägidius van Meckenheim werd in de 18e eeuw gebouwd. Bezienswaardig is ook het linker zijaltaar (omstreeks 1700).

02 Destilleermuseum Meckenheim
Hier wordt de geschiedenis van alcohol en destillatie getoond. Gezellige proeverij van verschillende producten op aanvraag. Hauptstrasse 36, Openings-tijden zie pagina 70.

Het dorpsbeeld
Meckenheim “Das Tor zur Mittelhäardt” wordt getypeerd door mooie vakwerkhuisen, boerderijen en wijnhuizen uit de 16e tot 18e eeuw. Het dorp is omringd door boomgaarden, akkers en wijnvelden. Zeker in de lente als de bomen in bloei staan is een wandeling door de boomgaarden aan te bevelen.

NIEDERKIRCHEN: In de wijde omtrek is er geen soortgelijke kerk. Deze kerk zorgt ervoor, dat Niederkirchen niet te verwisselen is. Als je vanaf de Haardttrand over het Rijndal kijkt, blijft je blik steeds hangen bij de imposante witte **vieringtoren** van de kerk, die in de 11e eeuw werd gebouwd. Gezellige restaurants en rustieke wijnhuizen hebben een gevarieerde menukaart met gerechten uit de Pfalz. Hierbij smaakt de wijn van Niederkirchen uit bekende wijngebieden als Osterbrunnen, Klostergarten en Schlossberg. In de oogsttijd openen ook de Straußwirtschaften (= tijdelijk geëxploiteerde wijnhuisjes met eigen jonge wijn) hun keukens en kelders en bieden o.a. nieuwe wijn met uientaart aan.

Tegenwoordig heeft deze gemeente, die al 1300 jaar oud is, rond de 2400 levenslustige inwoners, die actief betrokken zijn bij het veelsoortige verenigingsleven. die weten wat feestvieren is. Met het "feest rondom de wijn" laten zij zien dat ze weten wat feestvieren is. Dat bewijst wel de toegekende onderscheiding: "Het mooiste wijnfeest van de Pfalz". Ieder jaar tijdens het laatste weekeinde van juni trekt dit feest dan ook vele duizenden bezoekers.

01 Kerk

Een der oudste christelijke monumenten van de Pfalz staat in Niederkirchen: de katholieke parochiekerk St. Martin.

De bijzondere betekenis van deze kerk vindt zijn oorzaak in het feit, dat deze kerk op de in de middeleeuwen gebouwde kerken in de Pfalz: de dom van Speyer en de kloosterkerk Limburg lijkt en ook uit deze tijd dateert. De imposante vieringtoren uit de tweede helft van de 11e eeuw valt meteen op.

02

Chrysothomus-Hof: een typisch landelijke boerderij uit ongeveer 1800 met een oven die nog steeds in gebruik is. In deze goede kamer van Niederkirchen worden in een stijlvolle entourage culturele manifestaties gehouden.

Het dorpsbeeld:

Deidesheim is uit Niederkirchen ontstaan. Vroeger heette Niederkirchen Nieder-Deidesheim. Oude en nieuwe wijnhuizen bepalen het verzorgde dorpsbeeld. De wijnen, mousserende wijnen en de brandewijn hebben een hoge kwaliteit. Het levendige wijndorp ligt in een zee van wijnstokken.

RUPPERTSBERG: Ruppertsberg en Deidesheim liggen aan de voet van het Haardtgebergte. Tussen beide plaatsen ligt een paviljoen. De familie Bürklin-Wolff heeft dit "Theehuis" in 1840 gebouwd om het (uit)zicht op de waardevolle wijngaarden en het dorp te hebben. Tegenwoordig is Ruppertsberg een zeer gerespecteerd wijndorp waar ambitieuze wijnboeren het beste uit de wijngaarden met een bevoorrechte ligging zoals Linsenbusch en Hoheburg, Gaisböhl, Nussbien, Spiess en Reiterpfad halen. Vooral Riesling, Silvaner, Müller-Thurgau en Gewürztraminer groeien op de circa 400 hectare wijnbergen met een stenige, zand-, löss- en leemhoudende bodem. Een wandeling door de rustige straten en stegen van het dorp leidt langs oude vakwerkhuisen en zandstenen gebouwen. Voorgevels en poorten, die met druivenranken begroeid zijn en de mooie ligging in de heuvels bedekt met windruiven voor het Haardtgebergte maken deze gemeente tot een aantrekkelijk bestemming. Er is in Ruppertsberg niet alleen in het laatste week-einde van augustus tijdens het wijnfeest leven: de wijnoogst zorgt in dit dorp ook in de weken erna voor vele vrolijke gasten.

01 Kerk

De katholieke kerk St. Martin in Ruppertsberg is een bezienswaardigheid. Deze hallenkerk is een in drie schepen verdeeld laatgotisch bouwwerk uit de vroege 16e eeuw. De stenen kansel met figuren van heiligen en profeten, die uit omstreeks 1510 dateert, is prachtig.

02 Theehuis

Dit karakteristiek bouwwerk van Ruppertsberg werd in 1840 door de familie Bürklin-Wolff boven hun hereboerderij gebouwd. Het vroegere theehuis is een groot vierkant paviljoen met een glazen bovenverdieping.

Het dorpsbeeld

Rustige straten en stegen leiden langs vakwerkhuisen en zandstenen gebouwen. De mooie ligging midden tussen de wijngaarden en de voorgevels en poorten, die met druivenranken begroeid zijn, maken het dorp tot een bezienswaardigheid.

MUSEA

DEIDESHEIM:

Duits film- en fototechniekmuseum: Zeer uitgebreide verzameling technische apparatuur op het gebied van foto, film en tele-visie. Weinstrasse 33. Openingstijden: januari t/m december woensdag t/m zondag en op feestdagen van 14.00 tot 18.00 uur; tel. 06326-6568 www.dftm.de

Museum voor wijncultuur: In het historische raadhuis. Openingstijden: woensdag t/m zondag en op feestdagen van 16.00 tot 18.00 uur; januari en februari gesloten. Tel. 06326-981561. Rondleidingen voor groepen ook buiten de openingstijden mogelijk onder tel. 06326-96770, www.weinkultur-deidesheim.de

MECKENHEIM:

Klein destilleermuseum: Hauptstr. 36. Openingstijden: ma t/m za van 9 tot 19 uur; zaterdag gratis rondleiding om 11, 15 en om 17 uur. Gezellige proeverij op aanvraag. Tel. 06326-989300, www.destillerie-rheinwald.de

---

RONDLEIDINGEN

DEIDESHEIM:

Rondleiding door de historische stadskern van Deidesheim: "Een verkennende tocht door Deidesheim – het andere paradijs". Voor individuele gasten: zaterdags (van mei t/m oktober) 10.30 uur vanaf de Tourist-Information (=VVV) Deidesheim. Kosten € 5,00 per persoon. Voor groepen € 60,00. Info: tel. 06326-96770

Tocht door de Pfalz "Midden in de druivenzee van de Pfalz" (duur: ca 2 uur). Groepsprijs tot 4 uur: € 125,00, tot 8 uur: € 175,00 (exclusief entreegelden). Tel. 06326-96770, www.deidesheim.de

Deidesheimer fietstochten: "Per fiets naar het andere paradijs" begeleide fietstochten op aanvraag voor groepen vanaf 5 personen. Info en boeking via fam. Steinweg, tel. 06326-982284, info@gepaeckservice-pfalz.de, www.gepaeckservice-pfalz.de

Botanische rondleiding: "We presenteren botanische sterren uit de hele wereld": voor groepen: all-in prijs € 60,00. Tel. 06326-96770, www.deidesheim.de

Rondleiding in het museum voor wijncultuur: "In het rijk van Bacchus en St.Urban-ontmoeting met wijncultuur": voor groepen: all-in prijs € 60,00. VVV Deidesheim, tel. 06326-96770, www.weinkultur-deidesheim.de

Rondleidingen door de beroemde wijngaarden rondom Deidesheim "Vanaf de wijnstok naar de wijn, het avontuur wijnberg". Voor groepen: prijs: € 60,00. VVV Deidesheim, tel. 06326-96770, www.deidesheim.de

Rondleidingen door bedrijven (gratis):

Winzerverein Deidesheim e.G., elke vrijdag om 10.00 uur (mei t/m sept.) Tel. 06326-96770

Ruppertsberger Weinkeller Hoheburg e.G., elke zondag om 11.00 uur (mei t/m oktober) Aanmelden tot maandag. Tel. 06326-962970, www.deidesheim.de

Forster Winzer eG, vrijdag om 10.00 uur (maart-sept.). Tel. 06326-306, www.forsterwinzer.de

"Geschiedenis van en verhalen over de bok" - Speciaal bij de historische bokveiling trefpunt: "Geißbockbrunnen" (Stadtplatz), Op aanvraag. € 5 p.p.

Rondleiding in de adventstijd: "Advent, Advent" ca. 2 uur. Voor individuele gasten: 1 t/m 3 adventsweekeinde vrij t/m zon, 4e adventsweekeinde alleen zat. om 15 uur, vanaf station. Kosten € 5 p.p. Groepen op afspraak, kosten € 70,00. Tel. 06326-96770, www.deidesheim.de

---

WANDELWEGEN DOOR DE WIJNGAARDEN

FORST: Wandelwegen door de wijngaarden van Forst. Korte en lange wandelingen door de beste wijngaarden van de Pfalz in de omgeving van Forst. Hiertoe horen o.a. Freundstück, Ungeheuer, Pechstein en Jezuitengarten. Start vanaf de parkeerplaats: bij de Felix-Christoph-Trabergerhalle. Tel. 06326-96770, www.deidesheim.de

RALF HÆRTEL WEINE

Hauptstraße 23 › 67149 Meckenheim

Tel. 06326-7010072

kontakt@haertel-pfalz.de

www.haertel-pfalz.de

Sinds 2011 leiden wij zelf het wijnhuis van onze ouders. Of in de wijnvelden, bij de oogst of tijdens de groei: de wijnen ontstaan door handwerk. Zo maken wij hier unieke wijnen, die zich door de typische eigenschappen van de soort en het terroir onderscheiden. Openingstijden: di – vr 13.00 – 18.00 , za 10.00 – 18.00 uur.

WEINGUT BRAUN

Hauptstraße 51 › 67149 Meckenheim

Tel. 06326-8596 Fax 06326-5212

bws@braun-wein-sekt.de

www.braun-wein-sekt.de

Van eenvoudige open wijnen tot de witte en rode wijnen van een topkwaliteit. Laat u zich ervan overtuigen tijdens een gemoedelijke wijnproeverij, de talrijke evenementen, of feest met ons tijdens de oogst, waarbij de nieuwe wijn in september en oktober voor de beste stemming in de Pfalz zorgt. Openingstijden: ma – vr 9.00 – 18.30 uur, za 9.00 – 16.30 uur. In de herfst ook op zondag geopend.

WEINGUT EUGEN MÜLLER

Weinstrasse 34a › 67147 Forst

Tel. 06326-330 Fax 06326-6802

kontakt@weingut-eugen-mueller.de

www.weingut-eugen-mueller.de

Ontdek “Riesling en meer” en proef bij ons wijnen die Forst beroemd maakten, zoals “Kirchenstück”, “Jesuitengartren”, “Ungeheuer” en “Pechstein”, of vier uw feest bij ons. Ook op de dagen van de wijnproeverijen, het wijnfeest in het eerste weekeinde van augustus of de samenkomst in de advent in november/december bent u hartelijk welkom.

WEINGUT UND LANDHOTEL LUCASHOF

Wiesenweg 1a › 67147 Forst

Tel. 06326-336 Fax 06326-5794

weingut@lucashof.de

www.lucashof.de

Door onze rieslingwijnen hebben we een goede naam gekregen. Wij bewerken 18 ha in de beste gebieden als Forster Ungeheuer, Pechstein en Stift. Tot het wijnhuis hoort ook een klein hotel met een mediterrane atmosfeer: moderne kamers met balkon of terras, uitzicht op het Haardtgebirge en het Pfälzerwald. Ruimte voor wijnproeverijen – ideaal voor actieve vakantiegangers en wijnliefhebbers.

WACHENHEIM

Wie omhoog gaat, wordt beloond. Het herkenningsteken van Wachenheim, de **Wachtenburg**, heeft de titel **“Balkon van de Pfalz”** vanwege het uitzicht over het stadje, dat bekend is vanwege de wijn en sekt (=Duitse champagne) en over de schilderachtige **wijndorpen Friedelsheim, Gönnheim en Ellerstadt**, die verderop in het Rijndal liggen. Samen vormen deze vier plaatsen één vakantiestreek, die als een groen tapijt voor het Haardtgebergte ligt en een doorsnee is van het landschap, dat u aan de Weinstraße vindt. In het westen grenst deze vakantiestreek aan het **“Pfälzerwald”** een ideaal startpunt voor vele mooie wandelingen. Voor het Haardtgebergte liggen zo ver het oog reikt **wijnbergen met beroemde namen** die tot de beste van de Pfalz horen. Hoe verder u naar het oosten wandelt of fietst, hoe meer boomgaarden met fruit maar ook akkers, waarop al vroeg in het jaar groente geteeld wordt, de wijnvelden afwisselen. Omdat gastvrijheid in alle vier plaatsen groot geschreven wordt, heeft dit landschap ook voor de culinaire genietters onder ons een bijzondere aantrekkingskracht. De uitgebalanceerde mengeling van leven en rust zorgt ervoor dat het hart en ziel hier goed gaat.

Tourist Information

Wachenheim

Weinstraße 15

67157 Wachenheim

Telefon 06322-9580801

Fax 06322-9580899

touristinfo@vg-wachenheim.de

www.wachenheim.de

WACHENHEIM: De burcht beheerst het beeld van de stad en wijst u al van verre de weg naar de stad, die onder de burcht ligt. Van bovenaf gezien lijkt Wachenheim een speelgoedstadje omgeven door een zee van wijnranken. Wachenheims historisch centrum kun je in alle rust bekijken en dan ettelijke gastronomische verrassingen ontdekken: trendy bars, wijnhuisjes en restaurants met een uitstekende regionale keuken, die kenners van de Pfalz kennen en niet-Pfälzer absoluut moeten leren kennen. Gebrek aan voortreffelijke wijnen heerst hier natuurlijk niet. Daarvoor zorgen de plaatselijke wijnproducenten. Tijdens een wandeling door het stadje ziet u vele getuigen van een geschiedenis, die tot de 6e en 7e eeuw teruggaat. De eerste vermelding van deze nederzetting was in 766 in de Lorscher Kodex. De burcht werd in de 11e/12e eeuw gebouwd. In 1341 kreeg Wachenheim stadsrechten. De vroegere adellijke hoeven en de respectabele resten van de stadmuur zijn een weerspiegeling van een levendige geschiedenis.

Wie zin heeft in een bezoek aan een museum vindt hier originele onderwerpen – van het Weegschaal- en Gewichtenmuseum, via het kleine Wijnbouwersmuseum tot het museum van de Sektkellerei Schloss Wachenheim. Met haar producten heeft dit bedrijf de naam van de stad bekend gemaakt. In het Sektschloss vinden vaak evenementen plaats, waarbij kunst en genieten hand in hand gaan.

Wachenheim heeft een levendig cultureel leven. Belangrijke evenementen zijn de Wachenheimer Serenadeconcerten, concerten, kleinkunst en theatervoorstellingen in de culturele club Badehaisel, het culterele café Kulturey, alsmede voorstellingen van de culturele vereniging. www.wachenheim.de

---

RONDLEIDINGEN

WACHENHEIM:

Rondleiding door de historische stadskern, langs de stadsmuur en historische gebouwen: van mei t/m oktober. Aanmelding niet noodzakelijk

Rondleiding met de nachtwacht: met lantaarns langs de oude stadsmuren. Aanmelding niet noodzakelijk. Vertrek telkens om 21.00 uur. Op 30-03 en 24-06

Rondleiding naar de Wachtenburg uit de 11e en 12e eeuw, met geschiedkundige informatie, uitzicht over de Rijnvlakte, bezoek aan het burchtcafé mogelijk. Van mei t/m oktober. Aanmelding niet noodzakelijk.

Rondleiding door de Romeinse “Villa Rustica”: opgraving van een Romeinse villa uit de 1e tot 5e eeuw. Van april t/m oktober. Aanmelding niet noodzakelijk.

Rondleiding door de Wachenheimer wijngaarden “Van de wijnstok in het glas” een wandeling door de wijngaarden rondom Wachenheim met de wijn- en cultuurambassadeur. Informatie over de wijnaanbouw en de wijn, met een driedelige wijnproeverij. September t/m oktober. Aanmelding niet noodzakelijk.

Kruidenwandeling door bos en veld, met informatie rondom de kruiden voor in de keuken of als geneesmiddel. April t/m juli. Aanmelding noodzakelijk onder tel. 06322-1064.

De precieze tijdstippen en prijzen van de rondleidingen voor individuele gasten vindt u in de evenementenkalender van de wijn- en vakantiestreek Wachenheim. Rondleidingen voor groepen op afspraak mogelijk via tel. 06322-9580801.

RONDLEIDINGEN DOOR BEDRIJVEN/BEZICHTIGINGEN

WACHENHEIM:

Rondleiding door de kelders met wijnproeverij en wijnpresent bij de **Wachtenburg Winzer e.G.**, het hele jaar door elke vrijdag vanaf 11.00 uur (behalve op feestdagen). Aanmelding niet noodzakelijk. (niet gratis!) Tel. 06322-979820, www.wachtenburg-winzer.de

Bezichtiging van de sektkelders Schloss Wachenheim met een tweedelige sektproeverij: van maart t/m oktober elke donderdag en zaterdag om 14.00 uur; op zon- en feestdagen om 11.00 uur. Geen aanmelding (er zijn kosten aan verbonden!). Tel. 06322-9427380, www.schloss-wachenheim.de

Uitleg over de **“Saumagenproductie”** in Pfälzer **Metzgerei (=slagerij) Hambel**, inclusief een “broodje saumagen” en een glas sekt (niet gratis!). Januari t/m december elke vrijdag vanaf 13.00 uur. Aanmelding noodzakelijk. Tel. 06322-4613, www.metzgerei-hambel.de

FRIEDELSEIM:

Rondleiding: over het **Johann-Casimir wandelpad** met bezoek aan de historische smederij en het bakhuis voor individuele gasten. Bezienswaardigheden aan het Johann-Casimir wandelpad: burchttoren met "het uitzicht op drie burchten". Overblijfselen van het slot met burchtgracht, mennonietenkerk en binnenhof, protestantse en katholieke kerk, en nog veel meer. Van mei t/m oktober iedere laatste zaterdag van de maand, geen aanmelding noodzakelijk er zijn wel kosten aan verbonden! Rondleidingen voor groepen het hele jaar mogelijk op afspraak. Info: VVV-kantoor, tel. 06322-9580801. www.wachenheim.de

Bakhuis: Bezichtiging van het bakhuis met bakdemonstratie. Een kleine maaltijd en wijnproeverij tegen onkostenvergoeding mogelijk. Van januari t/m november: elke laatste zaterdag van de maand van 10.00 tot 15.00 uur. Geen aanmelding noodzakelijk. Tel. 06322-61492 of 64120

Historische smederij: Bezichtiging van het originele gereedschap uit de 19e en 20e eeuw, met demonstratie van het smidsambacht. Openingstijden: jan – nov: laatste zaterdag van de maand 10.00 tot 13.00 uur (of op afspraak). Tel. 06322-61442, www.friedelsheim.de

Overige rondleidingen en bezichtigingen voor groepen bijvoorbeeld rondleidingen door kelders met wijnproeverij, wandeling door de wijngaarden met broodmaaltijd, rondleiding door de kerken van Wachenheim, bezichtiging van een brandewijnstokerij in de Pfalz, tochten met paard en wagen, jacht op de elwetrutsche, rondleiding door het Pfälzerwald en veel meer, zijn op afspraak het hele jaar door mogelijk. Informatie: Tourist-Information (=VVV) Wachenheim, tel. 06322-9580801, www.wachenheim.de

---

EDUCATIEVEPADEN EN WANDELWEGEN

WACHENHEIM:

Romeinse wandelweg: Wachenheim-Bad Dürkheim-Ungstein (20 km): startmogelijkheid in Wachenheim bij de "Villa Rustica" (parkeerplaats B 271). Folder "2000 jaar cultuur- de Romeinse wandelweg" met informatie over de route en de Romeinse ruïnes is verkrijgbaar bij de Tourist-Information (=VVV).

Net van wandelwegen door de wijnvelden: met zes wandelroutes, in totaal 44 kilometer (cijfers 10-15 op witte achtergrond) leiden u door de bekende wijngaarden zoals Gerümpel, Goldbächel, Königwingert en naar historische bezienswaardigheden.

Educatief wijnpad (ca 200 meter): Documentatie over de plaatselijke druivensoorten in het grote wijngedebied "Schenkenböhl" tussen Wachenheim en Bad Dürkheim, ten westen van de Deutsche Weinstraße.

Wandelwegen in de "Pfälzerwald": Zes gemarkeerde wandelwegen (cijfers 1-6) met verschillende lengtes, van 2 tot 8 kilometer. Folder bij de Tourist-Information (=VVV). Tel. 06322-958032, www.wachenheim.de

FRIEDELSEIM:

Educatief pad langs wijnstokken.

In twee rijen wijnstokken groeien 17 rode wijn- en 21 witte wijnstokken, voorzien van afbeeldingen en met informatie over geselecteerde exotische wijndruiven en druiven uit deze streek. Tel. 0049 6322-9580801, www.wachenheim.de

Educatief boompad

Op een weide midden in de wijnvelden tussen Friedelsheim en Gönheim, worden meer dan 50 fruit-, loof- en naaldbomen uit deze streek beschreven. Tel. 0049 6322-9580801, www.wachenheim.de

Rondweg Johann-Casimir

Langs de route kunt u resten van het voormalige kasteel, bewaard gebleven delen van de toren van de burcht, de historische smederij, de voormalige synagoge, het historische wijnveld van de kerk, de beide kerken en het Mennonitenhof, het weer opgebouwde washuis en het bakhuis bezichtigen.

SPECIALS

Wachenheimer serenades

Sinds al weer 45 jaar zijn de Wachenheimer Serenadeconcerten een begrip voor de liefhebbers van klassieke muziek uit de Pfalz en verre omgeving. Ongeveer 7 concerten worden jaarlijks op historische plaatsen met een buitengewoon ambiënte georganiseerd en beloven een fantastische avond te worden. Verhuurders bieden in verbinding met een concertbezoek arrangementen aan. Entreekaarten (ook telefonische reserveringen), tegoedbonnen, een boekje met tegoedbonnen en flyers met het programma zijn in de Tourist Information verkrijgbaar. Tel. 06322-9580801, www.wachenheimer-serenade.de

Peetschap over een wijnstok

Word bezitter van een wijnstok in het wijnveld voor gasten Deutsche Weinstraße onder de Wachtenburg in Wachenheim. Informatie via tel. 06321-912333, www.deutsche-weinstrasse.de, of tel. 06322-9580801, www.wachenheim.de

WACHTENBURG WINZER EG

Weinstraße 2 › 67157 Wachenheim

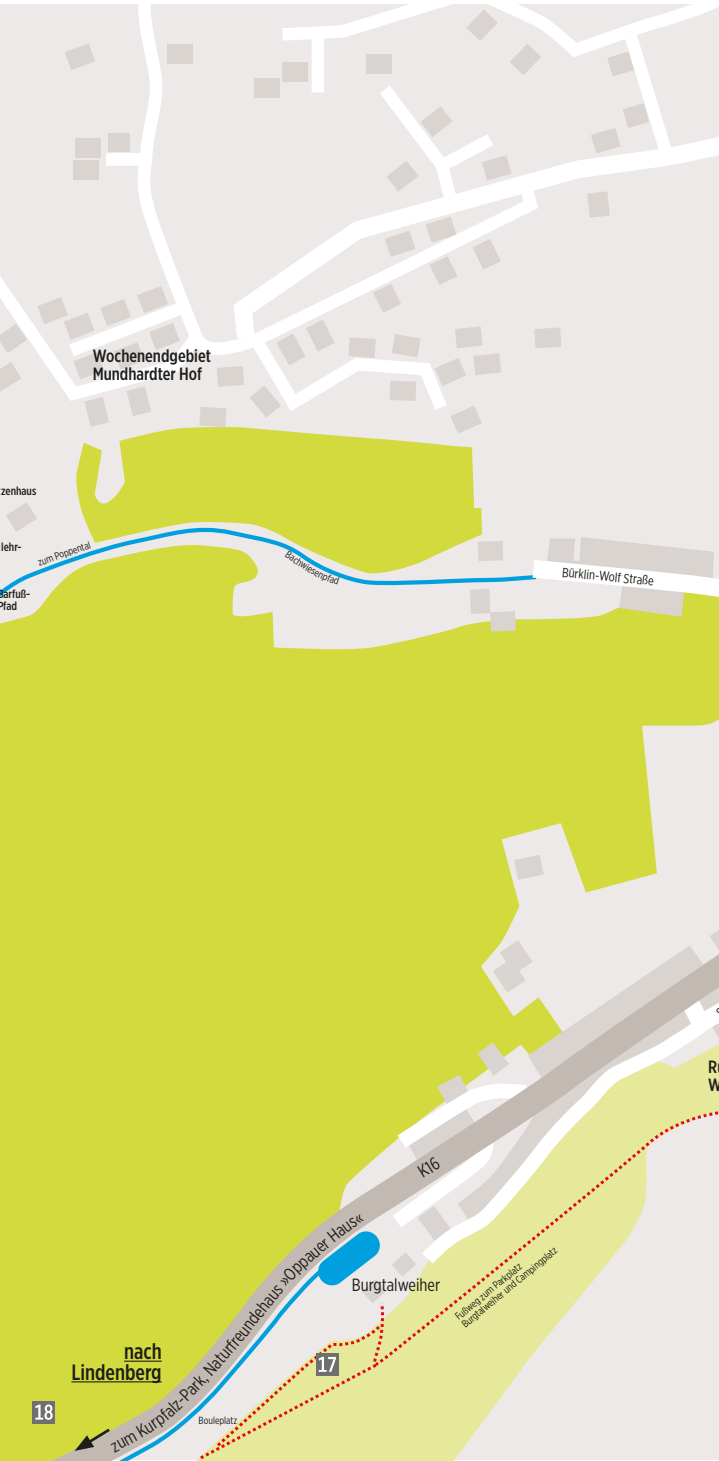
Tel. 06322-979820 Fax 06322-9798225

info@wachtenburg-winzer.de www.wachtenburg-winzer.de

Meer dan 110 jaar geleden zijn 53 families van wijnboeren samengegaan om een nieuwe vorm van een familieonderneming te stichten: een meerfamilieonderneming – een wijncöoperatie. Sinds die tijd worden ideeën ontwikkeld en gerealiseerd. Dat dit prima gaat, bewijzen de vele tevreden klanten en de prijzen. Overtuig U van de kwaliteit tegen aantrekkelijke prijzen! Iedere vrijdag om 11 uur rondleiding door de kelders. Geen vooraanmelding nodig. € 5 per persoon met een glas sekt (=Duitse champagne) als welkom en een present in de vorm van wijn. Openingstijden: wijn- en sektforum: ma. – vr. 9 – 18 uur, za. 9 – 17 uur. Zo. 11 – 16 uur

WACHENHEIM

Wochenendgebiet
Mundhardter Hof

zenhaus

zum Poppental

Barfuß-
Pfad

Bachwiesenspfad

Bürklin-Wolf Straße

K16

zum Kurpfalz-Park, Naturfreundehaus »Oppauer Haus«

Burgtalweiher

Fußweg zum Parkplatz
Burgtalweiher und Campingplatz

nach
Lindenberg

18

17

Bouleplatz

nach Bad Dürkheim

Fenster zur Deutschen Weinstraße

Weinstraße

L516

Im Hohnhauser

Dürkheimer Weg

Im Hohnhausen

Portugieserweg

Domfelderweg

Auf der Höhe

An der Altenbach

Müller-Thurgau Weg

Burgunder Weg

Kernerweg

Im Königswingert

Am Hüttenwingert

Am Königswingert

Am Lindenbrunnen

Mühlweiden-Str.

Bürklin-Wolf Straße

Bornweg

2 In der Eselsweide

Mittelbergstr.

2

Friedelsheimer Straße

Waldstraße

11

Holzgasse

Entengasse

Weinstraße

Mittulgasse

Hinterm

Mühlgasse

Langgasse

Amalie-Helfrich-Prad

12

Dalberggasse

08

07

Mittelgasse

02

03

04

05

06

09

10

13

Burgstr.

Kommerzienrat Wagner-Str.

03

04

05

06

09

10

13

16

11

Waldstraße

Südetenstr.

Garthweg

Blumenweg

Fußweg

2

2

Brunnengasse

Schlossgasse

1 An der Ziegelhütte

Am Hausstein

1

Am Anger

Im Böhlig

Im Kleinen Letten

Odninstalweg

Roter-Turm

-Weg

Wilsbühnenweg

Leine
Wachtenburg

01

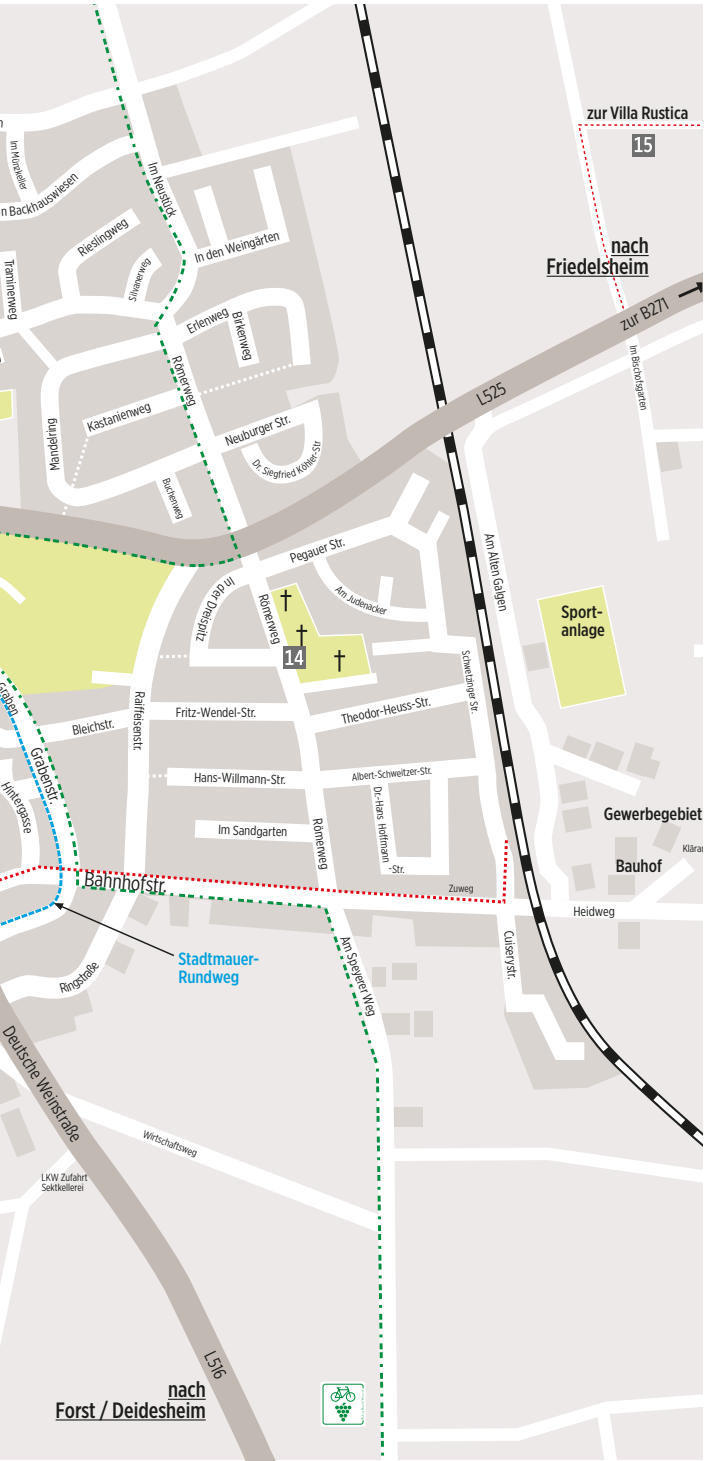
Pfälzer Mandelpfad

zum Pfälzer Oberrhein

zur Villa Rustica

15

nach Friedelsheim

zur B271

L525

Sportanlage

Gewerbegebiet

Bauhof

Heidweg

Stadtmauer-Rundweg

nach Forst / Deidesheim

RONDLEIDING DOOR DE STAD WACHENHEIM

01

Wachtenburg: Waarschijnlijk is deze burcht in de 12e eeuw gebouwd. De Wachtenburg bestaat uit het bovenliggende hoofdgebouw en een jonger lager gelegen deel. De rechthoekige burchttoren diende als woongedeelte en voor de verdediging. De bovenste burcht werd door een ringmuur met vijf torens omgeven. Bezienswaardig is de oostelijke toren. Het burchtcafé is een populaire toeristische trekpleister bij wandelaars. Rondleidingen door de VVV van Wachenheim.

02

Simultankirche St. Georg: gelegen op de hoek van de Weinstraße en de Burgstrasse. Als gevolg van de reformatie werd de kerk in 1707 gedeeld. Het westelijke schip kregen de gereformeerden (tegenwoordig de protestantse Kerk). Het oostelijke deel (katholieke kerk) wordt sinds de bouw van de Edith-Stein-Kirche in de Friedelsheimer Straße, nog maar zelden voor religieuze doeleinden gebruikt (voor trouw- en doopplechtigheden).

03

Ludwigskapelle: Op het marktplein. De kapel werd in 1443 in de laatgotische stijl gebouwd en gewijd aan de Heilige Ludwig, koning van Frankrijk. De kapel wordt niet meer als kerk gebruikt, maar voor culturele evenementen en als gemeentelijke trouwzaal.

04

Süssmannscher Hof / Sektkellerei Schloss Wachenheim: Kommerzienrat-Wagner-Str. Dit huis was bezit van de ridders van Steinhausen, die in de 15e eeuw de kasteelheren van Wachenheim waren. Vanaf 1725 was het van Hofgerichtsrat J.G. von Sussmann. In 1882 kocht de wijnhandelaar Friedrich Böhm de hofstede en richtte daar in 1888 de "Deutsche Schaumweinfabrik A.G." op. Sinds 1996 is de "Sektkellerei" in het bezit van de grootste producent van sekt ter wereld.

05

Museum in de wijnkelders van Sektschloss Wachenheim: In het museum wordt de oude traditie van de bereiding van sekt uitgelegd. Oude apparaten en bijbehorende onderdelen geven een indruk van de bereiding in de verschillende tijdperken. Bezichtiging van het Wijnmakersmuseum zijn voor individuele gasten als volgt mogelijk: mrt-okt: do en za 14 uur, zo 11 uur; nov-febr: za 11 uur. Voor groepen na telefonische afspraak: Tel. 06322-9427380

06

Wachenheimer Hof: Weinstraße. Dit laatbarokke gebouw uit 1711 staat op fundamenten van het adelhuis van de ridders van Wachenheim, dat uit de 16e eeuw dateert. In 1811 richtte Leonhardt Jos. Mohr hier een school op waar je scheikundige experimenten kon uitvoeren, die van het Franse bestuur de titel "Keizerlijke Experimenteelschool" kreeg. Daarnaast runde hij een suikerbietenfabriek op zijn landgoed.

Zehnthof: (= Boerderij waar de tiend opgeslagen werd): Mittelgasse. Waarschijnlijk werd de boerderij door de ridders van Dürkheim gebouwd, die tot 1596 de eigenaars waren. Daarna kocht keurvorst Friedrich IV de hoeve en gaf hem in 1607 als leen aan Oberschultheiss (= burgemeester) Thomas Blaser von Geiersberg. Na de verwoesting van 1689 werd het huis herbouwd met veranderingen in de barokstijl. Vanaf 1798 kwam de boerderij in het bezit van burgers.

07

Voormalig woonhuis van de stadschrijver Bernhard Bürklin: hoek Weinstrasse en Dalberggasse. In 1607 werd dit wijnhuis voor de stadschrijver en latere "Unterschultheiss" (soort belastingamtenaar) Bernhard Bürklin gebouwd. Zijn familiewapen en dat van zijn echtgenote zijn aan de erker in de gevel ingepast. Door de stadsbranden in de 17e eeuw verwoest en in de 18e eeuw opnieuw opgebouwd.

08

Dalberger Hof: Dalberggasse. De aan drie zijden ombouwde hofstede direct aan de stadsmuur was het bezit van de ridders Von Dalberg, een der voornaamste riddersgeslachten van het rijk. De in 1689 platgebrande hof werd in het begin van de 18e eeuw weer opgebouwd. In 1804 ging het bezit over in burgerlijke handen.

09

Kolbscher Hof – Weingut Dr. Bürklin-Wolf: aan de Weinstrasse. De gebouwen van het wijnhuis Dr. Bürklin-Wolf liggen op een uitgestrekt grondgebied van een oud herenhuis, de eeuwenoude zetel van het geslacht Kolbe von Wartenberg, dat als kasteelheer vermoedelijk in 1346 zijn eerste leen kreeg. Na wisseling van eigenaar werd het gebouw in 1820 aan de bezitter van wijnhuis J.L. Wolf verkocht. Aan het eind van de 19e eeuw ontstond het huidige wijnhuis.

10

Diebsturm/Stadtmauer (dieventoren/stadsmuur): het noordwestelijk gedeelte van de stadsmuur. Het massieve bouwwerk diende als gevangenis voor misdadigers tot aan hun veroordeling. De toren werd samen met de stadsmuur vanaf 1341 gebouwd. De rondgang langs de stadsmuur is 1,3 kilometer lang. Rondleidingen worden aangeboden door de VVV van Wachenheim.

11

Lutherse kerk: Langgasse. Na de oprichting van een lutherse parochie in 1745 werd de kerk in de vorm van een barokke zaal gebouwd. Het gebouw werd in 1945 verwoest, weer opgebouwd en wordt tegenwoordig voor culturele doeleinden gebruikt.

12

RONDELEIDING DOOR DE STAD WACHENHEIM

13

Oude Munt: Langgasse. Om de grote binnenhof van de oude munt en latere amtswooning van de voogd van de burcht liggen het oude poortgebouw, het barokke woonhuis en verschillende stallen en schuren. Van 1436 tot 1471 was hier de munt van het huis Pfalz-Zweibrücken, waar gouden en zilveren munten geslagen werden. Na vele wisselingen van eigenaar veilden de Franse autoriteiten het gebouw. Hierin is nu een restaurant gevestigd.

14

Joods kerkhof: Römerweg. Dit kerkhof is een van de oudste joodse begraafplaatsen in de Pfalz en werd in 1522 al in de oorkonden als "Judengraben" genoemd. Het kerkhof was ook de begraafplaats voor de omringende joodse gemeenten. Bij de ingang staat een 200 jaar oude moerbeiboom. Bezichtiging mogelijk op afspraak met de VVV.

15

Villa rustica: ten noord-oosten van Wachenheim. Het gaat hier om opgravingen van een Romeins landgoed met delen van verschillende gebouwen uit de 1e tot de 5e eeuw. De opgraving is voor bezoekers goed toegankelijk, door informatieborden uitvoerig beschreven en te allen tijde te bezichtigen. Rondleidingen biedt de VVV Wachenheim aan. Per auto bereikbaar via de B271. Parkeerplaatsen (ook voor bussen) zijn voorhanden.

16

Weegschalenmuseum: De privé collectie bestaat uit meer dan 500 weegschalen en 1000 gewichten van de klassieke oudheid tot heden. Door de geschiedenis van het wegen krijgt u tevens een indruk van het leven van die tijd. Een enthousiaste verzamelaar heeft deze collectie bijeengebracht en in zijn huis in de Waldstr. 34 tentoongesteld en is doorgaans op zondag te bezichtigen. Voor groepen afspraken via tel. 06322-63675.

17

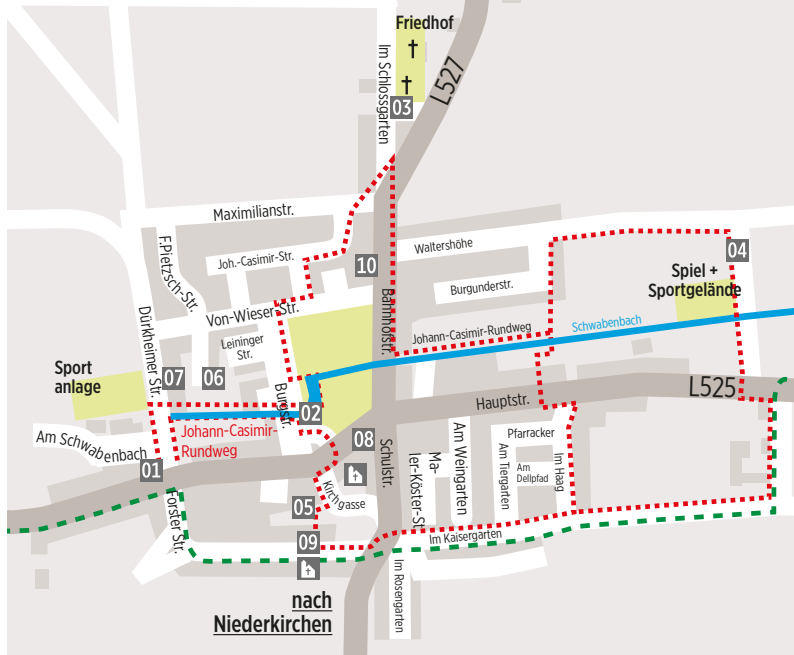
Camping Wachenheim (geopend van mrt t/m nov) ligt ten westen van de stad Wachenheim in een idyllisch dal aan de rand van het Pfälzerwald. Er zijn 35 tijdelijke staanplaatsen alsmede twee goed onderhouden sanitaire inrichtingen met invalidentoilet, kiosk, een recreatieruimte met tv (Campertreff) en een kleine keuken. Vlakbij de camping zijn een restaurant met een Duitse keuken, banen voor jeu de boules, tennisbanen en een speeltuin. Tel. 06322-2689, www.wachenheim.de

18

Wild- en recreatiepark KURPFALZPARK: Dit park, dat tussen Wachenheim en Lambrecht (K16) ligt heeft een omvangrijke wildstand, o.a. ook een verblijf voor wolven. Er zijn veel attracties als een rodelbaan, glijbanen, botsboten en de Kurpfalztrein. In de snackbars op verschillende plaatsen in het park en in het restaurant in het bos Rotsteig kunt u iets eten. Openingstijden en info: tel. 06325-959010.

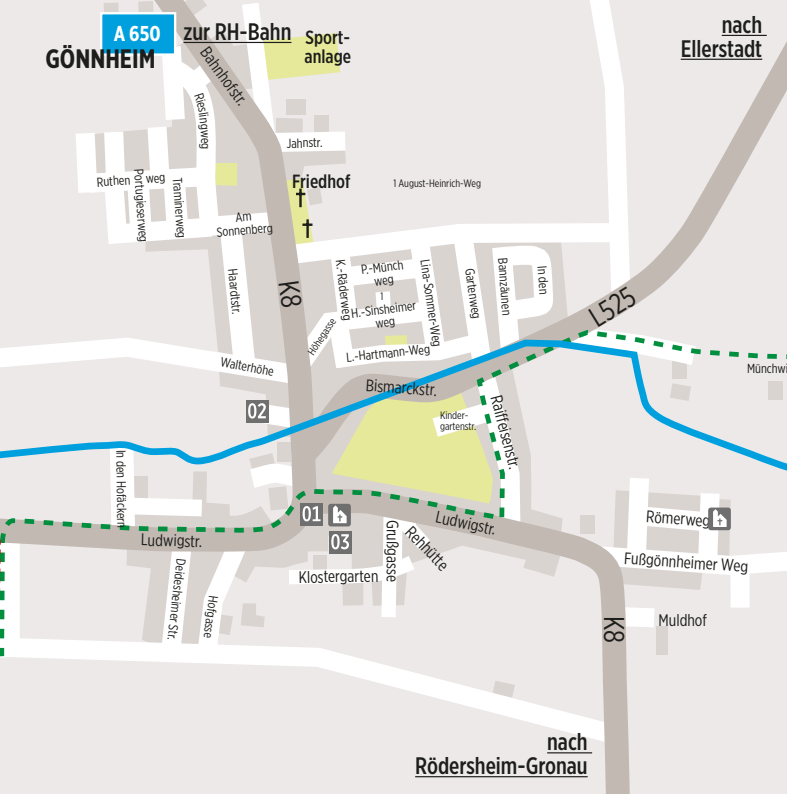
A 650

FRIEDELSHEIM: Voor de geweldige coulisse van het Haardtgebirge ligt Friedelsheim in een kom tussen de wijnvelden. Schlossgarten, Bischofsgarten, Gerümpel, Rosengarten en Friedelsheimer Kreuz zijn bij wijngeïnteresseerden bekende namen van wijnvelden. Wijnbouw, fruit- en groententeelt kenmerken deze landelijke gemeente. Gefeest wordt er in het Pinksterweekend, in het derde weekeinde van augustus tijdens het wijnfeest. Er valt veel te zien bij een wandeling over de **Johann-Casimir-Wandelweg**: op de route vindt u overblijfselen van het vroegere kasteel, de bewaard gebleven burchttoren, de historische smidse, de voormalige synagoge, de historische wijngaard van de kerk, de beide kerken alsook het mennonietenhof, het weer opgebouwde washuis en het bakhuis. Hoewel het bakhuis nog relatief nieuw is, is het een schakel met de historische tradities: het gemeenschappelijk bakken als een middelpunt van het dorpsleven. Op elke laatste zaterdag van de maand kunnen gasten het broodbakken bekijken, meedoen en ook het bakwerk met een proeven. Barokke poorten evenals de toren met het van veraf zichtbare helmdak zijn getuigen van de vroegere waterburcht. Vanaf de toren heeft u een indrukwekkend uitzicht op de drie kastelen: Hambacher

Schloss, Wachtenburg en het Klooster Limburg. www.friedelsheim.de

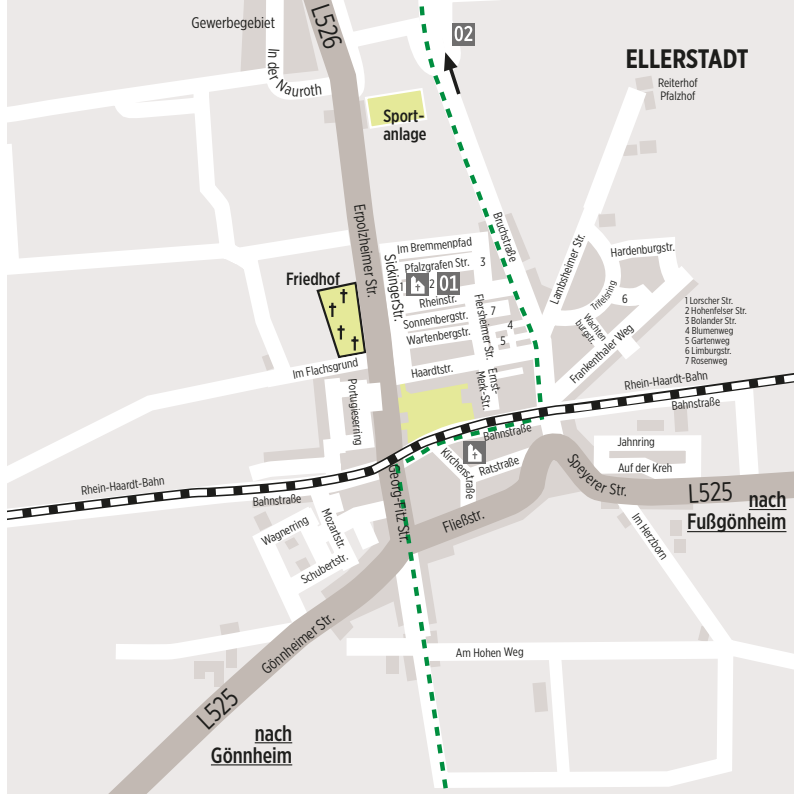
- 01** Johann-Casimir-Wandelpad
- 02** Bakhuis
- 03** Educatief druivenpad
- 04** Educatief boompad
- 05** Bürgerbrunnen van Gernot Rumpf
- 06** De burchttoren uit de 15e eeuw
- 07** Mennonitenhof en -kerk
- 08** Katholieke kerk
- 09** Protestantse kerk
- 10** Historische smidse

GÖNNHEIM: Indrukwekkende wijnhuizen en met bloemen versierde huizen drukken een stempel op het gezicht van Gönnheim. Deze wijnbouwgemeente is ideaal voor voor een rustige vakantie. Op de vruchtbare grond liggen boomgaarden en groentenakkers en vooral wijnvelden. Op de ruim 250 hectare domineert de riesling en met een aandeel van 40% rode wijn behoort Gönnheim tot de pioniers in de wijnbouw van de Pfalz. 13 wijnboeren bewerken de wijngaarden met in de verre omtrek bekende namen zoals: Klostergarten, Sonnenberg, Martinshöhe en Mandelgarten. Opmerkelijk is ook het gastronomische aanbod: van een gemeedelijk wijnhuis tot een specialiteitenrestaurant. De rond 1500 inwoners zijn trots op hun actieve dorpsgemeenschap, wat goed te zien is tijdens de “Weintage” met de grote feestelijke optocht in het eerste weekeinde van juli. Ook de “Martinskerwe” in het laatste weekeinde van augustus trekt vele bezoekers. De St. Martinskerk is in 1756 gebouwd. Met zijn toren in de vorm van een ui kan men Gönnheim al vanuit de verte herkennen. Meteen achter de kerk wordt in het kleine openluchtmuseum de geschiedenis van Gönnheim verteld.

www.goenneim.de

- 01** Openluchtmuseum Gönnheim
- 02** St. Martinskerk gebouwd in 1756
- 03** Affensteiner Hof oudste huis uit 1661

ELLERSTADT: Ten oosten van de wijn- en vakantiestreek Wachenheim ligt midden tussen de **boom- en wijngaarden** de gemeente Ellerstadt met zo'n 2300 inwoners. De gemeente, die in 783 in de Lorscher Codex voor het eerst vermeld werd, kan terugblikken op een rijk historisch verleden. **Wijnbouw en fruitteelt** is een belangrijke bron van inkomsten voor de gemeente. Bekend is Ellerstadt vooral door zijn uitmuntende rode wijnen. Wijnsoorten zoals de portugieser, dornfelder, spätburgunder en schwarzriesling vindt u op ongeveer de helft van de in totaal 233 hectare wijngaarden. Het beste proeft men deze edele wijnen, die in de hele wereld verkocht worden, in een van de talrijke wijnhuizen met hun historische binnenhoven of in de gemoedelijke wijnhuisjes. In de bijna eindeloze boomgaarden rijpen kostelijke vruchten zoals perziken, appels en kersen. Een wandeling of een fietstocht over de vele goed geplaveide paden door deze zee van druiven, zorgt ervoor dat u trek krijgt in een maaltijd in een van de restaurants in Ellerstadt. Traditionele feesten, zoals het Fischerfest in juli of de Weinkerwe in september, zorgen dat gasten en inwoners elkaar bij een goed glas wijn beter leren kennen.

- 01** Protestantse kerk
- 02** Ellerstadter vijver

UITGELEZEN WIJNHUIZEN WACHENHEIM

Weingut Braun Lambsheimer Straße 30 › 67158 Ellerstadt

T: 06237 6901

Weingut Mechthild Hammel Fließstraße 16 › 67158 Ellerstadt

T: 06237 7014 www.mechthild-hammel.de

Weingut Studier Fließstraße 34-36 › 67158 Ellerstadt

T: 06237 3113 www.weingut-studier.de

Weingut Heinrich Vollmer Gönzheimer Straße 52 › 67158 Ellerstadt

T: 06237 40030 www.weingutvollmer.de

Weingut Walter Krebs Hauptstraße 74 › 67159 Friedelsheim

T: 06322 5157 www.weingut-krebs.de

Weingut Dieter Schreyer Hauptstraße 19 › 67159 Friedelsheim

T: 06322 1767

Weingut Wilhelm Blaul & Sohn Ludwigstraße 42 › 67161 Gönenheim

T: 06322 63952 www.wvblaul.de

Weingut Eymann Ludwigstraße 35 › 67161 Gönenheim

T: 06322 2808 www.weinguteymann.de

Hofgut Gönenheim Ludwigstraße 52 › 67161 Gönenheim

T: 06322 8533 www.hofgut-goennheim.de

Weingut Alfred Knauff Erben Ludwigstraße 23 › 67161 Gönenheim

T: 06322 63288 www.weingut-knauff.de

Weingut Kolleth Bahnhofstraße 125 › 67161 Gönenheim

T: 06322 1719 www.weingut-kolleth.de

Weingut Erich Künzel & Sohn Bismarckstraße 22 › 67161 Gönenheim

T: 06322 8571 www.weingut-kuenzel.de

Weingut Meinhardt Ludwigstraße 47 › 67161 Gönenheim

T: 06322 981644 www.meinhardt-weine.de

Apfelgut Zimmermann Bahnhofstraße 36 › 67157 Wachenheim

T: 06322 8220 www.apfelgut-zimmermann.de

Weingut Dr. Bürklin-Wolf Weinstraße 65 › 67157 Wachenheim

T: 06322 95330 www.buerklin-wolf.de

Weingut Manz Weinstraße 34 › 67157 Wachenheim

T: 06322 2001 www.weingut-manz.de

Weingut Peter Burgstraße 10 › 67157 Wachenheim

T: 06322 2010 www.weingut-peter.de

Sektellerei Schloß Wachenheim AG Kommerzienrat-Wagner-Straße 1 ›

67157 Wachenheim T: 06322 94270 www.schloss-wachenheim.de

Wachtenburger Winzer eG Weinstraße 2 › 67157 Wachenheim

T: 06322 979820 www.wachtenburg-winzer.de

Weingut Zimmermann Grabenstraße 5 › 67157 Wachenheim

T: 06322 2384 www.wein-zimmermann.de

BAD DÜRKHEIM

Meer Pfalz past niet tussen de wijnbergen!

Als het in de Pfalz om **superlatieven** gaat, dan staat Bad Dürkheim zeker vooraan. Niet te overzien is bijvoorbeeld het **grootste wijvat ter wereld** (1,7 miljoen liter), dat nooit vol wijn, maar steeds vol enthousiaste gasten zat. Het kuuroord verwent lichaam en geest met veelsoortige wellnessaanbiedingen in het kuurcentrum. Blikvangers in het bloeiende kuurpark zijn de **Isenach**, die als een blauw lint langs elf bruggen, een vistrap, een waterrad, een speeltuin met water en een fontein stroomt, en het **gradeerhuis met 333 m een van de langste van Duitsland**. Hier kun je op promenades en balkons bij “een windje van zee” van een prachtig uitzicht op wijnvelden, park, stad en Pfälzerwald genieten. In de knusse stegen en op de levendige pleinen in het hart van de stad zit je buiten en geniet van de grote verscheidenheid aan gastronomie. Het lijkt wel of je aan de Middellandse Zee zit. Hier lacht men graag, worden feesten gevierd en geniet men van een verzorgde maaltijd met een goed glas wijn. In Bad Dürkheim, waar de wijnvelden en het Pfälzerwald elkaar raken, wordt wandelaars veel geboden. De ruïne van de 2000 jaar oude **Romeinse villa Weilberg** midden in de wijnvelden is een must, evenals de imposante **Hardenburg** en de op een rots boven de stad tronende **kloosterruïne Limburg**, die beide in het Pfälzerwald liggen. De Limburg is het sfeervolle decor voor opera's, toneelvoorstellingen, of concerten tijdens de jaarlijkse “Limburg Sommer”. Spanning voor jong en oud wordt geboden bij het schatgraven met GPS rondom Bad Dürkheim, de schatkamer in de wijnvelden. **De wijn is overal present** en wijnboeren uit Bad Dürkheim behalen elk jaar weer vele prijzen: In de top 10 van de Duitse wijnproducenten staan dit jaar zelfs twee wijnhuizen uit deze stad. Een goede sfeer vind je op de talrijke wijnfeesten. Het grootste van de wereld, de **Dürkheimer Wurstmart**, trekt elk jaar in september honderdduizenden bezoekers. Voor wie dit nog niet enerverend genoeg is, die kan zijn geluk beproeven in het casino in het kurhaus!

Tourist Information Bad Dürkheim

Kurbrunnenstraße 14
67098 Bad Dürkheim
Telefon 06322-935-140
Fax 06322-935-149
info@bad-duerkheim.de
www.bad-duerkheim.com

MUSEA

Streekmuseum Bad Dürkheim in het culturele centrum Haus Catoir: reis door 3000 jaar geschiedenis. Geopend: di-zo 14-17 uur, entree gratis, rondleidingen op aanvraag, tel. 06322-980714, Römerstraße 20

Pfalzmuseum voor natuurkunde: alles over de natuur van deze streek (geologie, flora en fauna en natuurbescherming in het natuurreservaat Pfalz). Geopend: di en do-zo 10-17 uur, wo 10-20 uur, entree € 2 (volwassenen, korting voor kaarthouders en groepen) rondleidingen op aanvraag, tel. 06322-94130, www.pfalzmuseum.de

---

RONDLEIDINGEN

Van maart tot oktober een groot aanbod aan rondleidingen met een bepaald thema (bijv. stad, Hardenburg, Limburg, de kuur, saline, Romeinse villa, wandelingen door het Pfälzerwald en door de wijnvelden, tocht met paard en wagen) inlichtingen, kaartjes en boekingen bij de VVV, Kurbrunnenstraße 14, 67098 Bad Dürkheim, tel. 06322-935140, www.bad-duerkheim.com

Hardenburg – ridders, graven, vorsten: rondleiding door de grootste burchtruïne van de Pfalz. Prijs: € 50 per groep excl. entree, max. 25 pers. per gids, tijdsduur 1,5 uur.

Zout – Saline – Kuuroord met zoutwaterbron: rondleiding in en bezichtiging van het langste bevoeide gradeerhuis van Duitsland met aansluitend een wandeling door het park. De gids vertelt daarbij over de vroegere zoutwinning en de geschiedenis van de kuur in Bad Dürkheim. Prijs € 50 per groep excl. entree, max. 25 pers. per groep, tijdsduur 1,5 uur.

Cabriobus “Bad Dürkheim Tours” Geniet in een cabriobus van een rondrit in en om Bad Dürkheim. Met het reuzenvat, kloosterruïne Limburg, Hardenburg, Wurstmart, Romeinse villa Weilberg en veel meer. Prijs € 6,20 per persoon. Tijdsduur: 1 uur.

“Schatgraven op het geo-pad”: met GPS gaat u op jacht naar de schat van de “Druivenluis-piraten”. De weg door de wijnbergen naar het eindpunt is vol met geheimen, raadsels en donkere figuren. Prijs vanaf € 95 (groepen minder dan 12 pers.), tijdsduur ca. 4 uur.

“Wijnexpress”: Tocht met paard en wagen met een wijnproeverij met 5 wijnen, een Pfälzer broodmaaltijd, liedjes, gedichten en verhalen. Prijs € 30 per persoon, tijdsduur ca. 2,5 - 3 uur.

“Typetjes uit Bad Dürkheim”: Wandel met een stadsgids door de stad en ontmoet onderweg historische personen in de kleding van de tijd waarin zij leefden. Luister naar de spannende verhalen die zij uit hun tijd te vertellen hebben. Prijs vanaf € 224 (max. 20 pers.), tijdsduur ca. 2 uur.

EDUCATIEVE PADEN

Drie landschappen, drie avontuurlijke paden.

Landschap met wijndruiven: geo-pad met avonturen (ca. 6 km): een educatief wijnpad is out! Op het geo-pad vol avonturen praten de druivenluizen Rebi en Lausi op talrijke borden over het (wijn)landschap, geologie, klimaat, wijnbouw en geschiedenis. Dat is een reis door miljoenen jaren. **De moedigen onder ons storten zich in het avontuur:** wie wil, kan met GPS gaan schatgraven op het Geo-pad. Prijs vanaf € 95 (groepen minder dan 12 pers.), tijdsduur vanaf ca. 4 uur.

Boslandschap: het educatieve, natuurkundige pad (ca. 5 km) loopt om de Keltische ringwal “Heidenmauer” en de Romeinse steengroeve “Kriemhildenstuhl”. Hierbij hoort u van alles over geschiedenis, geologie, bos, planten en dieren. De onderwerpen worden verklaard door informatie in woord en beeld. Dit pad kan uitstekend met het Pfalzmuseum voor natuurkunde worden gecombineerd. Daar is ook een van de beginpunten.

Moeraslandschap: het natuurpad door het moeras van Bad Dürkheim (ca 8 km) loopt door een landschap dat 10.000 jaar oud is en dat uniek is in de Oost-Pfalz vanwege zijn veelsoortige planten- en dierenwereld. Het pad loopt door weiden, die soms onder water staan en cultuurlandschappen (wijnvelden, boomgaarden), waarin veel vogelsoorten voorkomen.

SPECIAL

Openluchtfestival “Limburg Sommer”: Van juni tot augustus vindt binnen de historische zandstenen muren van de kloosterruïne Limburg een aantal culturele manifestaties plaats, zoals jazzconcerten, opera’s, toneelstukken of filmvoorstellingen in de openlucht. Geniet van de sfeer in de kloosterruïne Limburg in een zomernacht, inclusief vallende sterren en riesling. Flyers bij de VVV.

GARTENHOTEL HEUSSER

Seebacher Straße 50-52 › 67098 Bad Dürkheim

Tel. 06322-9300 Fax 06322-930499

info@hotel-heusser.de www.hotel-heusser.de

Dit wellnesshotel, dat door de familie gerund wordt, ligt midden in een Aziatische tuin. De gasten worden verwend waarbij ook op details wordt gelet. Het wellnesscentrum met beautyfarm biedt vele ontspannende behandelingen, een prachtige ruimte om te relaxen met een terras en een overdekt zwembad met toegang tot het gazon met ligstoelen in de tuin. De chef-kok verwent u in het restaurant, van waaruit u op de Aziatische tuin en het Japanse theehuis uitkijkt, met nationale en internationale culinaire specialiteiten. De wijnbergen en het Pfälzer Wald die voor de huisdeur liggen, nodigen tot korte en lange wandelingen uit en in de rustieke wijnkelder met bar eindigt de dag oergezellig met een glas wijn uit de Pfalz. De families Köhler & Berwing en het hele team kijken er naar uit u te mogen verwelkomen.

BAD DÜRKHEIM

Nord

Wurstmarktplatz

Gutheutstraße

Große Allee

01 Gradierbau

Salierhalle

Parkklinik

10

Freizeitbad Salinarium

14

Brunnenhalle

Minigolf

Salinenstraße

Gutheutstraße

08 Kurpark

Mannheimer Str.

Mannheimer Str.

Am Rathaus

Am Bahnhof

Wasserhohl

Hibiskusweg
Lobbeeweg

Pinienweg

Mandelweg

Fronhofallee

Riesling-Silvanerweg

Fronhofallee

Obstmarkt

Wasser-

Burgunder-

Traminerweg

Spätburgunderweg

Dornfelderweg

Portugieser-

str.

Otto-Dill-Str.

Berliner Str.

Beethovenstr.

Hugo-Bischoff-Str.

Weinstraße Süd

Amtsplatz

Wasserhohl

Haidfeldweg

RONDLEIDING DOOR DE STAD BAD DÜRKHEIM

01

Het **gradeerhuis** van Bad Dürkheim is de langste van Duitsland en zorgt over een lengte van 333 m voor “een windje van zee”. Het zoute water van Bad Dürkheim stroomt over de 250.000 bundels rijshout en verdampt. Een wandeling over de 700 m lange promenade brengt verfrissing en kan ademnood verlichten. Een highlight is het platform met een prachtig uitzicht op de wijnvelden en het Pfälzerwald. *Meer informatie bij de rondleiding “Salz, Saline. Solbad”*

02

Dürkheimer reuzenvat: het grootste wijnvat ter wereld heeft een inhoud van 1,7 miljoen liter en werd in 1934 door vatenmaker Fritz Keller gebouwd. In het Zwarte Woud werden voor dit gigantische wijnvat bijna 200 dennen elk met een hoogte van 40 m geveld. Voor elke van de in totaal 178 duigen van 15 m lang en 15 cm dik was één boom nodig. Met wijn was het vat echter nooit gevuld. Het was altijd al een gezellig restaurant. *Rondleidingen zijn mogelijk.*

03

Kloosterruïne Limburg: Op een rots boven de Isenach troont de ruïne van de voormalige benediktijner abdij. Hier werd wereldgeschiedenis geschreven. Dertig jaar lang werd hier de grootste schat van het Heilige Roomse Rijk der Duitse Natie bewaard. Tijdens een synode op de Limburg werden onze adventszondagen vastgesteld. In de zomer op de Limburg worden in de openluchtconcerten, opera's en toneelstukken opgevoerd. *Meer informatie bij de rondleiding op de Limburg.*

04

De imposante **Hardenburg** was sinds de 13e eeuw de zetel van de graven van Leiningen en is een van de grootste burchtruïnes van de streek. Vanaf de 15e eeuw werd de Hardenburg tot vesting verbouwd en in 1794 door de Franse troepen in brand gestoken. Tegenwoordig kan de burcht met zijn vele torens, trappen en gangen bezichtigd worden. *Meer informatie bij de rondleiding op de Hardenburg.*

05

Romeinse villa Weilberg: Bij Ungstein werden in 1981 een inrichting van de Romeinen om druiven te persen en delen van het grootste Romeinse herenhuis in de Pfalz ontdekt en gedeeltelijk gerestaureerd. Het hoofdgebouw moet een lengte van 150 m gehad hebben. Tussen de drie machtige, gereconstrueerde zuilen door heeft u een prachtig uitzicht op de wijnvelden, het Pfälzerwald, de stad en de Rijnvlakte. *Meer informatie bij de rondleiding „Die Römer und der Wein“.*

06

Kurhaus en casino: Voor het kurhaus speelt in de zomer regelmatig een band muziek, waarop gedanst kan worden. In het casino in het kurhaus kunt u roulette, touch bet roulette, black jack en poker spelen. In de zaal met automaten “Jackpot Corner” met een oppervlakte van 500 m² heeft u de keuze uit 150 automaten. Naast multi roulette machines en verschillende slotmachines kan aan de meest uiteenlopende jackpot machines gespeeld worden. *Rondleidingen mogelijk.*

RONDLEIDING DOOR DE STAD BAD DÜRKHEIM

Valentin-Ostertag-Brunnen: Deze fontein met een voetstuk met daarop een wapen, een waterbekken in de vorm van een mossel en een opzetstuk met dolfinen en pijnappels heeft de Italiaanse fontein in Rome als voorbeeld. Dit opvallende bouwwerk is een herinnering aan Valentin Ostertag, die de stad in het begin van de 16e eeuw de oudste wereldlijke sociale stichting naliet.

07

Kurpark: Het bovenste deel van het park met kurhaus en casino, Kurparkhotel, Ludwigskirche en Valentin Ostertag Brunnen werd in 1847, toen Bad Dürkheim de titel kuuroord kreeg, op het gebied van het voormalige paleis van de Leiningen graven aangelegd. Het onderste gedeelte van het park is in Engelse stijl met prachtige oude boombestanden. Aan de oostzijde zorgt het langste bevoeide gradeerhuis voor “een windje van zee”. *Meer informatie bij de rondleiding “Salz, Saline, Solbad”.*

08

Kuurcentrum (bad met water uit een warme bron): Wilt u een time out? In het kuurcentrum bieden gediplomeerde wellness specialisten het hele repertoire van welzijn aan van medical wellness tot de klassieke behandelingsvormen: voor uw ontspanning en gezondheid. In het zwembad zwemt u in zout water uit de Fronmühlquelle. *Meer informatie bij de rondleiding “Salz, Saline, Solbad”.*

09

Salinarium (zwembad en spa): Het Salinarium biedt u 100% plezier, 0% verveling en veel goeds voor uw lichaam en geest. In het bad bevinden zich een binnen- en buitenbad, een saunarimte met een Ottomaans bad, Finse sauna, blokhut-sauna, sanarium, saunabar en zonneterras, de reuzenglijbaan van 100 m en een spa met behandelingen met honing en zout en Thaise massage. www.salinarium.de, tel. 06322-935 865

10

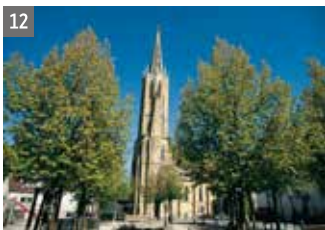
Michaelskapelle: De oorsprong van de huidige Wurstmarkt ligt in de bedevaarten naar de Michaelsberg met zijn kapel in de Middeleeuwen. De bedevaartgangers werden door boeren van wijn, worst en brood voorzien. De oude kapel uit 1155 werd al in 1601 afgebroken. Sinds 1990 staat op de Michaelsberg weer een nieuwe kapel. *Meer informatie bij de rondleiding “Die Römer und der Wein”.*

11

Schlosskirche: Bij de Schlosskirche uit 1335 werd in 1978 het gotische gedeelte blootgelegd. De westtoren van 1863/66 is op de fundering van de middeleeuwse toren gebouwd. In de kerk bevinden zich de sacristie, later de loge voor de graven, en de belangrijke grafkapel van 1504/08, de laatste rustplaats van de graven van Leiningen. In de kerk vinden regelmatig concerten plaats. *Meer informatie bij de rondleiding door de stad.*

12

RONDLEIDING DOOR DE STAD BAD DÜRKHEIM

13

St. Ludwig Kirche: De in 1828/30 in Weinbrenner stijl gebouwde kerk, met oorspronkelijk een eenvoudig interieur werd door een hoogaltaar (1895), de plaatsing van een orgel en 100 jaar na de inwijding door nieuwe stoelen gecompliceerd. Interessant is de muurschildering met elementen uit de tijd van het nationaal-socialisme.

Meer informatie bij de rondleiding door de stad.

14

Frommühlquelle: Het natriumchloride houdend water van deze bron, die in 1832 op een diepte van 136 aangeboord werd, wordt in Bad Dürkheim sinds meer dan 150 jaar voor geneeskrachtige doeleinden gebruikt. Het water in het zwembad van het Salinarium komt uit deze bron.

Meer informatie bij de rondleiding "Salz, Saline, Solbad".

15

Stadtplatz met de vuurvogel: Hier in het hart van de voetgangerszone van Bad Dürkheim vinden alle grote evenementen in de binnenstad plaats. Aan de zuidzijde staat een sculptuur van Walter Perron, die de vuurvogel "Feniks" voorstelt. Deze verbrandt zichzelf om dan uit de as te herrijzen – een symbool voor de wederopbouw van Bad Dürkheim na de verwoestingen tijdens de 2e Wereldoorlog. *Meer informatie bij de rondleiding door de stad.*

16

Römerplatz met fontein: Dit plein met zijn huizen met mooie voorgevels is de plaats waar de stad gesticht is. Zijn naam dankt het plein aan het in 1495 gebouwde raadhuis ("Römer"). Hieraan herinnert ook nog de fontein uit brons en zandsteen met het wapen van Bad Dürkheim en bijbehorende dorpen. *Meer informatie bij de rondleiding door de stad.*

17

Wurstmarktbrunnen: De in 1986 op het stationsplein gebouwde fontein vertelt de geschiedenis van het grootste wijnfeest ter wereld, dat jaarlijks gedurende negen dagen om het tweede en derde weekend van september gehouden wordt. Wat hebben Indianen, bijen en monniken met de Wurstmarkt te maken? Waar komt de naam "Schubkärchler" vandaan? *Antwoorden op deze vragen geeft u de gids tijdens de rondleiding door de stad.*

18

Barok raadhuis van Leistadt en de rotonde met de zon: Een bijzonder kleinood van het stadsdeel Leistadt is het omstreeks 1750 gebouwde barokke raadhuis. Enkele honderden meter verder, aan de zuidkant van het dorp, kunt u zich bij het bekijken van de zandstenen sculptuur op de "Ronde met de zon" en het uitzicht op de wijnvelden en de Rijnvlakte voorstellen, waarom de inwoners van Leistadt vinden, "dat zij het dichtst bij de zon zijn".

RONDLEIDING DOOR DE STAD BAD DÜRKHEIM

Romeinse steengroeve “Kriemhildenstein”: de grote schat van de het best bewaarde Romeinse steengroeve ten noorden van de Alpen is het oude “Graffiti van de Romeinen”: U kunt 2000 jaar oude inscripties en kunstwerken bewonderen. Men neemt aan, dat met dit zandsteen representatieve gebouwen in Mainz, dat toen Romeins was, gebouwd zijn. U kijkt van hier uit over Bad Dürkheim, wijnvelden en de Rijnvlakte. *Meer informatie bij de rondleiding “Kaiser, Kelten und Kohorten”.*

Kaiser-Wilhelm-Denkmal: Dit monument in de vorm van een toren werd ter ere van keizer Wilhelm op een hoogte van 270 m gebouwd. Aan de zuidzijde bevindt zich een grot. In 1898 werd ook nog een reliëf van de keizer aangebracht. Vanaf de toren heeft u een prachtig uitzicht op de toppen van het Pfälzerwald en op de kloosterruïne Limburg. Voor de toren staan tafels en banken om te picknicken.

Teufelsstein - sagenhaft (=grandioos en/of als in een sage): Over de “Duivelssteen”, 2,50 m hoog en tot 4 m breed wordt een “duivelse” sage verteld: De eigenaardige treden in de rots zouden ontstaan zijn door de hoeven van de duivel, toen deze woedend naar boven gelopen was, omdat het klooster Limburg gebouwd werd. *Meer informatie bij de rondleiding “Kaiser, Kelten und Kohorten”.*

Keltische ringwal “Heidenmauer”: De Heidenmauer werd omstreeks 500 v. Chr. als verschansing voor een Keltische nederzetting (“Oppidum”) gebouwd. De ringwal omvat met zijn lengte van 2,5 km een gebied van 26 ha. De muur bestond uit een houten geraamte, dat met brokken steen zonder specie gevuld was. *Meer informatie bij de rondleiding “Kaiser, Kelten und Kohorten”.*

Kloosterkerk Seebach: Oorspronkelijk een laat-romaanse benedictijnse kloosterkerk, die in de eerste helft van de 12e eeuw gebouwd werd. Het klooster zelf werd in 1591 opgeheven. Bewaard gebleven zijn koor en de zeskantige vieringtoren, tegenwoordig een protestantse kerk. Aan het koor zien we een opbouw door lisenen en een gebogen fries, evenals trapvormige raamkozijnen.

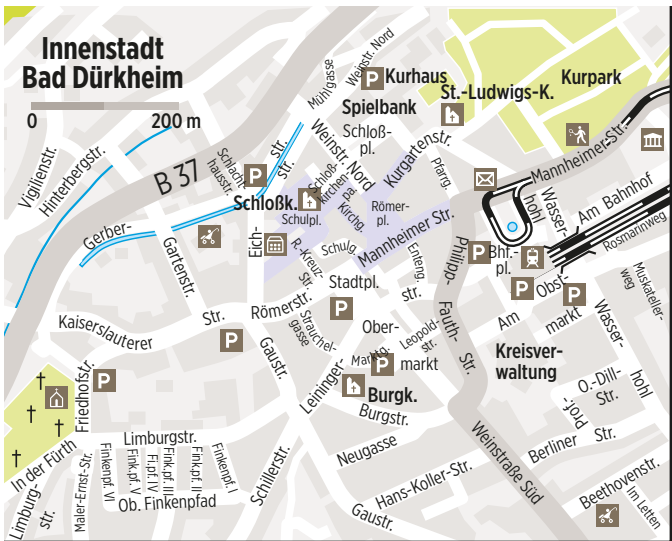

Vlaggentoren: (“Koffiemolentje”) De achthoekige vlaggentoren staat sinds 1854 boven de schilderachtige terrassen met wijngaarden zuid-westelijk van Bad Dürkheim. Vanaf het uitzichtpunt heeft u een geweldig uitzicht naar alle kanten over de Rijnvlakte en het Pfälzerwald met de Limburg en Bismarckturm.

Innenstadt Bad Dürkheim

0 200 m

nach
Kaiserslautern

Hardenburg

Ruine
Hardenburg
04

Herzogweiher

Grethen

03
Klosteruine
Limburg

Se

Leistadt

↑ nach
Grünstadt

Kallstadt

05 Römervilla
Weilberg

Ungstein

B 37

Trift

01 Gradierbau

Riesenfass

Kurpark

B 271

Bad D

ebach

24

Wachenheim

Erpolzheim

Almensee

nach
Ludwigshafen
→

B 37

Dürkheim

Gönnheim

Friedelsheim

nach
↓
Neustadt a.d.W.

B 271

Dagelijks wijn-
proeverijen
mogelijk

WIJNHUIS, VINO THEEK, GASTENVERBLIJF & APPARTEMENTEN

Het grootse wijngenot & pure levensvreugde in een glas beleven, hiertoe nodigen we u uit. Riesling is onze roeping, grootse rode wijnen de hartstocht. De beste wijngebieden een kenmerk, geweldige rode wijnen uit de kleine houten vaten ons vlaggenschip. Aan de voet van het Haardtgebirge, waar het Pfälzerwald en de uitgestrekte wijngaarden van de Mittelhaardt aan elkaar grenzen ligt de levendige wijnstad Bad Dürkheim aan de Weinstraße, ons thuis.

Weingut Hanewald-Schwerdt › Pochelstr. 37 › 67098 Bad Dürkheim - Leistadt
Tel: 06322-63206, info@hanewald-schwerdt.de, www.hanewald-schwerdt.de

UITGELEZEN WIJNHUIZEN BAD DÜRKHEIM

Weingut Gebrüder Bart Kaiserslauterer Straße 42 › 67098 Bad Dürkheim

T: 06322 1854 www.weingut-bart.de

Weingut Darting Am Falltor 4-6 › 67098 Bad Dürkheim

T: 06322 979830 www.darting.de

Weingut Fitz-Ritter Weinstraße Nord 51 › 67098 Bad Dürkheim

T: 06322 5389 www.fitz-ritter.de

Weingut Grauer Weinstraße Nord 13 › 67098 Bad Dürkheim

T: 06322 2515 weingut-grauer.de

Weingut Hensel In den Almen 13 › 67098 Bad Dürkheim

T: 06322 2460 www.weingut-hensel.de

Weingut Ernst Karst & Sohn In den Almen 15 › 67098 Bad Dürkheim

T: 06322 2862 www.weingut-karst.de

Weingut Katharinenhof In den Kornwiesen 1 › 67098 Bad Dürkheim

T: 06322 63375 www.katharinenhof-hauer.de

Weingut Ludwig Mesel Am Neuberg 8 › 67098 Bad Dürkheim

T: 06322 1331 www.mesel.de

Weingut Pfeffingen Pfeffingen 2 › 67098 Bad Dürkheim

T: 06322 8607 www.pfeffingen.de

Weingut Pflüger Gutleutstraße 48 › 67098 Bad Dürkheim

T: 06322 63148 www.pflueger-wein.de

Weingut Raßkopf-Hofmann In den Almen 21 › 67098 Bad Dürkheim

T: 06322 2227 www.rasskopf-hofmann.de

Weingut Karl Schaefer Weinstraße Süd 30 › 67098 Bad Dürkheim

T: 06322 2138 www.weingutschaefer.de

Weingut Egon Schmitt Am Neuberg 6 › 67098 Bad Dürkheim

T: 06322 5830 www.weingut-egon-schmitt.com

Vier Jahreszeiten Winzer eG Limburgstraße 8 › 67098 Bad Dürkheim

T: 06322 9490 0 www.vj-wein.de

Weingut Karl Wegner und Sohn Am Neuberg 4 › 67098 Bad Dürkheim

T: 06322 989327 www.weingut-wegner.de

Weingut Zumstein Kaiserslauterer Straße 45 › 67098 Bad Dürkheim

T: 06322 981498 www.zumstein.de

Weingut Brenneis-Koch Freinsheimer Straße 2 › 67098 Leistadt

T: 06322 1898 www.brenneis-koch.de

Weingut Hanewald-Schwerdt Pochelstraße 37 › 67098 Leistadt

T: 06322 63206 www.hanewaldt-schwerdt.de

Weingut Schrah Hauptstraße 27 › 67098 Leistadt

T: 06322 64369

Weingut Bärenhof Weinstraße 4 › 67098 Ungstein

T: 06322 4137 www.weingut-baerenhof.de

Wein- uns Sekthaus Rainer Wendling Kirchstraße 4 › 67098 Ungstein

T: 06322 1775 www.weinhaus-wendling.de

Winzer eG Herrenberg-Honigsäckel Weinstraße 12 › 67098 Ungstein

T: 06322 94640 www.wg-ungstein.de

Weingut Wolf Kirchstraße 28 › 67098 Ungstein

T: 06322 1501 www.weingut-wolf.de

ALLES ONDER EEN DAK: KURPARKHOTEL, BEAUTY LOUNGE EN SPEELBANK BAD DÜRKHEIM.

Aan de uitlopers van het Pfälzerwald ligt het kuuroord Bad Dürkheim. Uitgangspunt voor veelsoortige ondernemingen en een ideale plaats om te ontspannen en zich te laten verwennen. Bijvoorbeeld in het Kurparkhotel. Dit ligt in een direct aan het mediterrane kuurpark en dicht bij de salinen. Of voor zaken, of op vakantie, tussenstop tijdens een trektocht, voor een romantisch weekend, een familiefeest of een wellness vakantie: Het comfortabele Kurpark-Hotel met 4 sterren biedt daartoe de passende entourage. Het restaurant "Leiningers" met zijn specialiteiten nodigt tot smullen en genieten uit. De beauty lounge en het nieuwe gedeelte voor wellness en fitness zorgen voor de lichamelijke balans en ontspanning. De perfecte service en de hartelijke gastvrijheid in de Pfalz dragen eveneens daartoe bij om het verblijf in het Kurpark-Hotel voor de gasten tot een onvergetelijke beleving te maken.

Kurpark-Hotel Bad Dürkheim

Schloßplatz 1-4 › 67098 Bad Dürkheim
Telefon 06322-7970, Fax 797158
info@kurpark-hotel.de,
www.kurpark-hotel.de
facebook.com/kurparkhotel,
facebook.com/beautylounge.badduerkheim

Spielbank Bad Dürkheim

Schloßplatz 6-7 › 67098 Bad Dürkheim
Telefon 06322-94240
www.spielbank-bad-duerkheim.de
facebook.com/spielbankbadduerkheim

* Entree voor personen van 18 jaar en ouder na het tonen van een geldige identiteitskaart of een ander officieel legitimatiebewijs. Informatie over spelen met verantwoordelijkheidsbesef vindt u op www.spielbank-bad-duerkheim.de

RESTAURANT “LEININGERS”

Ons restaurant “Leiningers”, dat in het voorjaar van 2013 volkomen nieuw ingericht is, biedt in een moderne en stijlvolle ambiance plaats voor een gezellig diner met zijn tweeën, maar ook grotere groepen vinden hier de juiste sfeer om te genieten. Door de grote ramen kijkt u uit op het bovenste gedeelte van het mediterrane kuurpark. In de zomer worden de grote glazen deuren geopend, zodat er een heerlijk terras ontstaat.

WELLNESS- / FITNESSGEDEELTE

Het nieuw ingerichte wellnessgedeelte biedt de gasten nog meer comfort en is gelukzaligheid puur voor lichaam en geest: pool met tegenstroom en bubbel-bedden, een bio- en Finse sauna, douches, een douche als waterval, infrarot sauna, solarium en ontspanningsruimtes. Het nieuwe fitnessgedeelte met de modernste fitnessapparaten, loopband, ergometer en crosstrainer helpt om uw fitness in een mooie ambiance te verbeteren.

BEAUTY LOUNGE

Beauty lounge in het Kurpark-Hotel is de ideale plaats om de energiereserves van uw lichaam te activeren. Een veelsoortig palet aan lichaams- en schoonheidsbehandelingen zorgen voor verwennen en ontspanning in uw vakantie geheel naar individuele behoeften. De beauty lounge is de specialist voor uw individuele schoonheid en welzijn.

SPEELBANK BAD DÜRKHEIM

Onder het motto “Alles onder een dak” bevindt de speelbank zich direct in het Kurhaus. De speelbank Bad Dürkheim biedt de bezoeker van 18 jaar en ouder afwisselend amusement met roulette, elektronisch touchbrett roulette, black-jack en poker in de elegante sfeer van het “klassieke spel”.

SPELEN AAN AUTOMATEN

De “Jackpot Corner” van het casino Bad Dürkheim, waar u aan automaten kunt spelen, is in het voorjaar van 2013 compleet nieuw ingericht. Er werd daarbij vooral grote waarde aan een verzorgde en stijlvolle sfeer gehecht. Een keur van rond 120 automaten met multi-roulette en verschillende plaatsen waar jackpot gespeeld kan worden, staat voor u klaar.

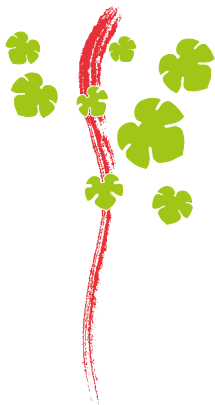
KUURPARK

Het Kurpark-Hotel ligt meteen aan het rustige kuurpark. Bij goed weer lokt het heerlijke terras in het kuurpark bezoekers aan. Van de lente tot aan de herfst kunt u hier van de zuidelijke ambiance genieten. Door de renaturatie van de Isenach kreeg het kuurpark in het voorjaar van 2013 een nieuw aanzicht. Met bruggen, traptreden en nieuw gecreëerde plaatsen voor recreatie, inclusief een kreek met een waterrad, speelplaatsen in en aan het water en een fontein ontstonden zones voor actieve recreatie.

VAKANTIEREGIO FREINSHEIM

Wijn, fruit en asperges kenmerken het afwisselende landschap van de vakantiestreek Freinsheim. Het vlakke Rijndal, de hellingen van de wijnbergen en de groene hoogten van de Pfälzerwald bieden de natuurliefhebber uitstekende mogelijkheden om te **wandelen, te walken en te fietsen**. In de vakantieregio Freinsheim worden **kilometerslange wijnfeesten** direct in de wijngaarden gevierd, en draagt de pastoor de H. Mis op in het plaatselijk dialect, vinden **wijnproeverijen** plaats op een **huifkar** en wordt er tussen de riesling en spätburgunder **golf** gespeeld. Het stadje **Freinsheim** neemt iedereen voor zich in door zijn prachtig gerestaureerd centrum met een compleet behouden stadsmuur. De gastvrijheid in de Pfalz vindt u hier net als in de andere wijndorpen in de streek: **Bobenheim am Berg, Erpolzheim, Herxheim am Berg, Kallstadt, Weisenheim am Berg en Weisenheim am Sand**. Deur aan deur liggen de gemoedelijke wijnhuisjes en voortreffelijke restaurants, in de **“Straußwirtschaften”** (tijdelijke wijnhuizen) om de hoek wordt “nieuwe wijn” geschonken en het verse fruit voor thuis of onderweg kan uit de boerenwinkels aan de andere kant van de weg worden meegenomen. De meer dan 1.000 bedden in iedere categorie worden regelmatig geboekt vanwege de prachtige natuur, de culinaire verscheidenheid en de erg hartelijke levenswijze van de mensen in dit gedeelte van de Pfalz. Welkom in de vakantiestreek Freinsheim!

i-Punkt Freinsheim

Hauptstraße 2
67251 Freinsheim
Telefon 06353-989294
Fax 06353-989904
touristik@vg-freinsheim.de
www.freinsheim.de

i-Punkt Kallstadt

Weinstraße 111
67169 Kallstadt
Telefon 06322-667838
Fax 06322-667840
touristik@vg-freinsheim.de
www.freinsheim.de

UITGELEZEN WIJNHUIZEN FREINSHEIM

Weingut Spielmann-Schindler Weisenheimerstraße 2 › 67273 Bobenheim am Berg

T: 06353 2062 www.spielmann-schindler.de

Weingut Dieterich In den Weinbergen 8 › 67273 Dackenheim

T: 06353 3943

Weingut Hanewald Kirchenstraße 13 › 67273 Dackenheim

T: 06353 3922 www.hanewald-dackenheim.de

Weingut Gerhard Mäurer Friedhofstraße 15 › 67273 Dackenheim

T: 06353 6677 www.maeurer-weine.de

Weingut Schrank Weisenheimer Weg 38 › 67273 Dackenheim

T: 06353 91006

Weingut Winkels-Herding Freinsheimer Straße 18 › 67273 Dackenheim

T: 06353 7326 www.winkels-herding.com

Weingut Hubach Bahnhofstraße 64 › 67167 Erpolzheim

T: 06353 8141 www.weingut-hubach.de

Weingut Kohl Georg-Amend-Straße 4 › 67167 Erpolzheim

T: 06353 3939 www.weingutkohl.de

Weingut Herbert Koob u. Sohn Lamsheimer Weg 1 › 67167 Erpolzheim

T: 06353 2139 www.weingut-koob.de

Weingut Veddeler Bahnhofstraße 13 › 67167 Erpolzheim

T: 06353 8131 www.weingut-veddeler.de

Wein- und Feriengut Altes Landhaus Hauptstraße 37 › 67251 Freinsheim

T: 06353 9363 18 www.altes-landhaus.de

Weingut Kassner-Simon Wallstraße 15 › 67251 Freinsheim

T: 06353 9893 20 www.kassner-simon.de

Weingut Kirchner Korngasse 14 › 67251 Freinsheim

T: 06353 1838 www.weingut-kirchner.de

Wein- und Sektgut Kissel Bahnhofstraße 71 › 67251 Freinsheim

T: 06353 930 49 www.weingut-kissel.de

Weingut Krebs Großkarlbacher Straße 10 › 67251 Freinsheim

T: 06353 3149 www.weingut-krebs.eu

Weingut Kreuzhof Erpolzheimer Straße 1 › 67251 Freinsheim

T: 06353 1756 www.weingut-kreuzhof.de

Weingut Langenwalter-Gauglitz Martinstraße 7 › 67251 Freinsheim

T: 06353 3901 www.langenwalter-gauglitz.de

Weingut Reibold Wallstraße 19 › 67251 Freinsheim

T: 06353 1821 www.weingut-reibold.de

Weingut Weisbrod Gewerbestraße 7 › 67251 Freinsheim

T: 06353 7776 www.weisbrod-freinsheim.de

Weingut Bohnenstiel Weinstraße 77 › 67273 Herxheim am Berg

T: 06353 911 86 www.weingut-bohnenstiel.de

Weingut Freiermuth-Zorn Weinstraße 13 › 67273 Herxheim am Berg

T: 06353 1880

Weingut Wilhelm Gabel Weinstraße 45 › 67273 Herxheim am Berg

T: 06353 7462 www.weingut-gabel.de

Weingut Gabel-Eger Weinstraße 57 › 67273 Herxheim am Berg

T: 06353 931 16 www.weingut-gabel-eger.de

Weingut Messer-Kalsch Weinstraße 50 › 67273 Herxheim am Berg

T: 06353 1857 www.weingut-messer-kalsch.de

Weingut Petri Weinstraße 43 › 67273 Herxheim am Berg

T: 06353 2345 www.weingut-petri.de

Winzergenossenschaft Herxheim am Berg eG Weinstraße 1 › 67273 Herxheim am Berg

T: 06353 989 100 www.wg-herxheim.de

Weingut Bender Hebungasse 25 › 67169 Kallstadt

T: 06322 2727

Weingut Benderhof Neugasse 45 › 67169 Kallstadt

T: 06322 1520 www.weingut-benderhof.de

Weingut Fleischmann Freinsheimer Straße 92 › 67169 Kallstadt

T: 06322 66195 www.weingut-fleischmann.de

Weingut Albert & Günther Heinz Leistadter Straße 15 › 67169 Kallstadt

T: 06322 65341 www.heinz-kallstadt.de

Weingut Walter Henninger Weinstraße 2 › 67169 Kallstadt

T: 06322 1335 www.weingut-henninger.de

Weingut Koehler-Ruprecht Weinstraße 84 › 67169 Kallstadt

T: 06322 1829 www.koehler-ruprecht.com

Wein- & Sektgut Müller-Ruprecht Freinsheimer Straße 31 › 67169 Kallstadt

T: 06322 2792 www.muellers-landhotel.de

Weingut Schröder-Weisenborn Weinstraße 22 › 67169 Kallstadt

T: 06322 1841 www.schroeder-weisenborn.de

Weingut Schuster Freinsheimer Straße 90 › 67169 Kallstadt

T: 06322 5753

Weingut Weisenborn Freinsheimer Straße 41 › 67169 Kallstadt

T: 06322 8930 www.weingut-weisenborn.de

Winzergenossenschaft Kallstadt eG Weinstraße 126 › 67169 Kallstadt

T: 06322 97979 7 www.winzergenossenschaftkallstadt.de

Weingut Dietrich Herxheimer Straße 1 › 67273 Weisenheim am Berg

T: 06353 8448

Weingut Franziskus Diehl Neumayerstraße 12 › 67273 Weisenheim am Berg

T: 06353 3913 www.weingut-franziskus-diehl.de

Weingut Holz-Weisbrod Leistadter Straße 25 › 67273 Weisenheim am Berg

T: 06353 9361 0 www.holz-weisbrodt.de

Weingut Kuhmann & Sohn Kirchheimer Straße 6 › 67273 Weisenheim am Berg

T: 06353 8450

Wein- und Sektgut Messer-Krämer Leistadter Straße 12 › 67273 Weisenheim am Berg

T: 06353 8069 www.weingut-messer-kraemer.de

Weingut Pfleger-Karr Kirchheimer Straße 10 › 67273 Weisenheim am Berg

T: 06353 7497 www.pfleger-karr.de

Weingut und Destillerie Sippel Bobenheimer Weg 2 › 67273 Weisenheim am Berg

T: 06353 93046 www.sippels.de

Weingut Anthon Ritter-von-Geißler Straße 39 › 67256 Weisenheim am Sand

T: 06353 8037

Weingut Bibinger Schiffergasse 5 › 67256 Weisenheim am Sand

T: 06353 3929 www.weingut-bibinger.de

Weingut Gehrig Ostring 4 › 67256 Weisenheim am Sand

T: 06353 8073 www.weingut-gehrig.de

Weingut Langenwalter Bahnhofstraße 45 › 67256 Weisenheim am Sand

T: 06353 7390 www.weingut-langenwalter.de

Weinkellerei Schick Friedrichstraße 21 › 67256 Weisenheim am Sand

T: 06353 1826 www.weingut-schick.com

Weingut Schubar Göbelstraße 1 › 67256 Weisenheim am Sand

T: 06353 8552 www.weingut-schubar.de

WEINPARADIES FREINSHEIM / VINO THEK UND RESTAURANT

Bahnhofstraße 44 › 67251 Freinsheim

Telefon 06353-93470 **Fax** 06353-934723

mail@weinparadies-freinsheim.de **www.weinparadies-freinsheim.de**

Het wijnparadijs Freinsheim is voor iedere wijnliefhebber een plaats die de moeite waard is. In de kelders worden druiven uit de wijngebieden van Freinsheim en Leistadt verwerkt en tot wijnen gemaakt, die uit één druivensoort bestaan. In het gebouw, dat omstreeks 1912 gebouwd is en onder monumentenzorg valt, bevindt zich een mooie vinotheek. Hier kunnen alle wijnen die zelf geproduceerd werden geproefd en gekocht worden. Behalve wijn kunt u ook sterke drank, likeur, olie, azijn, mosterd, regionale worst, reuzel en fijne chocolade kopen. Vooral als u zich voor wijn interesseert, komt u op uw kosten en kunt u een rondleiding door de kelders of een besproken wijnproeverij boeken. Een geschikte gelegenheid om het wijnparadijs Freinsheim eens te bezoeken zijn de eveneens talrijke evenementen, die in en om Freinsheim plaatsvinden.

**Bobenheim
am Berg**

**Weisenheim
am Berg**

**Herxheim
am Berg**

**Leistadt
(zu DÜW)**

**Ungstein
(zu DÜW)**

Dackenheim

Kallstadt

**Weisenheim
am Sand**

Freinsheim

Erpolzheim

Birkenheide

0 1000 m

VAKANTIESTREEK FREINSHEIM

BOBENHEIM AM BERG: Vanuit dit dorp heeft u een geweldig uitzicht over de wijnbergen en op de Rijnvlakte. De wijn speelt ook in deze gemeente een grote rol. Het Pfälzerwald begint daar waar het dorp ophoudt. Goed gemarkeerde wandelwegen leiden om het dorp maar ook naar de Battenburg of in het naburige Neuleiningen. Het vermelden waard is de Belzenickelmarkt, een niet alledaagse adventsmarkt, die steeds in het eerste adventsweekend gehouden wordt.

BOBENHEIM AM BERG: Winzerbrunnen en Backhaus: Een fontein met een wijnavat met daarop een rustende wijnboer – tussen raadhuis en kerk – is misschien een teken, dat het na het drinken van wijn goed rusten is. Niet ver daar vandaan is het historische bakhuis met een stenen bakoven weer opgebouwd. Hier leeft de oude traditie van het gezamenlijk bakken weer op.

DACKENHEIM: Het oude dorp is met iets meer dan 300 inwoners de kleinste gemeente van de regio Bad Dürkheim. De in 1997 geopende “Golfgarten Deutsche Weinstraße” is bekend tot ver buiten de Pfalz. Het dorp wordt vooral gekenmerkt door de markante toren van de katholieke kerk. Zoals in vele wijndorpen vindt u ook hier een fontein, de “Liebesbrunnen”.

DACKENHEIM: Golfgarten Deutsche Weinstraße: Deze golfbaan met 27 holes in het kleine wijndorp Dackenheim ligt aan beide zijden van de Deutsche Weinstraße. Tussen fruitbomen en wijnvelden golft u in een mooi landschap midden in de wijnbergen met een prachtig panorama.

ERPOLZHEIM: Het agrarisch georiënteerde Erpolzheim ligt aan de oever van het riviertje Isenach tussen de Rijnvlakte en het Haardtgebirge. Fietsers kennen de plaats als halte aan de Kraut- en Rübenweg, een fietspad dat parallel aan de Deutsche Weinstraße loopt. Met de trein een evenement in Erpolzheim bezoeken, zoals de Aspergewandeling in mei, het wijnfeest in augustus of de Martinsmarkt in november is mogelijk, want het station ligt direct aan de rand van het dorp.

ERPOLZHEIM: Protestantse kerk: de laat-classicistische kerk met een hoge toren aan de gevel uit 1848/49 staat in het centrum van de fruit-, asperge- en wijnbouwgemeente Erpolzheim. De hemelsblauwe wijzerplaat op de toren wijst wandelaars en fietsers de weg naar het dorp. Links en rechts van de kerk ligt de hoofdstraat met wijnhuizen en winkels in de binnenhoven, waar de vers geoogste producten direct verkocht worden.

ERPOLZHEIM: Isenach en Erpolzheimer Bruch:

De bedding van de Isenach ligt midden in een afwisselend beschermd natuurgebied, dat met zijn uitgestrekte weiden levensruimte biedt voor veel planten en dieren. Te voet, maar ook op een paard kun je hier het hele jaar door van de klimatologische voordelen van de Oost-Pfalz genieten.

HERXHEIM AM BERG: Vanuit het wijndorp Herxheim am Berg dat midden tussen de wijnvelden ligt, heeft u een adembenemend uitzicht over de Rijnvlakte tot aan het Odenwald in het oosten, de Taunus in het noorden en naar het zuiden tot aan het Zwarte Woud. In de kelders van de hoogst gelegen plaats aan de Deutsche Weinstraße liggen vaten met de “vruchten van het Hemelrijk”, zoals een bekend wijngedebied van Herxheim heet.

HERXHEIM AM BERG: Burchttuin en protestantse kerk St. Jakob: De burchttuin ligt als een balkon boven het hele dorp en is schouwplaats voor vele evenementen die in de loop van het jaar plaats vinden. De prachtige bomen geven schaduw aan de banken langs de muur. De kerk uit ong. 1014 is een van de oudste sacrale bouwwerken van de Pfalz. Bezienswaardig zijn de muurschilderingen uit de 2e helft van de 14e eeuw in het koor en het gewelf van de apsis.

HERXHEIM AM BERG: In en om het dorp vindt u nog resten van de verdedigingsmuur. In het centrum staat het bewaard gebleven Pfaffentor, een voormalige vestingspoort. Van de muur, die vroeger 1500 m lang was, zijn nog 930 m bewaard gebleven. De druiven van Himmelreich en Honigsack groeien tot aan de imposante wal.

Felsenberg-Berntal: Het ong. 300 ha grote beschermd natuurgebied heeft een lengte van 1,2 km en wordt gekenmerkt door een breukvlak van de kalkrotsen, een miniatuur Schwäbische Alb. De Herxheimer karstgrot in een van de berghellingen is vanwege zijn archeologische en biologische vondsten bekend. Daar werden al ong. 20 diersoorten die holbewoners zijn, ontdekt. In het Berntal is een gemarkeerde wandelweg.

KALLSTADT: Fraaie vakwerkhuisen en historische wijnhuizen herinneren eraan, dat vele herenhuisen in Kallstadt al meer dan 300 jaar oud zijn. Van de wijnvelden met een oppervlakte van 270 ha komen uitmuntende wijnen, bijv. van de “Saumagen” een eerste klas wijngedebied. Ook door zijn ligging is Kallstadt een ideaal startpunt voor wandelingen. Voor fietstochten langs de Weinstraße verhuurt de plaatselijke VVV 15 toerfietsen met 7 versnellingen en 2 elektrische fietsen.

VAKANTIESTREEK FREINSHEIM

KALLSTADT: RK kerk St. Salvator. In het centrum staat de blikvanger van Kallstadt: de St. Salvatorkerk (1772) met de 36 m hoge toren op een gotisch voetstuk en met een barokke leistenen kap. In de kerk bevindt zich een orgel van de orgelbouwmeester Geib uit Saarbrücken. De historische fontein wordt door de Kallstadter leeuw bewaakt. Bezienswaardig zijn de talrijke vakwerkhuisen, wijnhuizen en de arcaden aan de Saumagenplatz.

Romeinse villa Weilberg: Dat al in de de tijd van de Romeinse keizers hier wijn geproduceerd werd, bewijst het in 1981 blootgelegde complex op de Weilberg tussen Kallstadt en Ungstein. De overblijfselen van een herenhuis zijn overzichtelijk gereconstrueerd. Informatieborden helpen de bezoeker om zich een beeld van de afmetingen van de pracht en praal te kunnen maken. De hulpmiddelen die daar zijn gevonden lijken verbluffend op die, die de wijnboeren tegenwoordig gebruiken.

WEISENHEIM AM BERG: Dit fraaie dorp ligt aan de Haardtrand. Weisenheim is uitermate geschikt voor de rustzoekers en een prima startpunt voor wandelingen. Na een korte wandeling komt u bij het “Ungeheuermeertje”. Het ligt als het ware voor de huisdeur. Kenmerkend zijn de beide kerken. Deze plaats heeft twee grote dorpsfeesten: met Hemelvaart een optocht en in augustus een tafel met een lengte van 250 m, waaraan u van producten uit deze streek kunt genieten.

WEISENHEIM AM BERG: Dorpsplein met “Stutzstein”. Hier kunt u eens per jaar getuige zijn van een traditie uit de 8e eeuw. Volgens oud gebruik worden nieuwkomers in de dorpsgemeenschap opgenomen, nadat ze op deze steen getild (“aufgestumpft”) zijn. Voor dit privilege moeten ze bij de gemeenteraad met noten, kaas, brood en wijn betalen. Minstens tweemaal per jaar gaat de “Parre mit de Pfeif in die Kärch” en houdt daar een preek in het plaatselijk dialect.

Ungeheusersee: ca. 3 km ten westen van Weisenheim am Berg in het Pfälzerwald ligt in het hoogveen deze ven, die door twee bronnen gevoed wordt. U vindt hier zeldzame orchideeën en wolgras op kleine drijvende eilanden. Omdat dit meer uniek is, is het al sinds de 30-er jaren als natuurmonument beschermd. Aan de oever van de Ungeheusersee staat de Weisenheimer Hütte van de Pfälzerwald-Verein, een toeristische trekpleister.

Bismarckturm: Deze 40 m hoge toren werd in neo-romaanse stijl van 1901 tot 1903 op de Peterskopf (495 m hoog) gebouwd. Het bouwwerk is een combinatie van monument en uitkijktoren. Hij is in drie delen onderverdeeld: de fundering met zijn grote gewelven en het eerste terras, de tweede kleinere uitkijkplaats en de eigenlijke toren die u over een trap met 158 treden kunt beklimmen. De toren is het gehele jaar op de weekenden geopend.

WEISENHEIM AM SAND: Van groot belang voor deze plaats zijn de boomgaarden, wijnbergen, asperge- en groentevelden. De bloesem trekt ook vele bezoekers. Sinds de 8e eeuw wordt hier al wijn gemaakt. Ontspanning vindt men in het recreatiegebied Ludwigshain. Een hoogtepunt is de carnavalsoptocht “Rieslingwurm”

WEISENHEIM AM SAND: Obertor. Wijnfeest onder de linden, paaseieren tikken en de carnavalsoptocht “Rieslingwurm” – aan de Obertor ontkom je niet bij de feesten in Weisenheim am Sand. Het populaire ontmoetingspunt is het hart van de plaats. Weisenheim am Sand is een van de gemeenten in de Pfalz waar veel wijn, asperges en vroegrijp fruit vandaan komt.

WEISENHEIM AM SAND: Ludwigshain: Op het 50 ha grote recreatiegebied met een meertje in het zuiden van Weisenheim am Sand worden veel feesten georganiseerd, waaronder de jaarlijkse Quetschewanderung in het eerste weekend van september en de romantische kerstviering in het bos. De Ludwigshain is een plaats waar paarsport beoefend wordt en beginpunt van de “Zandhazen”-wandelingen door de wijnvelden, boomgaarden en aspergevelden.

Januari, mei en september zijn de maanden waarin bijzondere wijnproeverijen in de omgeving georganiseerd worden. Kilometerslange wandelwegen worden telkens voor een weekeinde tot culinaire wijnpromenades omgetoverd in Freinsheim, Herxheim, Erpolzheim, Weisenheim am Berg en Weisenheim am Sand. Rode wijn, asperges en pruimen vindt u op de “langste” wijnfeesten in het vakantieoord Freinsheim.

In maar een paar weken van april tot juni wordt asperge geoogst. Met de bloesem van amandel- en fruitbomen bepaalt deze groente het beeld van de Weinstraße in het voorjaar en de vroege zomer. In de herfst staan de tamme kastanjes, de “Pälzer Keschde” en de pompoenen op de menukaarten en worden ze in de binnenhoven verkocht, een must voor iedere bezoeker van de Pfalz.

Eind augustus tot eind oktober – dat is de tijd van de nieuwe wijn. De wijnhuizen openen de deuren van hun binnenhoven, de wijnhuisjes zetten hun tafels en stoelen buiten en overall worden de typisch Pfälzer “Dubbegläser” tevoorschijn gehaald. Lang voordat de nieuwe jaargang in de flessen gevuld wordt, komen de vrienden van de nieuwe wijn, een specialiteit die meteen bij de wijnboer te krijgen is, aan hun trekken.

MUSEA

Historisch speelgoedmuseum:

1500 museumstukken van de Bing-Werke Nürnberg uit de tijd tot 1932, An der Bach 9. Openingstijden: april – okt dagelijks; nov.- maart zaterdag, zon- en feestdagen 14 – 18 uur en op aanvraag. Entree € 3,50 p.p.
Tel. 06353-916557, www.spielzeugmuseum-freinsheim.de

Museum met tinnen figuren: privé collectie, geschiedenis van Freinsheim wordt in scenes in vitrines getoond. Breite Str. 9, openingstijden april – okt. doorlopend, zaterdag 12-14 of na telefonische aanmelding.

Tel. 06353-1686, entree € 1,50, kinderen tot 10 jaar gratis.

Ambachtelijk museum: met een atelier voor kunsthandwerk in de poort aan de stad-zijde van het Eisentor. Openingstijden: zaterdag en zondag 13-16 uur en rondleidingen op afspraak.

Inlichtingen onder 0174-6057418 en bij het I-Punkt Freinsheim, tel. 06353-989294.

RONDLEIDINGEN

FREINSHEIM:

Stadswandeling langs de middeleeuwse stadsmuur en door het gerestaureerde oude centrum. Elke zaterdag om 11.15 uur (april t/m oktober) vanaf het raadhuis. Kosten: € 3,00 per persoon. Voor groepen tot 25 personen op aanvraag. Ook in dialect, historische kostuums, met de nachtwacht of met kleine maaltijd en als begroeting een glas sekt. Tel. 06353-989294, www.freinsheim.de

HERXHEIM AM BERG:

Rondleiding met veel geologische en botanische aspecten door het natuurreserveaat Felsenberg. Minimaal 5 personen. Tijden: op afspraak via tel: 06322-667838. www.freinsheim.de

RONDLEIDING DOOR KELDER EN BEDRIJF

Groepen vanaf 6 personen na afspraak en met een begeleide wijnproeverij in verschillende bedrijven in de regio. Tel. 06322-667838

SPECIALS

Theater Freinsheim: misschien het kleinste theater ter wereld in de middeleeuwse Casinoturm in het zuidelijk deel van de stadsmuur. Reserveren dringend aanbevolen. Tel. 06353-932845, www.theater.de

Tocht met paard en wagen: met paard en wagen door de wijnvelden met wijnproeverij, picknick, e.d. tel. 06322-667838, www.freinsheim.de

Fiets- en e-bike-verhuur im i-Punkt Kallstadt, Weinstraße 111, reservering aanbevolen, tel. 06322-667838

FREINSHEIM

FREINSHEIM loopt over van geschiedenis, wijn en fruit". De auteur Hermann Sinsheimer heeft de in het oog springende voordelen van zijn geboortedorp kernachtig verwoord. Dat is lang geleden, maar het klopt nog steeds, voor het grootste deel in ieder geval. Het stadje ligt verscholen in bijna 500 hectare wijnbergen en 200 hectare boomgaarden tussen het "Pfälzerwald" en de Rijnvlakte. De prachtige stadskern van de gemeente met 5000 inwoners nodigt zijn gasten uit de middeleeuwse stadsmuren, smalle steegjes, uitgesleten trap treden, verborgen hoekjes en barokke bouwwerken uit de geschiedenis van Freinsheim te bekijken. "Een zware, donkere stadsmuur staat als een pantser om de dromerige oude huizen". Ook dit heeft Sinsheimer geschreven. Maar dat is al enkele generaties geleden en tegenwoordig is de muur rondom het liefdevol gerestaureerde centrum niet meer zo donker. Hij is schilderachtig en nog maar een beetje geheimzinnig. In plaats van toen zich tegen de vijand te verdedigen nodigt de stadsmuur nu de vele bezoekers van Freinsheim uit om de gerestaureerde poorten, torens en muren te bekijken. 1,4 kilometer lang is de wandeling langs de stadsmuur, die tijdens het populaire Stadtmauerfest in juli tot een "weg van wijnzaligheid" wordt.

Verder valt de drukte erg mee en kan de gast in alle rust van de historische omgeving genieten. Heel bezienswaardig is het barokke raadhuis in het centrum van de oude stad en wie de stadsmuur een stukje achter zich laat, wordt beloond met een paar rustige momenten in de nieuw aangelegde barokke tuin.

Kwaliteitsbewuste wijnproducenten, een omvangrijk aanbod van overnachtingsmogelijkheden en een gastronomie vol afwisseling garanderen dat de geschiedenisles levendig blijft en niet alleen de dorst naar kennis gelest wordt. Genieters kunnen we de wandeling rondom de rode wijn in de winter, het bloesemfeest in de lente, het Altstadtfest in de zomer en de culinaire wandeling in de herfst aanbevelen. In de tussentijd staat de levenswijze in de Pfalz in het middelpunt, precies dat wat nodig is voor een stressvrije ontdekkingsreis door de geschiedenis van de Pfalz, die zo vele gevolgen had voor de tegenwoordige tijd.

Historisch raadhuis/marktplaats: in het voormalige raadhuis, dat in 1750 gebouwd werd, bevindt zich tegenwoordig de VVV. De buitentrap aan de zijkant van het gebouw leidt naar de raadzaal, die nu als trouwzaal gebruikt wordt. De protestantse kerk uit de 15e eeuw, de beide oudste hotels van Freinsheim en andere voorbeeldig gerestaureerde herenhuizen maken de markt tot een plaatje in een moderne stad.

Von-Busch-Hof: het culturele hart van Freinsheim klopt al vele jaren lang in de voormalige, 300 jaar oude schuur, waar de belasting betaald werd. Het Von-Busch-Hof wordt voor toneelvoorstellingen, concerten en tentoonstellingen gebruikt. Het staat ook voor privé evenementen ter beschikking. Van het binnenhof is er een toegang naar de weg om de stadsmuur. Moderne hotels, restaurants en een bistro in een gerestaureerd oud pand staan om deze binnenplaats.

Stadsmuur: De weg langs de stadsmuur loopt onder de huizen door, is soms niet meer dan een meter breed, schrijft op elke plek geschiedenis en biedt overal motieven voor het fotoalbum. Achter de tot 8 m hoge muren, bewaard gebleven verdedigingstorens treft u steeds weer zonnige plekjes aan waar kunstenaars, ambachtslieden of gastronomen werken.

RONDLEIDING DOOR DE STAD FREINSHEIM

Haintor: de westpoort van de stad, nu 15 m hoog, was vroeger met zijn valhek, een extra verdieping en een voorburcht een nog imposanter bouwwerk, dan tegenwoordig. De toren van deze poort is een van de acht bewaard gebleven torens. Twee torens worden tegenwoordig als vakantiewoning, een als professioneel theater gebruikt.

Barokke tuin: Buiten de stad aan de oostzijde werd volgens historische principes een tuin aangelegd om een weer opgebouwd tuinhuis uit de late barok meer glans te verlenen. Een fontein toont alle bezienswaardigheden van Freinsheim en draagt een citaat van de bekendste inwoner van de stad, de journalist, criticus en schrijver Hermann Sinsheimer: "Mijn geboortestreek loopt over van geschiedenis, wijn en fruit".

Buitenste Eisentor: Nog in de 19e eeuw was het Eisentor een van de beide toegangen tot de stad. Het gewelf van de buitenste poort bevindt zich tussen twee imposante torens elk met een doorsnee van acht meter. Het wapen van de Kur-pfalz met het jaartal 1514 is net als de massieve bouw een teken van de macht van de Kurpfalz.

Binnenste Eisentor: In de binnenste poort heeft men een pekerker gebouwd. In de beide verdiepingen boven het spitse gewelf bevindt zich het ambachtelijk museum van Freinsheim. Als je door de poort loopt, kom je via de Herrenstraße op het marktplein.

Romeinse vondsten in de wijnvelden: In de laat-Romeinse tijd werden de doden begraven. In het Freinsheimer wijngedebiet Musikantenbuckel heeft men bewijzen van Romeinse bewoning gevonden. Vier uit één steen geslagen sarkofagen werden bij een ruilverkaveling ontdekt. Een daarvan staat nu niet ver van zijn vindplaats in een daarvoor ontworpen tempel midden in tussen de wijnranken.

Schwarzes Kreuz, Musikantenbuckl, Honigsack, Himmelreich, Saumagen – veel wijngedebieden in de vakantieregio Freinsheim hebben ongewone namen. Welke verhalen daar achter zitten kunt u het beste vernemen tijdens een glas wijn van hen die hier de wijn maken. Op uw gezondheid. De Pfalz.

LEININGERLAND

De **graven van Leiningen** hebben dit gebied hun naam gegeven en op de bergen hun burchten gebouwd. Deze burchten getuigen van de bewogen geschiedenis van deze **door de natuur bevoordeelde streek**. Een modern gebouw accentueert als contrast het begin van de Deutsche Weinstraße. De hele streek is vol contrasten: **fantastische wandelwegen** door uitgestrekte gemengde bossen in het westen, waar de gemeente Hettenleidelheim ligt. Voormalige kleiputten met zeldzame planten een paar kilometer verder, waar de gemeente Grünstadt-Land begint, en dan de **wijnbergen**, zo ver het oog reikt.

Op een richel van de berg aan de Haardtrand ligt van een afstand zichtbaar, het **middeleeuwse dorp Neuleiningen** met een mediterrane flair. Centrum van het Leininger Land is Grünstadt met zijn levendige voetgangerszone met veel winkels en het conferentiecentrum “Weinstraßencenter”.

Tourist Information

Grünstadt

Im Alten Rathaus
Hauptstraße 84 (Fußgängerzone)
67269 Grünstadt
Telefon 06359-9297234
Fax 06359-9297227
info@gruenstadt.de
www.gruenstadt.de

Tourist Information

Grünstadt-Land

Weinstraße 91 b
67278 Bockenheim
Telefon 06359-8001820
Fax 06359-8001812
touristik@gruenstadt-land.de
www.leiningerland.com

Tourist Information

Hettenleidelheim

Hauptstraße 45
67310 Hettenleidelheim
Telefon 06351-4050
Fax 06351-405189
verwaltung@vg-h.de
www.vg-h.de

www.leiningerland.com

UITGELEZEN WIJNHUIZEN LEININGERLAND

Weingut Denig Hauptstraße 4 › 67271 Battenberg

T: 06359 2937 www.weingutdenig.de

Weingut Hahn-Pahlke Kirchstraße 1 › 67271 Battenberg

T: 06359 2118 www.hahn-pahlke.de

Hofgut Weingut Battenberg Hauptstraße 1 › 67271 Battenberg

T: 06359 21 96 www.hofgutbattenberg.de

Weingut Bender Freinsheimer Weg 9 › 67281 Bissersheim

T: 06359 3779 www.wein-bender.de

Weingut Mußler Am Goldberg 6 › 67281 Bissersheim

T: 06359 2490 www.weingut-mussler.de

Weingut Siegel-Heilmann Hauptstraße 28 › 67281 Bissersheim T: 06359 3305

Weingut Wageck Pfaffmann Luitpold Straße 1 › 67281 Bissersheim

T: 06359 2216 www.wageck-pfaffmann.de

Weingut Wendel Bachgasse 1 › 67281 Bissersheim

T: 06359 6611 www.wendel-weingut.de

Weingut Benß Am Spiegelpfad 10 › 67278 Bockenheim

T: 06359 4333 www.weingut-benss.de

Wein- und Sektgut Böll-Spieß Weinstraße 18 › 67278 Bockenheim

T: 06359 4475 www.weingut-boell-spiess.de

Weingut Brand Weinstraße 7 › 67278 Bockenheim

T: 06359 4944 www.weingut-brand.com

Weingut Griebel Weinstraße 50 › 67278 Bockenheim

T: 06359 4310 www.griebel-weine.de

Schlossgut Janson Schlossweg 8 › 67278 Bockenheim

T: 06359 4148 www.schloss-janson.de

Weingut Klingel & Baum Leininger Ring 41 › 67278 Bockenheim

T: 06359 4238

Weingut Kohl Am Sonnenberg 3 › 67278 Bockenheim

T: 06359 4319 www.weingut-kohl-bockenheim.de

Weingut Lösch Leininger Straße 119 › 67278 Bockenheim

T: 06359 4451 www.weingut-pension-loesch.de

Weingut Helmut Schubing Weinstraße 91 › 67278 Bockenheim

T: 06359 4309

Winzerhof Wendel Leininger Ring 6 › 67278 Bockenheim

T: 06359 4130 www.winzerhof-wendel.de

Weingut Heinz Frühling & Sohn Hochheimer Hof › 67246 Dirmstein

T: 06238 98020

Weingut Klaus Hilz Apotheker-Hummel-Straße 2 › 67246 Dirmstein

T: 06238 632 www.weingut-hilz.de

Weingut Hubert Schmitt Schlossgasse 2 › 67246 Dirmstein

T: 06238 522 www.das-weingut-schmitt.de

Wein- und Sektgut Klaus Schneider - Jesuitenhof Obertor 6 › 67246 Dirmstein

T: 06238 2942 www.jesuitenhof.de

Weinbau Wüst Gerolsheimerstraße 5 › 67246 Dirmstein

T: 06238 982840 www.weinbau-wuest.de

Wein- und Sekthaus Andreas Diemer Lautersheimer Straße 12 › 67280 Ebertsheim

T: 06359 6324 www.diemer-weine.com

Weingut am Kaiserbaum Hammel-Hundinger Hauptstraße 33 › 67229 Gerolsheim

T: 06238 3562 www.hammel-hundinger.de

Weingut Frank Diedrich Simonsgasse 7 › 67229 Großkarlbach

T: 06238 728 www.weingut-dietrich.de

Weingut Dietrich Am Osterberg 1 › 67229 Großkarlbach

T: 06238 2000 www.weinhof-dietrich.de

Weingut Werner Krück Sperbergasse 1 › 67229 Großkarlbach

T: 06238 3699 www.weingut-krueck.de

Weingut Kurt Wolf Hauptstraße 29 › 67229 Großkarlbach

T: 06238 2593 www.weingut-kurt-wolf.de

Weingut Eberle Schlachthofstraße 17 › 67269 Grünstadt

T: 06359 5817 www.weingut-karl-eberle.de

Weinkeller Leiningerland Asselheimer Straße 22 › 67269 Grünstadt

T: 06359 9693 0 www.weinkeller-leiningerland.de

Weingut Armbrust Schlossstraße 4 › 67269 Asselheim

T: 06359 5613 www.weinbau-armbrust.de

Weinkellerei Matthias Echter Eistalstraße 3 › 67269 Asselheim

T: 06359 2289 www.wein-echter.de

Weingut Gaul-Triebel Weinstraße 6 › 67269 Asselheim

T: 06359 2956 www.weingut-gaul-triebel.de

Weingut Kneisel Weinstraße 50 › 67269 Asselheim

T: 06359 3951 www.weingut-kneisel.de

Weingut Mayerhof Weinstraße 22 › 67269 Asselheim

T: 06359 3168 www.weingut-mayerhof.de

Weingut Metzger Langgasse 34 › 67269 Asselheim

T: 06359 5335 www.weingut-metzger.de

Weingut Nehb Auweg 44 › 67269 Asselheim

T: 06359 6437 www.weingut-nehb.de

Weingut Schlipp Ziegelhütte 1 › 67269 Asselheim

T: 06359 84181 www.weingutschlipp.webs.com

Weingut Michael Schroth Eistalstraße 9 › 67269 Asselheim

T: 06359 80152 51 www.weingut-schroth.de

Weingut Fluch-Gaul Leininger Straße 22 › 67269 Sausenheim

T: 06359 2359 www.weingut-fluch-gaul.de

Weingut Otto Grün Raiffeisenstraße 1 › 67269 Sausenheim

T: 06359 2505 www.weingut-gruen.de

Weingut Fritz Kohl Leiningerstraße 59 › 67269 Sausenheim

T: 06359 5767 www.weingut-kohl.com

Weingut Schenk-Siebert Leiningerstraße 16 › 67269 Sausenheim

T: 06359 2159 www.weingut-schenk-siebert.de

Weingut Anton & Fischer Neugasse 36 › 67271 Kindenheim

T: 06359 4668 www.weingut-anton-fischer.de

Haus der trockenen Weine Michelsberg 1 › 67271 Kindenheim

T: 06359 4138

Weingut Holstein Backhausgasse 4 › 67271 Kindenheim

T: 06359 4330 www.weingut-holstein.de

Weingut Ludi Neiss Hauptstraße 91 › 67271 Kindenheim

T: 06359 4327 www.weingut-neiss.de

Weingut Rasp-Lambert Hauptstraße 44-46 › 67271 Kindenheim

T: 06359 4264 www.weingut-rasp-lambert.de

Weingut Schreiber Allwendstraße 4 › 67271 Kindenheim

T: 06359 40254 www.schreiber-weingut.de

Weingut Schur Hauptstraße 81a › 67271 Kindenheim

T: 06359 4270 www.schur-wein.de

Weingut Roger Spieß Neugasse 45 › 67271 Kindenheim

T: 06359 4357 www.spiess-wein.com

Weingut Benzinger Weinstraße Nord 24 › 67281 Kirchheim

T: 06359 1339 www.weingut-benzinger.de

Weingut Ellbrück Bruchmühle 1 › 67281 Kirchheim

T: 06359 3251 www.ellbrueck.de

Weingut Fix Weinstraße Süd 10 › 67281 Kirchheim

T: 06359 92041 www.weingut-brodback.de

Weingut Galler Bissersheimer Straße 13 › 67281 Kirchheim

T: 06359 9193 91 www.weingut-galler.de

Weingut Hammel Weinstraße Süd 4 › 67281 Kirchheim

T: 06359 86401 www.weinhammel.de

Weingut Pfeiffer Kleinkarlbacher Straße 8 › 67281 Kirchheim

T: 06359 87760

Weingut Rogenwieser Weinstraße Nord 21 › 67281 Kirchheim

T: 06359 2594 www.rogenwieser.de

Weingut Fridolin Speckert Hauptstraße 22 › 67271 Kleinkarlbach

T: 06359 6837 www.weingut-speckert.de

Weingut Knipser Hauptstraße 47 › 67229 Laumersheim

T: 06238 742 www.weingut-knipser.de

Weingut Kuhn Großkarlbacher Straße 20 › 67229 Laumersheim

T: 06238 656 www.weingut-philipp-kuhn.de

Weingut Lichti Großkarlbacher Straße 22 › 67229 Laumersheim

T: 06238 508 www.weingut-lichti.de

Weingut Zelt Binsenstraße 2 › 67229 Laumersheim

T: 06238 3281 www.weingutzelt.de

Obst- und Weingut Zelt Hauptstraße 44 › 67229 Laumersheim

T: 06238 2023 www.weingut-zelt.de

Weingut Baum-Storzum Langenweg 2 › 67283 Mühlheim-Obrigheim

T: 06359 3383 www.weingut-baum-storzum.de

Weingut Franz Nippgen Mittelgasse 39 › 67271 Neuleiningen

T: 06359 3182 www.nippgen.de

Weingut Eger Hauptstraße 45 › 67283 Obrigheim

T: 06359 2600

Weingut Rainer Gensheimer Schlossstraße 20 › 67283 Obrigheim

T: 06359 6082

Weingut Herkelrath Mühlheimer Hauptstraße 30 › 67283 Obrigheim

T: 06359 2176 www.weingut-herkelrath.de

Weingut Müsel Schlossstraße 13 › 67283 Obrigheim

T: 06359 5677 www.weingut-muesel.de

Weingut Schmitt Kirchstraße 5 › 67283 Obrigheim

T: 06359 1607 www.weingut-schmitt.eu

**WEINGUT FRANZ NIPPGEN,
WEINKELLEREI GMBH**

Mittelgasse 39 › 67271 Neuleiningen

Tel. 06359-3182 Fax 06359-85692

weingut@nippgen.de www.nippgen.de

Het wijnhuis Franz Nippgen, dat rijk aan tradities is, ligt net buiten de middeleeuwse stadsmuur van Neuleiningen en hoort tot de topbedrijven in de regio. Geniet van wijnen, mousserende wijnen en voortreffelijke brandewijnen in de rustieke, elegante proef- en verkoopruimte, of bij u thuis. Vakkundig besproken wijnproeverijen, ook op korte termijn, op aanvraag!

PFALZHOTEL ASSELHEIM

Holzweg 6-8 › 67269 Grünstadt-Asselheim

Tel. 06359-8003-0 Fax 06359-8003-99

info@pfalzhotel.de www.pfalzhotel.de

Het 4* hotel, dat door de familie gerund wordt, heeft naast 78 mediterraan aandoende kamers ook een suite, juniorsuites en nieuwe vinotel-appartementen met een eigen keuken. Bij het huis hoort ook het stijlvolle restaurant, een rustiek wijnhuisje, een bar, de romantische tuin met een slakkenfontein, een Bacchuskelder, alsmede de beauty- en wellnessoase Palavita Spa – en de eerste slakkenboerderij in de Pfalz.

LEININGERLAND

LEININGERLAND

ALTLEININGEN: het stamslot van de graven van Leiningen staat op de Taubersberg. Grote delen van de huidige Pfalz werden toen van hieruit geregeerd. Overnachtingen zijn mogelijk in de moderne jeugdherberg in de burcht. Ten zuiden van Altleiningen ligt het kerkdorp Höningen. Van het klooster van de augustijner kanunniken (gebouwd in 1120) is nog de westelijke façade van de kerk en het conventgebouw met het poortgebouw bewaard gebleven.

BATTENBERG: Omstreeks 1240 bouwden de graven van Leiningen de burcht Battenberg, waarvan de ruïne te bezichtigen is. Tegenwoordig is Battenberg een plaats waar mensen graag wonen. Wandelaars waarderen het dorp vanwege zijn bijzondere ligging en het prachtige uitzicht. Voor mensen die in geologie geïnteresseerd zijn, zijn de “Blitzröhren” (ijzerafzettingen) een bijzondere attractie. De Kneippfaciliteiten en het café bij de burcht zijn aan te bevelen.

BISSERSHEIM: Deze plaats is een typisch Pfälzer winddorp en kan op meer dan 1200 jaar wijnbouwtraditie terugkijken. In het dorp bieden enkele wijnboeren proeverijen aan. In de dorpskern vindt u naast een nieuw aangelegd dorpsplein, mooie oude wijnhuizen en een in 1738 gebouwde kerk. De toren van een kapel, die daar vroeger stond, is behouden gebleven en dient ook nu nog als klokkentoren.

BOCKENHEIM: De cultuur van wijnstok en wijn is diep geworteld in Bockenheim. Reeds de Romeinen cultiveerden hier de wijn. Dit stadje bergt talrijke wijngoederen, restaurants en overnachtingsmogelijkheden voor bezoekers. Bockenheim ligt aan het begin van de Deutsche Weinstraße. Dit is duidelijk zichtbaar door het architectonisch gewaagde bouwwerk het “Haus der Deutschen Weinstraße”.

CARLSBERG: Carlsberg met het kerkdorp Hertlingshausen was vroeger de grootste nederzetting van handelaars in Duitsland. Dit kuuroord biedt vele recreatiemogelijkheden, zoals: wandelwegen, voetgangerszone in het kerkdorp Carlsberg, een wildpark in Carlsberg, in de openlucht schaken, minigolf, barbecue en Kneippfaciliteiten bij het Natuurvriendenhuis Hertlingshausen en de Carlsberger concerten in het Bürgerhaus.

DIRMSTEIN: Deze “parel” van het Leiningerland is waarschijnlijk van Romeinse oorsprong en was een tijdlang de woonplaats van 22 families van adel. De bisschop van Speyer had hier zijn zomerresidentie, waarvan delen bewaard zijn gebleven evenals het “Sturmfeder’sche, het Koeth-Wanscheid’sche en het Quadt’sche slot” en de grote dubbele kerk, gebouwd naar de bouwplannen van Balthasar Neumann. Bovendien is er een Engelse tuin uit het begin van de 19e eeuw.

EBERTSHEIM: In 1969 werden Ebertsheim en Rodenbach tot een gemeente samengevoegd. Naast historische bezienswaardigheden (de protestantse kerken in Ebertsheim en Rodenbach en het vroegere gemeentehuis van Rodenbach) ontwikkelt de gemeente zich stap voor stap tot een modern dorp zonder het landelijke karakter te verliezen.

GEROLSHEIM: De gemeente ligt aan de voet van de Palmberg. De godsdienstige geschiedenis wordt door de kerken gedocumenteerd. De toren van de katholieke kerk die aan St. Leodegar gewijd is, dateert uit de 15e eeuw. De protestantse kerk werd in 1834/35 gebouwd. Wijnhuizen rijk aan traditie bieden wijnen van topkwaliteit aan. Gerolsheim is trots op zijn gemeenschapshuis met sportterreinen en op het feestplein met biotoop.

GROSSKARLBACH: het mooie wijndorp ligt aan de Eckbach – Mühlenwanderweg. Talrijke molens brachten dit dorp al in de 13e eeuw een bepaalde rijkdom die nu nog te zien is aan de vele statige herenhuizen. Het Mühlenmuseum toont de historische molens en hoe ze werkten. Een nog gevulde wijnfles uit Romeinse tijden (te bewonderen in het historische museum te Speyer) bewijst, dat hier al zeer lang mensen wonen.

HETTENLEIDELHEIM: De gemeente is bekend door zijn klei-afgravingen. Dat begon in de tweede helft van de 18e eeuw. Tijdens de industriële revolutie vanaf 1870 kwam het tot enorme bloei. Rond 1890 waren er in de mijnstreek rond Hettenleidelheim circa 130 kleiputten. Nu is dit landschap bekend als "Erdekaut", een braakland, dat echter met zijn talrijke biotopen en de resten van industrieën interessante tegenstellingen laat zien.

KINDENHEIM: Deze plaats ligt in het dal van de Kinderbach, omringd door wijnvelden en beschermd door de heuvels van de Kahlen- en de Gerstenberg. Landschappelijk waardevol zijn de "Kindenheimer Steinlöcher" op de Gerstenberg, de overblijfselen van de kalk- en kalksteengroeven met een diepte tot 10 m. Deze staan vanwege de zeldzame flora op kalkachtig grasland onder natuurbescherming. Op de wijnwandelweg heeft u een prachtig uitzicht over de Rijnvlakte.

KIRCHHEIM: Dit dorp, dat al meer dan 1200 jaar oud is, is een wijndorp vol traditie met statige en gerenommeerde wijnhuizen en een goede gastronomie. Mooie wandelwegen –Kirchheim ligt aan de Mühlenwanderweg- leiden door het Leiningerland. Slechts op korte afstand: het Krumbachtal met de Ungeheusersee, het laatste hoogveengebied van de Pfalz.

LEININGERLAND

KLEINKARLBACH: De gemeente ligt aan de voet van de ruïnes van de burchten Battenberg en Neuleiningen. Voortreffelijke wijnhuizen verkopen net als de destilleerderijen specialiteiten. Van grote betekenis waren naast de wijnbouwbedrijven voor dit dorp de molens. Vijf stuks zijn gedeeltelijk bewaard gebleven, en een daarvan maalt nog. De bloemen en druivenranken langs de Eckbach en de talrijke fonteynen zorgen voor prachtige plaatjes.

MERTESHEIM: Het dorp ligt aan de Eisbach tussen Eisenberg en Grünstadt. Het sieraad van Mertesheim, de dorpskerk Sankt Valentin, is bijna 500 jaar oud. Mertensheim is een dorp met veel bloemen en struiken en bezit een nieuw dorpsshuis.

NEULEININGEN: De burcht van Neuleiningen werd door Friedrich II, Graaf van Leiningen gebouwd. Zowel stadsmuur, bovenste poort als de toren bevinden zich bijna in oorspronkelijke staat. Goed onderhouden en gerenoveerde vakwerkhuisen bepalen het dorpsbeeld. Het kleine middeleeuwse burcht- en bergdorp is een door de overheid erkende vakantiegemeente en is het middeleeuws sieraad aan de Deutsche Weinstraße.

LAUMERSHEIM: dit wijndorp, dat zich dynamisch ontwikkeld heeft, was al in de 8e eeuw bekend als plaats waar wijnbouw bedreven werd. Ook de teelt van eerste klas fruit is van grote betekenis. Bezienswaardig is het slot, de oude barokkerk en de wijnbouwcoöperatie Palmberg.

OBERSÜLZEN: Dit dorp ligt ten oosten van Grünstadt en werd een toevluchtsoord voor geëmigreerde mennonieten, die ook nu nog een gemeente vormen. Deze brachten ook ambachtelijke vaardigheden mee in het bijna uitsluitend uit agrariërs bestaande dorp. Van belang waren ook de linnenwevers. Op vruchtbare bodem wordt tegenwoordig overwegend akkerbouw en wijnbouw bedreven. Boomgaarden en aspergevelden zorgen voor een afwisselend landschap.

OBRIGHEIM: Deze gemeente ontstond uit dorpen Albsheim, Colgenstein, Heidesheim, Mühlheim en Obrigheim, die vroeger zelfstandig waren. Het Albsheimer kerkje heeft het oudste orgel in de Pfalz (1730). De kerk in Colgenstein bezit een bezienswaardig, laatgotisch doopvont uit 1509 en de oudste klok van de Pfalz (omstreeks 1320). Een idyllische wandelweg leidt u langs de Eisbach.

QUIRNHEIM: Deze plattelandsgemeente ligt in het zuidwesten van het Eisenbachtal. Tot de gemeente behoren Bossweiler en Quirnheim-Tal. In Bossweiler werden de resten opgegraven van een Romeinse nederzetting, de grootste bekende Romeinse villa in de Pfalz. Op de Gertsenberg, de hoogste berg, is een zweefvliegveld met een landingsbaan van gras. Dichtbij ligt het Motorrad- und Technikmuseum Leiningerland met restaurant.

TIEFENTHAL: Deze gemeente ligt in een klein dal tussen Eis- en Enckenbachtal. Deze plaats wordt in de kerkgeschiedenis van 1318 genoemd. Bezienswaardigheden: de protestantse kerk uit 1767 met een prachtig renaissance houtsnijwerk. De katholieke kerk St. Georg, in 1931 gebouwd met een Mariabeeld (omstreeks 1680). Wandelmogelijkheden naar de natuurmonumenten "Eiswiesen", Arm-Kneipp-Becken bij de Weedplatz.

WATTENHEIM: Dit dorp ligt op een zacht glooiende berghelling en is beginpunt van langere en kortere wandelingen. Tot in de tijd van de eerste kruistochten gaat de geschiedenis van de protestantse kerk terug. Midden in het dorp staat de prachtige katholieke kerk, een neogotische hallenkerk uit het jaar 1892/93. Verschillende vondsten tonen aan, dat de Romeinen al in Wattenheim een nederzetting gesticht hebben.

HETTENLEIDELHEIM/EISENBERG: Daar waar men tientallen jaren geleden in de ene afgraving naast de andere klei dolf, ontstond in de loop van de tijd een idyllisch landschap. Wandelaars kunnen zeldzame planten en dieren aan romantische plassen in een bijna ongerept landschap zien. De bezoeker is daar in de pure natuur. Een gediplomeerde gids vertelt over de mijnbouw, de groeve Riegelstein en de geologie van de goede klei.

De **luchtsportvereniging Grünstadt** is hoofdzakelijk een zweefvliegclub, die ook vluchten met gemotoriseerde vliegtuigen en zweefvliegtuigen aanbiedt. Dienovereenkomstig verwacht de vereniging van zijn leden, dat ze zich eerst voor het zweefvliegen inzetten, voordat ze gemotoriseerd gaan vliegen. Een groot vliegveld op de Quirheimer Berg is de thuishaven van deze actieve vereniging.

In het **Motorrad-Technik-Museum in Quirnheim** naast het vliegveld van de luchtsportvereniging kunt u 72 motoren en andere technische museumstukken bezichtigen. Van schroefsluutel tot functionerende transmissie, van oliekan tot stationaire motor en ook auto's, schrijfmachines en fototoestellen zijn goed vertegenwoordigd. Za. van 13.30-16.30 uur, zon- en feestdagen van 11.00-17.00 uur, op 1e en 2e kerstdag van 13.30-16.30 uur. Op 1 jan en van nov. tot feb. op zaterdag gesloten.

GRÜNSTADT: deze oude residentie van de graven en de huidige “hoofdstad” van het Leiningerland telt zo'n 14.000 inwoners. Een oorkonde uit het jaar 875 vermeldt voor het eerste de naam Grünstadt. Al in de vroege middeleeuwen was dit stadje een bloeiende stad, waar een markt gehouden werd. Rond 1700 werd Grünstadt de residentie van de graven van Leiningen. Uit deze tijd dateren de paleizen van de Leininger graven: het Leininger Oberhof en het huidige raadhuis in barokke stijl. Het symbool van de stad is de Martinskerk in gotisch-barokke stijl met het kerkmuseum.

Wie nu met de trein in Grünstadt aankomt, ziet eerst het nieuwe station en dan, slechts een paar stappen verder, het levendige stadscentrum met een aantrekkelijke voetgangerszone. In het Weinstraßencenter, het cultuur- en conferentiecentrum, kunnen tot 350 personen plaatsnemen. Even gevarieerd zijn de sportmogelijkheden. Het hele jaar door verwarmde binnen- en buitenbad heeft wedstrijdbanen, maar ook een grote spa. Rust en ontspanning vindt elke bezoeker in het stadspark met een overdekte barbecue een zomerhal en Kneipp-faciliteiten. Een grote betekenis hebben kunst en cultuur in de stad. Met zijn ereburger, de schilder en graficus Karl Unverzagt, die in 2007 is overleden, bezat Grünstadt een kunstenaar die met zijn werken toonde hoe verbonden hij zich met zijn geboortestreek voelde. Zijn atelier en zijn werken hebben de streek tot ver in de omtrek bekend gemaakt. Redenen om te feest te vieren zijn er genoeg in Grünstadt. Gedurende het wijnfeest eind juli wordt elk jaar de Weingräfin als vertegenwoordiger van het Leiningerland gekroond. Haar voorbeeld is de legendarische gravin Eva von Neuleiningen. Een grote rol speelt de wijn in beide stadsdelen. Voortreffelijke wijnhuizen, traditionele wijnboeren, dorpsstraten met wijnranken begroeid, evenals de oude vestingmuren drukken hun stempel op Asselheim. Ook het gerestaureerde “Alte Kelterhaus” uit de 17e eeuw is bezienswaardig. Sausenheim is eveneens een wijnbouwgemeente rijk aan tradities. In de protestantse parochiekerk, die in 1725 gebouwd is, met de vrijstaande neogotische toren uit 1836, kunt u het bekendste kunstwerk van Sausenheim bekijken: het doopvont uit het jaar 1510, een werk uit de Wormser School.

Cultuur- en wijnbassadeurs van de Pfalz in het Leiningerland:

Karl-Heinz Täffner

Tel. 06359-4610, mobiel: 0160-95374002, taeffnerkarlheinz@aol.com

Ursula Grün

Tel. 06359-2505, info@weingut-gruen.de

Erhard Schwalb

Tel. 06359-919731, mail@guckundschluck.de

Kerstin Pontasch

Tel. 06359-840774, mobiel: 0162-2821846, kerstin@pontasch.de

Doris Hammer

Tel. 06359-1415, weingut-hammer@t-online.de

MUSEA

GROSSKARLBACH: Mühlenmuseum, Kändelgasse 15, Molen die bezichtigd kan worden met molenmuseum. Openingstijden: elke 2e en 4e zondag van de maand 14-17 uur. November tot februari op afspraak. Groepen na aanmelding. Tel. 06238-3301 of 06238-926415, www.grosskarlbach.de

GRÜNSTADT: Heimatmuseum van de historische vereniging Grünstadt in het “Alte Rathaus”. Openingstijden: dinsdag, donderdag en zondag 15-18 uur en op afspraak. Tel. 06359-3154 of tel. 06359-9296203, www.gruenstadt.de

GRÜNSTADT: Dekanatsmuseum in de Martinskirche Grünstadt. Openingstijden: op afspraak. Tel. 06359-2201, www.gruenstadt.de

HETTENLEIDELHEIM: Heimatmuseum, “Archief Karl Blum”. Openingstijden: dinsdag 18-19 uur en op afspraak. Tel. 06351-6254, www.vg-h.de

NEULEININGEN: Museum in de burchtoren, in de ruïne van de burcht. Openingstijden: maart tot oktober elke 1e en 3e zondag van de maand en op officiële feestdagen 13-17 uur, tevens op afspraak. Tel. 06359-82356 of 83173 of 2796.

QUIRNHEIM: Motorrad- und Technikmuseum: Openingstijden: zaterdag 13-17 uur, zon- en feestdagen 11-17 uur. November tot februari gesloten.
Tel. 06359-82676, www.motorrad-technik-museum.de

RONDLEIDINGEN

NEULEININGEN: spannende rondleidingen door het schilderachtige, op een richel van een berg gelegen dorpje naar de stadsmuur en ruïne van de burcht. Op aanvraag ook romantische tochten bij het licht van fakkels en met een bezoek aan het "Museum im Burgturm". Rondleidingen op afspraak. Tel. 06359-82356 of 83173 of 2796 of 5532.

DIRMSTEIN: "In de voetstappen van de Pfälzer Landadel": Rondleidingen van april tot oktober. Vooraf aanmelden. 14 uur. Trefpunt: foyer in het Sturmfedersches Sloss. Prijs: € 3,- per persoon inclusief afscheidsdrankje en glas met wapen van Dirmstein. Groepen op afspraak. Tel. 06238-667, maandag - vrijdag 8-11 uur.

GROSSKARLBACH: Rondleidingen 1 uur. voor 1 € p.p.
Tel. 06238-926414, www.grosskarlbach.de

GROSSKARLBACH: rondleidingen (45 min,) door het **Mühlenmuseum** Openingstijden: maart tot oktober elke 2e + 4e zondag van de maand van 14-17 uur. November tot februari op afspraak. Groepen op afspraak. Tel. 06238-3301 en 926415

HETTENLEIDELHEIM: Landschap Erdekaut. Rondleidingen mei – september iedere 1e en 3e zondag van de maand, 14 uur. Tel. 06351-407-440, j.stutzenberger@vg-eisenberg.de

BOCKENHEIM-HESELBRÜCKE: april – september. "Kruidenwandeling met alle 5 zintuigen beleven". Tel. 06359-2090912, kraeuterstuebchen@gmx.de

BATTENBERG: april – september. Kleine wijn- en cultuurexcursie met de wijn- en cultuur-ambassadeur "De wijnranken in de loop van het jaar".
Tel. 06359-919731, mail@guckundschluck.de

SPECIALS

Bruiloft in de dorpsmolen, Mühlenmuseum Grosskarlbach. Info gemeente Grünstadt-Land. Tel. 063589-8001-196. Data op aanvraag maandag -zaterdag.

Bruiloft in het Sturmfeder'schen Schloss in Dirmstein. Tel. 06359-8001-196

Bruiloft in het Alten Rathaus in Grünstadt. Tel. 06359-805-202/203

"Kultur im Weingut" In gerenommeerde wijnbouwbedrijven van Asselheim en Sausenheim vinden in de zomermaanden in het kader van "Kultur im Weingut" culturele evenementen van de gemeentelijke culturele dienst plaats. VVV Grünstadt. Tel. 06359-9297234

"BABBERLABABB"- Theater in de "Zehntscheune" Grünstadt-Sausenheim. In totaal acht voorstellingen staan op het zomerprogramma van het "Babberlababb"-Theater van de vereniging van kolonisten uit Grünstadt. Alle vinden plaats in de historische "Zehntscheune" van Sausenheim.

Burgsommer Neuleiningen Juni/Juli, www.burgsommer-neuleiningen.de

9^e Maraton Deutsche Weinstraße Tel. 06359-8001-820

GPS-verhuur: Tel. 06356-9623092, mobiel: 0151-40757819, c.moses@targetline.de

Segway-verhuur: proSEG-go-Grünstadt, Langgasse 58, 67269 Grünstadt-Asselheim, Tel. 06359-929073, www.prosego.de

E-Bike-verhuur: Pfälzer Sausewind, Tel. 06359-9060157, www.pfaelzer-sausewind.de

GRÜNSTADT

Naturschutzgebiet

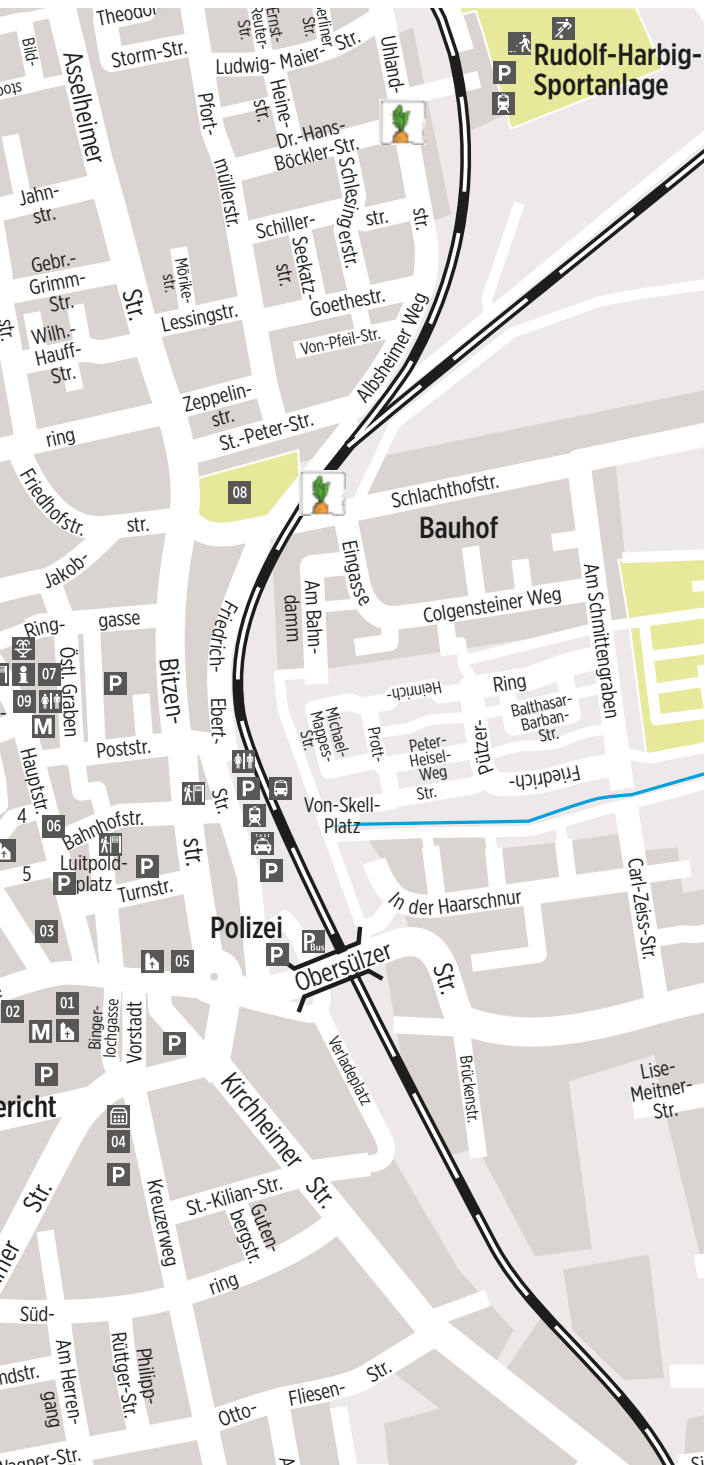
Schieß-
anlagen

Stadtspark

- 1 Pfad am Brennofen
- 2 Kellergasse
- 3 Lämmergasse
- 4 Ochsgasse
- 5 Weedengasse
- 6 Karl-Walter-Str.

Amtsge

Rudolf-Harbig-Sportanlage

Bauhof

Polizei

Obersülzer

Kirchheimer Str.

Asselheimer

Schlachthofstr.

Colgensteiner Weg

Bitzen-

Friedrich-Ebert-Str.

Verladeplatz

Storm-Str.

Lessingstr.

Zeppelinstr.

St.-Peter-Str.

Poststr.

Turnstr.

Vorstadt

St.-Kilian-Str.

Philippp-Rüttger-Str.

Otto-Fliesen-Str.

Am Herren-

gang

hanner-Str.

A

ci

WANDELING DOOR DE STAD GRÜNSTADT

01

De gotisch-barokke **Martinskerche** met het dekenaatmuseum is het symbool van de stad. De graven van Leiningen zijn in de kerk begraven. In 1689 werd de kerk verwoest – de huidige vorm kreeg de Martinskerche omstreeks 1730. De toren dateert uit 1618. De barokke helm werd in 1743 geplaatst. Nadat de kerk in de 2e Wereldoorlog uitbrandde, werd zij in 1952 weer opgebouwd. Met de inwijding van het orgel werd in 1959 de restauratie van het interieur afgesloten.

02

De **Schlossplatz** bij de Unterhof grenst direct aan de Martinskerche en is nu een plantsoen met een zandstenen fontein. Grünstadt was in 1700 de residentie van de graven van Leiningen, de Unterhof is een van de beide kastelen in de stad (het andere is de Leiningen Oberhof). De graven uit de beide lijnen Leiningen-Westerburg, die in de Unter- en Oberhof verbleven, regeerden afwisselend steeds een jaar over Grünstadt. Het bestuursapparaat bleef wel hetzelfde.

03

Portaal boven de grote poort naar de **Leiningen Oberhof** met twee vleugels. Nu de plaats waar de stadsbibliotheek en het Haus der Vereine zich bevinden. Graaf Georg II bouwde in 1716 de Oberhof. Grünstadt was in die tijd de residentie van de graven van Leiningen. De Oberhof in de Neugasse was veel groter dan de Münchhof in de Obergasse (nu "Unterhof"). Het nieuwe slot van de jonge Neuleiningen-lijn was in het begin van de 18e eeuw het imposantste bouwwerk van Grünstadt.

04

Het **Stadthaus** in de Kreuzerweg, een van de mooiste gebouwen van Grünstadt, werd van 1750 tot 1755 gebouwd en was eerst een weeshuis. Na de oorlogshandelingen van 1813 was het gebouw onbewoonbaar geworden; de Fransen gebruikten het als lazaret. Van 1961 tot 1963 werd het gebouw gerestaureerd en grotendeels in oude vorm herbouwd. Tegenwoordig bevindt zich het stedelijk bestuursapparaat in dit historische gebouw (barokke bouwstijl).

05

De rk kerk **St. Peter und Paul** in de Obersülzer Straße is een voormalig klooster van Kapucijner monniken. De kerk werd van 1700 tot 1707 gebouwd, het kloostergedeelte in 1840 vernieuwd. De toren dateert uit 1935. Het barokke hoogaltaar ontstond omstreeks 1680, het altaarstuk van Schlesinger omstreeks 1800. Een levensgroot Mariabeeld, uit omstreeks 1700, is indrukwekkend. Het orgel van de beroemde orgelbouwer Stumm werd in de 2e helft van de 18e eeuw gewijd.

06

Aantrekkelijk is de **voetgangerszone** in het centrum met winkels, restaurants en cafés. In het centrum van de stad, op de Luitpoldplatz, vindt u een brouwerij in het Weinstraßencenter en het Kultur- en Kongresszentrum. Hier vinden concerten, toneelvoorstellingen en pronkzittingen plaats. Grünstadt en bijbehorende dorpen beschikken over een uitgebreide gastronomie, van de Duitse keuken tot gourmetrestaurants.

WANDELING DOOR DE STAD GRÜNSTADT

Het **Alte Rathaus** aan de noordkant van de voetgangerszone was het middelpunt van de markt van Grünstadt. Het werd omstreeks 1600 gebouwd. Vroeger was een deel van het raadhuis markthof. Hier kon men zijn levensmiddelen kopen. Omstreeks 1600 werd nog een ander marktplein, de huidige Schillerplatz, aangelegd. Nu bevinden zich in het Alte Rathaus de moderne VVV en het kantoor van de volkshogeschool, het streekmuseum en de historische trouwzaal.

Grafstenen in het **Peterspark** duiden aan, dat dit vroeger een kerkhof was. Naast het Peterspark in de binnenstad, waar ouders graag met hun kinderen heen gaan, heeft Grünstadt nog een stadspark met een overdekte barbecue en Kneipp-faciliteiten op de "Grünstadter Berg". Beide parken vormen "de groene long" van de kleine stad.

Het **Carrières-sur-Seine-plein** met een Carré vert en een overdekt paviljoen in het noordelijke gedeelte van de voetgangerszone is het "Mekka van de marktkooplui" van Grünstadt. 's Woensdags en zaterdag van 8 – 14 uur brengen daar kooplieden uit alle delen van de Pfalz en omgeving de klas-sieke, culinaire, vlees, worst, kaas, vis en andere producten, zoals koffie, gebak, wijn aan de man.

Kunst en cultuur zijn heel belangrijk in Grünstadt, koren, muziekgroepen, de muziekschool, de culturele vereniging en de gemeenschap van kolonisten (carnavalsafdeling en Babberlababb-Theater) zorgen voor een bruisend cultureel leven. Naast klassieke concerten, kerkelijke muziek en toneelvoorstellingen zorgen lezingen voor een interessante, intellectuele vorming. In het voormalige raadhuis heeft de oudheidkundige vereniging een museum ingericht.

De **wijn- en cultuurambassadeurs**, op de foto Kerstin Pontasch (links) uit Kleinkarlbach en Doris Hammer uit Grünstadt Sausenheim vertellen tijdens hun rondleidingen vele interessante zaken over wijn, geschiedenis en streek. Een kleine wijnproeverij hoort erbij. Boekingen telefonisch via de VVV onder 06359-9297234 mogelijk.

Het „**Grünstadter Wijneest**“ werd in 1935 als „Wijnwedstrijd aan de Unterhaardt“ ter bevordering van de afzet van de wijn in het leven geroepen. De wijnwedstrijd vond in 1990 voor de laatste keer plaats en wordt sinds 1991 als “Grünstadter Wijneest” ieder jaar op het vierde weekeinde van juli op de Luitpoldplatz gevierd. Sinds 1950 wordt elk jaar aan het begin van het wijneest de “Wijngravin van het Leinigerland” ingehuldigd. (wijngravin 2012/13, Annemarie I uit Sausenheim).

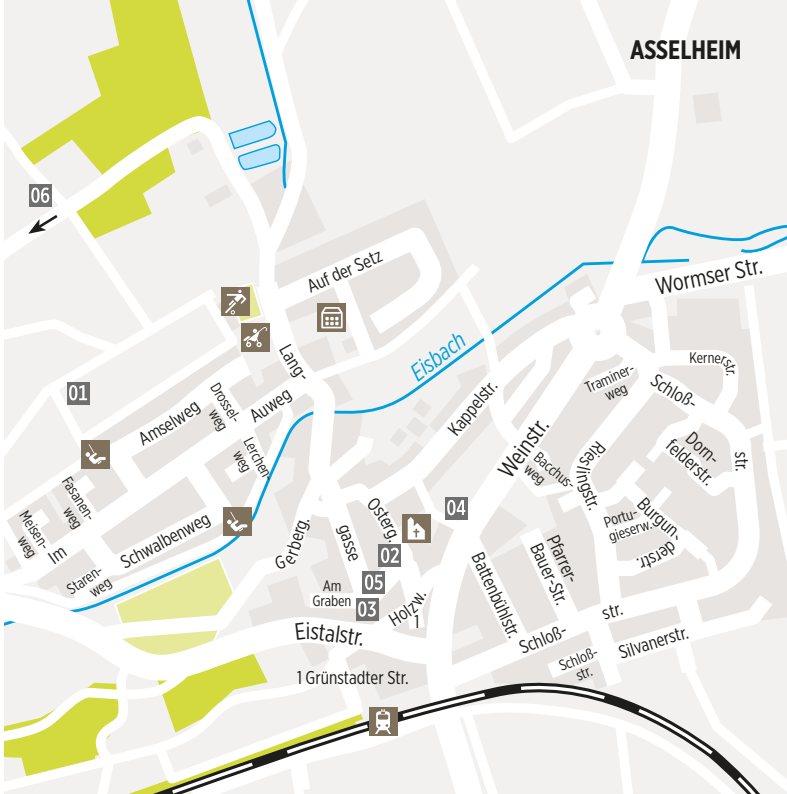
SAUSENHEIM: Het wijndorpje Sausenheim ligt ten zuiden van Grünstadt en kwam in 1969 bij deze gemeente. Deze buitenwijk van Grünstadt is beroemd door een van de kunstzinnigste doopvonten van de Wormse school in de protestantse kerk. Al in 1045 werd de katholieke kerk St. Stephan in de Untertorstraße in een oorkonde vermeld. Hier ontstond in 1728 het barokke altaar. Ieder jaar tijdens het wijnfeest op de derde zondag in september rijden prachtige koetsen door de dorpsstraten, die begroeid zijn met wijnranken. Tienduizenden liefhebbers van paarden en koetsen komen van heinde en verre naar deze mooie optocht. Net zo groot is de belangstelling voor de tweedaagse wandeling door de wijnvelden "Höllenspfad", die elk jaar in het eerste weekend van juli door de wijnboeren met groot succes georganiseerd wordt.

- 01** Bijenfontein
- 02** Doopvont van de Wormse school in de protestantse kerk
- 03** Katholieke kerk St. Stephan

**Tourist Information
Grünstadt**

Im Alten Rathaus
Hauptstraße 84 (Fußgängerzone)
67269 Grünstadt
Telefon 06359-9297234
Fax 06359-9297227
info@gruenstadt.de
www.gruenstadt.de

ASSELHEIM: Asselheim, vroeger bekend als het dorp van de klassieke rode wijnsoorten, ligt ten noorden van Grünstadt. Het werd in 1969 bij deze gemeente gevoegd. Het werd in 767 na Chr. voor het eerst vermeld in de codex van het klooster Lorsch. Het huis waar de druiven geperst worden, de St. Stephanskapel en de Elisabethkerk horen net als de “Rode Toren” tot de bezienswaardigheden van deze plaats. In Asselheim bevindt zich ook het Pfalzhotel, een 4-sterren-hotel, met zijn slakkenboerderij. Duizenden bezoekers komen op het wijnfeest van Asselheim af, dat in het derde weekend van augustus gehouden wordt. Veel toeristen bezoeken van april tot oktober de Weinwanderhütte op de Goldberg, die in de weekenden en op feestdagen geopend is, en door de plaatselijke wijnboeren geëxploiteerd wordt. Vanaf deze berg heeft u bij mooi weer gegarandeerd een prachtig uitzicht op de Rijnvlakte.

- 01** Slakkenboerderij
- 02** Historische wijnperserij
- 03** Rode Toren
- 04** St. Stephanskapel
- 05** St. Elisabethkerk
- 06** Weinwanderhütte

**Tourist Information
Grünstadt**

Im Alten Rathaus
Hauptstraße 84 (Fußgängerzone)
67269 Grünstadt
Telefon 06359-9297234
Fax 06359-9297227
info@gruenstadt.de
www.gruenstadt.de

WEINGUT SCHENK-SIEBERT

LeiningerstraÙe 16 › 67269 Grünstadt-Sausenheim

Telefon 06359-2159 Fax 06359-83034

info@weingut-schenk-siebert.de www.weingut-schenk-siebert.de

Sinds 1675 doen de families Schenk en Siebert aan wijnbouw! Traditie is goed, maar kwaliteit is beter! Dus steken ze allemaal de handen uit de mouwen: Hildegard en Gerhard Siebert met de drie kinderen Christoph, Annemarie en Johannes. Maar ook alle klanten rekenen we tot de familie – vele al sinds 40 jaar. Onze duurzame en elegante wijnen groeien op warme en droge kalksteen of skeletgrond, die hun die volle smaak, een onopvallende zuurheid en filigrane, mineralische aroma's geven. Volgens de methode van gisting in de fles rijpen onze fijne mousserende wijnen en voor een verfrissend drinkgenot zijn onze secco's geschikt. Veel van onze wijnen werden al met nationale en internationale prijzen bekroond en kunnen bij ons geproefd worden. Vakkundig besproken wijnproeverijen bieden we voor groepen tot 50 personen in het Duits en het Engels aan. Geopend: ma – vr 10 – 18 uur za 10 – 16 uur, zondags op afspraak.

HISTORISCHES MUSEUM DER PFALZ

Domplatz 4 › 67346 Speyer

Telefon 06232-6202-22 Fax 06232-6202-23

info@museum.speyer.de www.museum.speyer.de

Het Historisch Museum van de Pfalz in Speyer heeft unieke, speciale exposities over spannende cultuurhistorische onderwerpen. Het geheel van tentoonstellingen vormt een boog van de oudste prehistorie tot aan de nieuwste geschiedenis. Een speciaal hoogtepunt in de expositie over de wijn is de Romeinse wijn, de waarschijnlijk oudste, vloeibare wijn van druiven ter wereld. Boekingen voor rondleidingen bij het Servicebüro, telefoon 06232 6202-22. Het museum is van dinsdag tot zondag van 10 tot 18 uur geopend. Historisch Museum van de Pfalz, fotograaf: P. Haag-Kirchner

KERSTMARKTEN (NOORD - ZUID)

NEULEININGEN: Kerstmarkt in het historische dorp om de burcht, tel. 06359-8001820, www.neuleiningen.de

BOBENHEIM AM BERG: Bobenheimer Belzenickelmarkt, tel. 06322-667838, www.bobenheim-am-berg.de

GRÜNSTADT: Kerstmarkt bij het historische raadhuis, tel. 06359-937320, www.gruenstadt.de

DEIDESHEIM: Deidesheimer Advent, tel. 06326-96770, www.deidesheim.de

HASSLOCH: Kerstmarkt met de 1000 lichtjes, tel 06324-935225, www.hassloch.de

NEUSTADT: Kunigunden-Markt - Liaison der Genüsse in de historische binnenhoven en stegen in het centrum van de oude stad en de traditionele kerstmarkt op het marktplein, tel. 06321-926892, www.neustadt.pfalz.com

ADVENTSMARKT BIJ HET NATUURVRIENDENHUIS KOHLBACHTAL, tel. 06371-15768

LAMBRECHT (PFALZ): sprookjesachtige adventsmarkt, tel. 06325 95410, www.lambrecht-pfalz.com

NEUSTADT: Tocht met de historische stroomtrein „Kuckucksbähnel“ met sinter-klaas: tel. 06321-926892, www.eisenbahnmuseum-neustadt.de

LANDAU: Thomas-Nast-Nikolausmarkt met kunsth Handwerk rondom de Rathausplatz, tel. 06341-138301, www.landau-tourismus.de

DYNAMIKUM SCIENCE CENTER PIRMASENS

Fröhnstraße 8 › 66954 Pirmasens

Telefon 06331-23943-0 Fax 06331-23943-29

info@dynamikum.de www.dynamikum.de

Met een skelet een wedstrijd fietsen, een wedstrijd hardlopen met een olifant, in de ruimte met planeten zelf de zon worden, geluid zichtbaar maken, of een kogel een berg op laten rollen – dit en nog veel meer staat de bezoekers in het Dynamikum Science Center in Pirmasens te wachten. Onder het motto “Beweging” draait alles om veelsoortige verschijnselen uit de natuur en de techniek. Bij 160 tentoonstellingsstukken kunnen oud en jong zelf bezig zijn en druk experimenteren, knutselen en onderzoeken, want hier is alles anders dan ergens anders. Aanraken wordt dringend aangeraden. Bovendien vinden er regelmatig spannende speciale evenementen plaats rondom het thema wetenschap do-it-yourself. Foto: Dynamikum Science-Center Pirmasens/fotograaf: Harald Kröher

BURCHTEN EN KASTELEN

Burgruïne Neuleiningen: “Leiningerland-museum im Burgturm”. Geopend: 1e en 3e zo. van de maand (mrt t/m okt) en op feestdagen (behalve Goede Vrijdag en Allerheiligen) van 13.00 tot 17.00 uur en op afspraak. Entree gratis. Tel. 06359-5532 of 82356, www.neuleiningen.de, Rondleidingen op afspraak via tel. 06359-8001820.

Burcht Altleiningen: behoort tot een der mooiste burchten in het land en was stamslot van de graven van Leiningen. Tegenwoordig een jeugdherberg en ideaal voor congressen of conferenties. Tel. 06356-1580, www.diejugendherbergen.de

Dirmstein: Sturmfeder'sches Schloss in het dorpscentrum en het Koeth-Wanscheid'sches Schloss met bezienswaardig park naar Engels voorbeeld door de tuinarchitect Friedrich Seckell aangelegd. Rondleidingen op afspraak. Tel. 06359-8001820

Burcht Battenberg: Ten zuiden van Neuleiningen ligt Battenberg. De ruïne met binnenhof, die wordt geëxploiteerd, en mediterrane kruidentuin zijn dagelijks te bezichtigen. Bijzonderheden: De “Blitzröhren” aan de voet van de ruïne. Deze zijn echter niet door bliksem maar door de inwerking van hoog ijzerhoudende mineralen ontstaan. Wijnhuis is behalve ma. en di. geopend, op werkdagen vanaf 16.00 uur op za., zon- en feestdagen vanaf 12.00 uur. Tel. 06359-961004, www.hofgutbattenberg.de

Ruïne Hardenburg, Bad Dürkheim: een van de meest imposante burchten van de Pfalz. Deze in 1205 gebouwde voormalige burcht van de graven van Leiningen is 180 meter lang en 90 meter breed. Het massief bouwwerk ligt ver boven het kerkdorp Hardenburg. Een bezoek aan de burcht is niet alleen voor kinderen een spannende ontdekkingstocht. Rondleidingen op afspraak via Tel. 06322-9566250. Openingstijden: 1 apr. t/m 30 sept. van 9.00 tot 13.00 uur en 13.30 tot 18.00; van 1 okt. t/m 30 nov. en van 1 jan. t/m 31 mrt. van 9.00 tot 13.00 uur en 13.30 tot 17.00 uur. Dec. en iedere eerste werkdag gesloten. Tel. 06322-7530, www.bad-duerkheim.com

Kloosterruïne Limburg, Bad Dürkheim: ruïne van de voormalige benedictijnenabdij met crypte. Het is mogelijk om hier te trouwen. Rondleidingen op afspraak via tel. 06322-935-140, www.bad-duerkheim.com, Burchtcafé: www.klosterschaenkelimburg.de

Burchttoren Friedelsheim: De toren, die uit de 15e eeuw dateert, biedt een geweldig uitzicht over 3 burchten aan de Haardtrand. Burchtgracht en de overblijfselen van het vroegere slot dateren uit 1462. Bezichtiging altijd mogelijk. Tel. 06322-9580801, www.wachenheim.de

Wachtenburg Wachenheim: burcht-systeem van keizer Konrad II (Salier), Staufische keizer Friedrich I en pfalzgraaf Konrad von Hohenstaufen uit de 11e en 12e eeuw. Rondleidingen op afspraak via Tel. 06322-9580801. Burchtcafé Tel. 06322-64656. Openingstijden: mei t/m oktober elke woensdag t/m vrijdag vanaf 10.00 uur; zaterdag vanaf 11.00 uur en zondag vanaf 10.00 uur. November t/m april elke woensdag en vrijdag vanaf 12.00 uur, zaterdag vanaf 11.00 uur en zondag vanaf 10.00 uur. www.wachtenburg.de

Ruïne Wolfsburg, Neustadt an der Weinstrasse: Deze burcht, die voor het eerst genoemd werd in 1255, diende ervoor om de reizigers op de weg van Kaiserlautern naar Neustadt te beschermen. Openingstijden van het burchtcafé: apr. t/m okt.: za., zon- en feestdagen vanaf 11.00 uur als de stadsvlag gehesen is. Tel. 06321-84342, www.neustadt.eu

Hambacher Schloss, Neustadt-Hambach: gebouwd in de 11e eeuw. Bekend door het “Hambacher Fest in 1832”, wieg van de democratie in Duitsland. Mooie uitkijkplaats. Openingstijden: apr. t/m okt. van 10.00 tot 18.00 uur; openbare rondleidingen (circa 45 min.) 11.00, 12.00, 14.00, 15.00 en om 16.00 uur. Nov. tot mrt. van 11.00 tot 17.00 uur; rondleidingen om 11.00 en 13.00 uur. Openbare rondleidingen 11.00 en 13.00 uur. Entree permanente tentoonstelling € 4,00, gereduceerd tarief € 1,50. Informatie via tel. 06321-926290, www.hambacherschloss.eu

Burcht Spangenberg: Het markantste symbool van het Elmsteiner Tal. Rondleidingen en riddermaaltijden op afspraak. Openingstijden burchtcafé: zon- en feestdagen van 10.00 tot 19.00 uur, dec.-febr. gesloten. Tel. 06325-956922, www.burg-spangenberg.de

Ruïne Breitenstein: ruïne die op een bergtop ten noorden van de Speyerbach tegenover het gelijknamige boswachtershuis in het Elmsteiner Tal verscholen ligt.

Ruïne Erfenstein: in het midden van de 13e eeuw gebouwd door de gaven van Leiningen. Volgens een sage heeft een leren brug de burchten Erfenstein en Spangenberg, die tegenover elkaar liggen, verbonden.

Burcht Lichtenstein: ten westen van Neidenfels op een helling van de "Lichtensteiner Kopf" op een hoogte van 270 meter gelegen. Werd eind van de 11e eeuw gebouwd. Resten van de muur staan om een fundament op een rots, waarop vroeger de toren stond.

Burcht Neidenfels: De burcht Neidenfels werd na 1229 door graaf Rudolf II als bescherming van de bossen en wegen, maar ook als jachtslot gebouwd. Deze burcht staat boven de wijnbergterrassen, waarvan de muren van de stenen van de burcht gebouwd zijn. Vanaf de burcht heeft u een geweldig uitzicht over het dal.

Burcht Elmstein: In de 12e eeuw gebouwd als burcht van de graven van de Pfalz ter beveiliging van de weg door het dal. In 1525 door de Kleeburger boeren geplunderd en in 1688 door de Fransen verwoest. Bewaard gebleven zijn resten van de buitenste ringmuur, het hoofdgebouw en de wallen. Resten van de muren getuigen van vergane glorie. Tegenwoordig is de burcht in privé bezit.

Slot Villa Ludwigshöhe, Edenkoben: De villa is voor Ludwig I van 1846 tot 1852 in "Pompeïaanse stijl" gebouwd. Er is een permanente expositie van de werken van de schilder Max Slevogt. Openingstijden: apr. tot sept. van 9.00 tot 18.00 uur; okt. tot mrt. van 9.00 tot 17.00 uur. December gesloten. Tel. 06323-93016, www.burgen-rlp.de

Burg Neuscharfeneck, Dernbach: De burcht ligt 280 meter boven het dorp Dernbach op een uitgestrekt grondgebied. In de Boerenoorlog is de burcht gebrandschat, waarna hij weliswaar in 1530 weer opgebouwd, maar in de 30-jarige oorlog definitief verwoest werd. Altijd toegankelijk. Restaurants: Landauer Hütte en het Dernbacher Haus liggen in de buurt. Burchtfeest is in juli, info via Tel. 06346-2200

Keizerburcht Trifels, Annweiler: middeleeuwse burcht die vooral bekendheid geniet door zijn beroemde gevangenen, zoals de Engelse koning Richard Leeuwenhart. Bezienswaardig is de schatkamer met de kroonjuwelen (kopieën). Het middeleeuws burchtfeest is in aug. Rondleidingen via Tel. 06346-2200, www.trifelsland.de

Madenburg, Eschbach: Deze burcht werd al in 1176 voor het eerst in een oorkonde genoemd. Om de veiligheid van de uitgang van het Kaisersbachtal en de omliggende landerijen te garanderen, is deze burcht toentertijd gebouwd. Hij is 180 meter lang met gebouwen uit verschillende tijdperken Rondleidingen op dinsdag tot zondag op afspraak. Het kleine museum is in de weekeinden geopend. Tel. 06345-3531

Burg Landeck, Klingenmünster: Deze burcht is de jongste van de drie burchten om Klingenmünster. Alle hadden de taak de benedictijnenabdij in deze plaats te beschermen. Typisch Staufers is het 12e eeuwse muurwerk. Het burchtcafé is dagelijks vanaf 11.00 uur geopend. Een groots middeleeuws spektakel vindt elk jaar eind juni plaats. Tel. 06349-8744, www.burglandeck-pfalz.de

Burg Berwartstein, Erlenbach: Openingstijden voor rondleidingen en burchtcafé: mrt. t/m okt. dagelijks, nov. t/m feb. za. en zo., Tel. 06398-210 of 1234, www.burgberwartstein.de

---

FIETSVERHUUR

„Salinencafe im Gradierbau“ 67089 Bad Dürkheim Tel. 0800-2288440

Hotel Speyerer Hof 67346 Speyer Tel. 06232-6021220

Zweirad Burckhardt 76829 Landau Tel. 06341-87282

Büro für Tourismus St. Martin 67487 St. Martin Tel. 06323-5300

Gepäckservice-Pfalz 67146 Deidesheim Mob. 0175-1591204 oder Tel. 06326-982284

Steigenberger Hotel Deidesheim 67146 Deidesheim Tel. 06326-9700

Fahrrad Doktor 67346 Speyer Tel. 06232-6729495

Hotel am Wartturm 67346 Speyer Tel. 06232-64330

Drahtesel Grünstadt – Der Radladen 67269 Grünstadt Tel. 06359-81250

Fahrrad Lindo Haßloch Tel. 06324-982787

Stiller Radsport aktiv e.K. 67346 Speyer Tel. 06232-75966

Zweirad Strobel 67346 Speyer Tel. 06232-78281

I-PUNKT Kallstadt 67169 Kallstadt Tel. 06322-667838

Bella Bici Radsport & Touren 67157 Wachenheim a. d. Weinstraße Tel. 06322-9109373

Fahrradfachmarkt Trimpe 67433 Neustadt/Weinstraße Tel. 06321-952790

RECREATIEPARKEN

GRÜNSTADT-ASSELHEIM: slakkenboerderij „Pfalzschnecke“: rondleidingen van mei tot okt. (circa 1 uur). Over de wijnbergslak: historische feiten, biologie, paren, het opnemen van voedsel en het kweken tot culinaire lekkernij. Tel. 06359-80030, www.pfalzschnecke.de

WACHENHEIM: Kurpfalzpark (vanaf Pasen t/m eind okt.), wild en natuur, plezier en actie in het wild- en recreatiepark voor het gehele gezin, 170 ha groot, midden in de ongerepte natuur van bergen en bossen. Herten en wilde zwijnen, roofvogelshow, demonstratie over het fascinerende leven van de wolven, rolbobbaan, glijbaan-paradijs, reuze speelplein en waterfietsen. Tel. 06325-959010, www.kurpfalz-park.de

HASSLOCH: Holiday Park “Actie, plezier en betovering” op 400.000 vierkante meter. Spannende en grappige shows met internationale kunstenaars en unieke attracties midden in een prachtig parklandschap. Openingstijden: begin april t/m begin nov. Tel. 0180-5003246, www.holidaypark.de

HASSLOCH: Vogelpark: inheemse en exotische vogels, geiten, dwergkonijntjes. Prachtig gelegen aan de bosrand met restaurant en groot terras. Rennbahnstr. 161. Tel. 06324-929707, www.vogelpark-hassloch.de

HASSLOCH: Bospad Am Eichelgarten: Op 13 plaatsen met een totale lengte van 2 kilometer, waar je in het bos speelt, onderzoekt en zo kennismaakt met alle facetten. Info via tel. 06324-935225

NEUSTADT: Koekoekstrein (Kuckucksbähnel) De historische stoomtrein, Kuckucksbähnel rijdt vanaf Pasen elk tweede weekend: zon- en feestdagen vanaf het centraal station in Neustadt an der Weinstrasse door het Elmsteiner dal. Informatie over de dienstregeling en aanmeldingen voor groepsreizen onder tel. 06321-30390, www.eisenbahnmuseum-neustadt.de

LANDAU: Reptilium Terrarien- und Wüstenzoo: Duitslands grootste dierentuin met reptielen. Op 2500 m² 700 exotische reptielen, voederen en presentatie van de dieren. Open.: dagelijks van 10.00 tot 18.00 uur (behalve 24 en 25 dec en 31 dec en 1 jan). Tel. 06341-51000, www.reptilium.de

LANDAU: Landauer Zoo: op 4 ha bevinden zich meer dan 500 veelal exotische dieren en meer dan 100 diersoorten. Tel. 06341-898229, www.zoo-landau.de

DIRMSTEIN: Soccerpark, Am Alten Sportplatz. Tel. 06238-982116, www.soccerpark.de, www.soccergolf.de

BORNHEIM: Draisine-tochten in het zuiden van de Paltz, Tel. 06327-961016, www.suedpfalzdraisine.de

ALTENGLAN: Met een draisine (lorrie) rijden in het Kuseler Musikantenland bij Altenglan. Tel. 06381-424270, www.draisinentour.de

RÜLZHEIM: Straußenfarm „Mhou“ Park, de toonaangevende fokkerij van struisvogels in Europa. Tel. 07272-93050, www.mhoufarm.de

STEINFELD: Cactusland: meer dan 1000 cactussoorten in een kas met een oppervlakte van 7000 m² voor bezoekers. Gratis entree. Verkoop van cactussen en andere vetplanten. Openingstijden: maart t/m okt. maandag t/m vrijdag 9.00 tot 18.00 uur, zaterdag en zondag 9.00 tot 17.00 uur. Nov. t/m februari maandag t/m vrijdag 9.00 tot 17.00 uur, Wengelspfad 1. Tel. 06340-1299, www.kakteenland.de

SILZ: wild- en wandelpark: Zonder storende hekwerken trekken de roedels dam- en edelherten door hun revier. Er zijn echter ook nog meer dan 400 andere diersoorten te bewonderen. Openingstijden: 15 maart t/m 15 nov. dagelijks vanaf 9.00 uur. 16 nov. t/m 14 maart vanaf 10.00 uur. Tel. 06346-5588, www.wildpark-silz.de

KANDEL: klimpark: Op verschillende parkoersen ga je langs en door de toppen van bomen van de Bienwald. Tel. 07275-618032, www.abenteuerpark-kandel.de

SPEYER: klimpark: Erster Richtweg 5, 67346 Speyer, www.kletterwald-speyer.de

MANNHEIM: Luisenpark: 0621-410050, stadtpark-mannheim.de

HETTENLEIDELHEIM: Erdekaut tussen Hettenleidelheim en Eisenberg: Rondleidingen iedere 1^e en 3^e zo, 14 uur vanaf de afgraving Riegelstein, 06351-407440

FISCHBACH: Baumwipfelpfad Pfälzerwald/Nordvogesen: met een lengte van 200 m. door de onbekende wereld van de boomtoppen op een hoogte van 18 tot 35 m.

Tel. 06393-92100, www.biosphaerenhaus.de

ZWEMBADEN EN RECREATIEGEBIEDEN (NOORD-ZUID)

HETTENLEIDELHEIM: zwembad bij de burcht Altleiningen: openluchtzwembaden (mei t/m sept., dagelijks van 8.00 tot 19.00 uur). Tel. 06351-124172, **Altleining Burg**. Tel. 06356-919067, www.vg-h.de

BAD DÜRKHEIM: Salinarium, openlucht- en binnenbad. Tel. 06322-935865, www.salinarium.de

BAD DÜRKHEIM: Almensee, op het terrein van de camping Knaus. Tel. 06322-61356, www.knauscamp.de

BAD DÜRKHEIM: kurcentrum, zoutwaterbad
Tel. 06322-964-0, www.kurzentrum-bad-duerkheim.de

WACHENHEIM: verwarmd openluchtbad met veld voor beachvolleybal (mei-september). Tel. 06322-7525, www.wachenheim.de

DEIDESHEIM: „Oase im Paradiesgarten“: het enige openluchtbad in het wijengebied Paradiesgarten, (mei t/m sept). Tel. 06326-6466

BÖHL-IGGELHEIM: Niederwiesenweiher: met grind bestrooide zandoevers, kiosk met terras, parkeerplaats, toiletten, naturisme wordt getolereerd, gelegen midden in het veld, riet en bomen aan de rand van het meer.

HASSLOCH: Badepark: openlucht- en binnenbad met attracties, sauna, stoombad, solarium en veel meer. Tel. 06324-5994760, www.badepark.de

NEUSTADT AN DER WEINSTRASSE: Stadionbad Moby Dick (in de winter) en in de zomer een verwarmd openluchtbad, glijbaan, duiktoren, wildwaterbad en kinderbad. Tel. 06321-402530, www.neustadt.eu

NEUSTADT-HAMBACH: openluchtbad met uitzicht op het Hambacher Schloss, geopend mei t/m augustus van maandag t/m vrijdag van 13.00 tot 19.00 uur zaterdag-, zon- en feestdagen en in de vakantie van 10.00 tot 19.00 uur. Tel. 06321-80253

NEUSTADT-MUSSBACH: Am weißen Haus, speciaal voor kleine kinderen. Open in de zomer op werkdagen van 13.00 tot 19.00 uur, zaterdag, zondag en in de vakantie van 10.00 tot 19.00 uur. Tel. 06321-69766

NEUSTADT-DUTTWEILER: familievriendelijk natuurbad, Am Sportplatz, 's zomers maandag t/m vrijdag van 13.00 tot 19.00 uur, zaterdag, zon- en feestdagen en in de vakantie van 10.00 tot 19.00 uur. Tel. 06327-3190

ELMSTEIN: Naturbadesee Helmbachweiher, ten zuiden van Elmstein in het Helmbachdal gelegen: glashelder stromend water, grote zonneweide, barbecue, kiosk met zitmogelijkheden, Kneippfaciliteiten, parkeerplaats. Tel. 06328-234 of 0170-6004493.

WEIDENTHAL: natuur- en openluchtbad. Tel. 06329-1431

SPEYER: recreatiegebied Binsfeld: een zestal meertjes inclusief strandbad, zandstrand, grindstrand, zonneweiden, gezellige hoekjes, parkeerplaats tegen betaling, kiosk, surfmeer, toilet, kiosk, volleybalveld.

SPEYER: Bonnetmeer: fijn zandstrand en grote zonneweide, kiosk met zitmogelijkheid, toiletten, gratis parkeerplaats, gedeeltelijk met bomen begroeid. Entree 2 €

SPEYER: Bademaxx: recreatiebad inclusief openluchtbad (niet het hele jaar geopend) opdiep bad, duikplank van 3m met een aparte springkuil, golfslagbad, grote glijbaan, wildwaterbaan, buitenbad dat het hele jaar open is, een gedeelte voor ouders met kleine kinderen, solarium en sauna. Tel. 06232-6251500, www.bademaxx.de

GERMERSHEIM: recreatiegebied: drie grote meren voor de verschillende bezigheden zoals surfen, zwemmen, spelen. Pizzeria, kiosk, kleedhokjes, camping, naturisme toegestaan. Tel. 07274-9600

MAIKAMMER: verwarmd recreatie- en zwembad met grote zonneweide. Tel. 06321-5585, www.maikammer.de

ST. MARTIN: landschappelijk gelegen meer: bosmeer, zwemmen op eigen risico, restaurant "Rathaus an den Fichten" op circa 50 meter afstand. Zes plaatsen om te barbecuen, geëxploiteerde barbecuehut met plaats voor 120 personen (kan geheel of gedeeltelijk gehuurd worden). Tel. 06321-589917

BEGELEIDE FIETSTOCHTEN

Fietstochten met **Olympisch kampioen Stefan Steinweg**, begeleide tochten op de mountainbike in Wachenheim, iedere zaterdag 10.00 uur sportief of recreatief, vanaf 4 personen. Tel. 06326-982284, www.gepaeckservice-pfalz.de

Begeleide en individuele fietstochten Bernd Bublitz.

Tel. 06321-9243185, www.bike-touring.de

Fietsen en genieten in de Pfalz, uw specialist in begeleide tochten voor genietters in kleine groepen. www.genussradeln-pfalz.de

Mountainbike-Touren-Pfälzerwald Rose Schöfer, Elmstein. Tel. 06328-902124

www.mountainbike-touren-pfaelzerwald.de, www.rennrad-touren-pfalz.de

Trekking- und Mountainbike-Touren Bella Bici, Wachenheim.

Tel. 06322-9109373, www.shop-bellabici.de

SEGWAYVERHUUR

GRÜNSTADT-ASSELHEIM: Proseggo, begeleide tochten voor groepen naar wens met wijnproeverij en afspraken voor individuele reizigers. Tel. 06359-929073 www.proseggo.de

BAD DÜRKHEIM: Pfalzaktiv, begeleide tochten voor groepen. Tel. 06322 - 620667 of 66471 www.pfalz-aktiv.com

DEIDESHEIM: Pfalz-Safari. Tel. 06326-989024 www.pfalz-safari.de

NEUSTADT – MUSSBACH: Weingut Schäfer, tochten met de wijnboer. Tel. 06321-6447 www.weingutschaefer.com

---

GOLFEN

Golf-Club-Pfalz, Neustadt-Geinsheim. Tel. 06327-97420, www.gc-pfalz.de

Golfclub Deutsche Weinstraße, Dackenheim. Tel. 06353-989212, www.golfgarten.de

Golfclub Landau-Dreihof, Essingen. Tel. 06348-6150237, www.golfclub-dreihof.de

Golfclub Kurpfalz, Limburgerhof. Tel. 06236-479494, www.golfpark-kurpfalz.de

---

MUSEA IN DE REGIO

HAUENSTEIN: Deutsches Schuhmuseum. Informatie over de geschiedenis van de schoenenproductie in de regio Zuid-West-Pfalz. Tel. 06392-915165, www.deutsches-schuhmuseum.de. De glazen schoenenfabriek. Tel. 06392-9221371, www.glaeserne-schuhfabrik.de

PIRMASENS: Dynamikum: 150 interactieve museumstukken om mee te ontdekken en te onderzoeken. Tel. 06331-842526, www.dynamikum.de

SPEYER: Historisches Museum der Pfalz Speyer: cultuurhistorische verzameling en expositiestukken vanaf het stenen tijdperk tot het heden, schatkamer van de Dom, wijnmuseum, speciale tentoonstellingen. Tel. 06232-620222, www.museum.speyer.de

SPEYER: Technik-Museum en IMAX Dome: op 150.000 m² zijn hier onder andere onderzeeboten, vliegtuigen, auto's, locomotieven en schepen tentoongesteld. Tel. 06232-67080, www.technik-museum.de

KAISERSLAUTERN: Pfalzgalerie, belangrijkste schilderijenverzameling in de Pfalz.

Tel. 0631-3647201, www.pfalzgalerie.de

LUDWIGSHAFEN: Wilhelm-Hack-Museum, belangrijke kunstwerken uit de 20e eeuw.

Tel. 0621-5043045, www.wilhelm-hack-museum.de

MANNHEIM: Kunsthalle, waarbij het accent op de schilderijen van Duitse en Franse impressionisten en beeldhouwwerken uit de 19e eeuw ligt. Tel. 0621-2936450,

www.kunsthalle-mannheim.de

MANNHEIM: Reiss-Engelhorn-Museum, vooral op het gebied van archeologie, wereldculturen en fotografie behoort dit museum tot de belangrijkste musea in Duitsland en Europa. Tel. 0621-2933150, www.rem-mannheim.de

EDENKOBEN: De **Villa Ludwigshöhe** huisvest de door het Landesmuseum Mainz wetenschappelijk begeleide expositie van Max Slevogt, alsmede wisselende tentoonstellingen van schilderijen. Daarnaast zijn er uitvoeringen van concerten in samenwerking met de Stiftung Villa Musica. Tel. 06323-93016, www.max-slevogt-galerie.de

STAANPLAATSEN VOOR CAMPERS (NOORD - ZUID)

WEISENHEIM AMSAND: Gratis staanplaats aan de Riedweg, geen water- en stroomaansluiting, geen sanitair

BAD DÜRKHEIM „In der Silz“: Aan de L517 richting Leistadt, 67098 Bad Dürkheim (50 staanplaatsen). midden tussen de wijnvelden, Prijzen: 24 uur kosten 6 € per camper (uitgezonderd: Dürkheimer Wurstmarkt: 8 €) Voorzieningen drinkwater € 1,- / 80 liter, riool gratis, stroom € 1,- / kwh Info: tel 06322 935 140, www.bad-duerkheim.com

NIEDERKIRCHEN: Sportterrein Am Sportgelände 1, 6 staanplaatsen, gratis.
Tel. 06326-962233

NEUSTADT AN DER WEINSTRASSE: Openbare staanplaats voor campers (30 plaatsen): bij de Martin-Luther-Kirche in het centrum, aan de Martin-Luther-Straße, met voorzieningen- en vuilnisemmers. Kosten € 4 voor 24 uur (inclusief voorzieningen/afval).(GPS: 49°21'14"N/8°9'9"E)

NEUSTADT-DUTTWEILER: (20 plaatsen): aan de rand van de wijnvelden (GPS: 49°18'7"N/8°12'53"E) op de parkeerplaats "Am Rebenmeer" ligt het rustige terrein met grof grind bedekt in het "Achtzehnmorgenpfad". Gemakkelijk via de A65 (afrit Neustadt-Süd) te bereiken. De overnachting op deze fantastische plek aan de wijnbergen en met een geweldig uitzicht op de Haardtrand en het Hambacher Schloss is gratis en zonder beperkingen mogelijk (Informatie: tel. 06327-5709).

NEUSTADT-HAARDT: (2 plaatsen): op de Festplatz am Mandelring (feestterrein) onder de "pergola" aan de Michael-Ende-Schule

NEUSTADT-HAMBACH: (30 plaatsen): Op de parkeerplaats Dammstraße-Ost, naast het zwembad. Ook hier zijn sanitaire voorzieningen en plaats om vuilnis te deponeren in de Diedesfelder Weg. Deze gratis staanplaats is het gehele jaar, en het verwarmde zwembad van mei tot augustus geopend. (GPS: 49°19'51"N/8°7'53"E).

MECKENHEIM: gemeente Meckenheim, bij de multifunctionele hal, Rödersheimer Straße, 6 plaatsen met stroomaansluiting, gratis. Tel. 06326-219

ELMSTEIN: Transitplatz (4 staanplaatsen) Bahnhofstraße 88, het gehele jaar open, stroomaansluiting, speeltuin en andere recreatiemogelijkheden in de omgeving.
Tel. 06328 234, info@elmstein.de

LAMBRECHT (PFALZ): 7 staanplaatsen (gratis), Blainviller Straße 1, 67466 Lambrecht (Pfalz), gehele jaar geopend, water- en stroomvoorziening (muntautomaat), afvalplaats (gratis), jeu de boules baan, speeltuin en restaurant direct bij de staanplaats, winkels en verdere gastronomie in de directe omgeving, een ideaal uitgangspunt van wandelingen en tochten door het Mountainbikepark Pfälzerwald.

Andere staanplaatsen bij boerderijen en wijnhuizen: Info bij de VVV

BERGHUTTEN EN BURCHTCAFÉS (NOORD – ZUID)

LEININGERLAND

ASSELHEIM: Weinwanderhütte Asselheim, in deze hut wordt u bediend door wijn-boeren en leden van verenigingen uit Asselheim. Geopend: april t/m okt zaterdag vanaf 14.00 uur, zon- en feestdagen vanaf 10.00 uur. Tel. 06359-9297234, www.gruenstadt.de

HERTLINGSHAUSEN: Natuurvriendenhuis Rahnenhof.

Tel. 06356-962500, www.naturfreundehaus-rahnenhof.de

URLAUBSREGION FREINSHEIM

WEISENHEIM AM BERG: PWV-hut aan het Ungeheuermeertje, Geopend van medio maart t/m eind november. Pasen 2e Pinksterdag, 1 mei en Hemelvaartsdag, zon- en feest-dagen van 10.00 tot 18.00 uur (nov tot 17.00 uur) geopend. Tevens van medio mei tot medio oktober woensdag van 13.00 tot 18.00 uur geopend. Andere data voor groepen vanaf 30 personen op afspraak. Tel. 06353-2319

FREINSHEIM: Forsthaus Lindemannsruhe: Open: woensdag t/m zondag vanaf 11.00 uur, Tel. 06322-9472326

FREINSHEIM: Bismarcktoren met uitkijkplatform, Open: april t/m medio november zaterdag, zon- en feestdagen van 10.00 tot 18.00 uur en op afspraak, Tel. 0172-6263681 resp. 06322-62512

BAD DÜRKHEIM

Hut aan de Weilach, Openingstijden: maart tot oktober zaterdag en zondag 10.00 tot 18.00 uur. Tel. 0170-3436929

Natuurvriendenhuis Gross Eppental, Grosses Eppental 21, Openingstijden: dagelijks behalve dinsdag. Tel. 06322-2380, www.naturfreunde.de

Kloostercafé Limburg, Openingstijden: dagelijks vanaf 11.00 uur. Op maandag gesloten, Gehele maand januari gesloten. Tel. 06322-9419983, www.klosterschaenkelimburg.de

Bosrestaurant Lindenklause, (achter de ruïne van de burcht Hardenburg). Openingstijden: woensdag, zaterdag, zondag van 10 tot 18 uur (gesloten 24.+31.12. + 01.01.). Tel. 06322-67777, www.lindenklause.de

Zum Schützenhaus: Am Schlachtberg 9, dagelijks geopend vanaf 10.30 uur, maandags gesloten. Tel. 06322-2617, www.sg-bad-duerkheim.de

---

FERIENREGION WACHENHEIM

Natuurvriendenhuis „Oppauer Haus” Overnachting mogelijk 23 bedden. Maandag gesloten. Tel. 06322-1288, www.oppauerhaus.de

Bosrestaurant „Forsthaus Rotsteig” (aan het Kurpfalzpark). Openingstijden: in het seizoen van het „Kurpfalzpark“ maandags gesloten. Tel. 06325-959020, www.kurpfalz-park.de

Boswachtershuis „Silbortal“. Tel. 06325-8492, www.pension-silbortal.de

Burchtcafé Wachtenburcht. Tel. 06322-64656, www.wachenheim.de

Bosrestaurant „Zum Schützenhaus“, in het Poppental. Ma en do gesloten. Tel. 06322-65498

FERIENREGION DEIDESHEIM

Eckkopftoren: openingstijden: zaterdag, zon- en feestdagen. Tel. 06326-96770, www.deidesheim.de

Wallberggaststätte: openingstijden: woensdag, zaterdag, zon- en feestdagen van 10.00 tot 18.00 uur. Augustus gesloten. Tel. 06326-5834

Waldschenke im Mühlal: openingstijden: woensdag, donderdag, zaterdag, zon- en feestdagen vanaf 11.00 uur. Tel. 06326-962626 of 0173-3255018

Pfäzlblick: woensdag t/m zondagen vanaf 11 uur. Gesloten: maandag en dinsdag. Tel. 06326-981034 of 0172-9359561190

HASSLOCH

Natuurvriendenhuis Hassloch: An der Fohlenweide 55. Openingstijden: dagelijks behalve donderdag, van 9 tot 22 uur, warme gerechten 12 tot 20 uur, logies met ontbijt. Tel. 06324-5733, www.naturfreundeHassloch.de

---

NEUSTADT AN DER WEINSTRASSE

Hellerplatzhaus (Hellerhütte): Openingstijden: zaterdag, zon- en feestdagen en gedurende de zomervakantie van Rheinland-Pfalz, tel. 06321-14818, www.pwv-neustadt.de

Hohe-Loog-Hütte: Openingstijden: woensdag/zaterdag/zon- en feestdagen en gedurende de zomer- en herfstvakantie van Rheinland-Pfalz, Tel. 06321-480092

Klausenthalhütte: Openingstijden: woensdag/zaterdag/zon- en feestdagen en gedurende de paasvakantie van Rheinland-Pfalz, Tel. 06321-30177

Weinbiethaus: Openingstijden: zaterdag t/m donderdag; gesloten 4 weken tijdens de zomervakantie van Rheinland-Pfalz en 8 dagen voor Kerstmis, Tel. 06321-32596

Naturfreundehaus Heidenbrunnertal: 42 bedden in meerpersoonskamers; Openingstijden: dinsdag t/m zondag vanaf 10.00 uur in de zomer. (in de winter, maandag en dinsdag gesloten), Tel. 06321-88169

Waldgaststätte Kaltenbrunner Tal: Oliver Friedrich, 6 tweepersoonskamers. Openingstijden: vrijdag t/m woensdag vanaf 10.30 uur, zomers dondertag gesloten, vanaf november t/m Goede Vrijdag donderdag en vrijdag gesloten. Tel. 06321-84071, www.kaltenbrunnertal.de

Looganlagen (Altes Jagdhaus), Im Tal 50, maandag en dinsdag gesloten, Tel. 06321-66047, www.looganlage.de

Forsthaus Benjental: Hainstraße, donderdag en vrijdag gesloten, tel. 06321-66033, www.forsthaus.benjental.de

Café en Restaurant Zur Alten Talmühle Hainstr. 50, 3 tweepersoonskamers; geopend: april-okt. wo - zo., nov.-maart wo, za en zo 10-18 uur, tel. 06321-9597475, www.zur-talmuehle.de

Waldschenke Ludwigsbrunnen, Im Meisental 81, geopend: wo - zo, tel. 06321-35752, www.ludwigsbrunnen.de

---

VERBANDSGEMEINDE LAMBRECHT (PFALZ)

BREITENSTEIN: Forsthaus, openingstijden: dagelijks vanaf 10.00 uur. november tot juli maandag en dinsdag gesloten; augustus tot oktober dinsdag gesloten. Tel. 06328-227, www.forsthausbreitenstein.de

ELMSTEIN: Natuurvriendenhuis: Esthaler Strasse 63-67, overnachtingsmogelijkheden. Tel. 06328-229, www.naturfreundehaus-elmstein.de

ELMSTEIN: Waldschänke Hornesselwiese, Hornesselwiese 1, openingstijden: dagelijks vanaf 11.00 uur. Gesloten ma en di. Tel. 06328-982010

ELMSTEIN: Stilles Tal, Hornesselwiese 2, openingstijden: dagelijks vanaf 11.00 uur. Gesloten ma en vr. Tel. 06328 9849266

LAMBRECHT: Natuurvriendenhuis: In Helmbach in het Kohlbachtal. Openingstijden: jan - mei en nov.- 23-12. za/zo/feestdagen, juni/juli/ aug. wo-zo., sept./okt. in de weekenden, op feestdagen en wo., 27-12 - 1-1 dagelijks geopend. Overnachtingsmogelijkheid. Telefoon Natuurvriendenhuis 0049 6328 666, voorz. Gabriele Muder. Tel. 0049 6371 15768, aanmelden voor groepen en overnachtingen bij Stefanie Grzegorzky, tel. 0049 6325 304533.

ERFENSTEIN: Burchtcafé van de burcht Spangenberg: openingstijden zon- en feestdagen 10.00 - 19.00 uur, december-februari gesloten. Tel. 06325-956922, www.burg-spangenberg.de

ESTHAL: Wolfsschluchthütte: Openingstijden: woensdag en zaterdag vanaf 11.00 uur; zon- en feestdagen vanaf 10.00 uur. Tel. 06325-8965, www.pwv-esthal.de

LAMBERTSKREUZHÜTTE: Open: dagelijks behalve op maandag. Tel. 06321-188847, www.lambertskreuz.de

NEIDENFELS: Lichtenstein-Hütte: Openingstijden: woensdag en zaterdag 13.00 tot 19.00 uur; zon- en feestdagen 10.00 tot 19.00 uur. In juli op 24, 25 en 31 dec gesloten. Mogelijkheid om te overnachten, 10 bedden. Tel. 06325-7605. Beheerder Andreas Möller, tel. 06325 - 980189, www.pwv-neidenfels.de

WEIDENTHAL: Wanderstützpunkt Schwarzsohl: openingstijden: zaterdag, zon- en feestdagen 10.00 tot 18.00 uur. April-september wo. van 11-17 uur. Tel. 06328-1617. Voorzitter Klaus Koppenhöfer 06374-994999, www.wanderstuetzpunktschwarzsohl.de

DE BESTE UITZICHTEN ....OP EEN FIJNE VAKANTIE

... want hier is het goed vertoeven. Ga eens aan in een origineel wijncafé of dineer in uitstekende restaurants. Logeer in een gemoedelijk pension of romantisch in een slot. Verheug u op de gastvrijheid, die niet te overtreffen is. U komt in een omgeving die alles te bieden heeft, wat uw hart begeert: zacht glooiende wijnvelden, groene weiden en de loop van beken, het imposante Pfälzerwald met zijn burchten en kleine schilderachtige dorpen. Ga op ontdekkingsreis, te voet of met de fiets, en geniet van alle goede eigenschappen van een gebied, waarvan bewezen is dat het bevorderlijk voor de gezondheid is. Maak kennis met onze vrolijke wijnfeesten en een cultureel en recreatief programma, dat overal gewaardeerd wordt. Wij helpen u graag om de vakantiebestemming te vinden die precies bij u past.

**Südliche
Weinstrasse**
Zum Wohl. Die Pfalz.

SÜDLICHE WEINSTRASSE E.V.

Büro für Tourismus (VVV)
An der Kreuzmühle 2, 76829 Landau i.d. Pfalz
Tel. 06341-940-407, Fax 06341-940-502
www.suedlicheweinstrasse.de

ANNWEILER/TRIFELSLAND

Midden in het Pfälzerwald. De romantische stad door de Staufers gesticht, is een ideaal uitgangspunt voor wandeltochten en om van de natuur te genieten.

Büro für Tourismus (VVV)
Meßplatz 1 › 76855 Annweiler am Trifels
Tel. 06346-2200, Fax 06346-7917
www.trifelsland.de

BAD BERGZABERNER LAND

Gezondheid en genot in het geneeskrachtig Kneippbad en in de dorpen daar omheen. In de Südpfalz Therme tussen een zee van windruiven en het Pfälzerwald, vis à vis van de Elzas weer op krachten komen.

Büro für Tourismus (VVV)
Kurtalstraße 27 › 76887 Bad Bergzabern
Tel. 06343-98966-0, Fax 06343-98966-66
www.bad-bergzaberner-land.de

EDENKOBEN

Vakantieparadijs in de Tuin van Eden van de Pfalz. Wandel met plezier op de sporen van koning Lodewijk I van Beieren.

Büro für Tourismus (VVV)

Poststraße 23, 67480 Edenkoben

Tel. 06323-959-222, Fax 06323-959-289

www.urlaubsregion-edenkoben.de

HERXHEIM

Hier bloeien cultuur, kunst, theater en geschiedenis tussen wijndruiven en tabaksvelden.

Büro für Tourismus (VVV)

In het raadhuis, 76863 Herxheim

Tel. 07276-501-107, Fax 07276-501-250

www.herxheim.de

LANDAU

Wijn-, cultuur- en winkelcentrum met charme en esprit 17-04 – 18-10-2015 Landesgartenschau (= Floriade) Landau.

Büro für Tourismus (VVV)

Marktstraße 50, 76829 Landau

Tel. 06341-1383-01, -02, Fax 06341-1383-09

www.landau-tourismus.de

LANDAU-LAND

Een landschap als uit een prentenboek, waar genot en een vrolijke levenswijze thuis zijn.

Büro für Tourismus (VVV)

Haus des Gastes, Hauptstraße 4, 76829 Leinsweiler

Tel. 06345-3531, Fax 06345-2457

www.ferienregion-landau-land.de

ERLEBNISLAND MAIKAMMER

Met zijn romantische wijndorpen:

Dromerige hoekjes zijn de achtergrond voor vakantiedagen vol genot.

Büro für Tourismus (VVV)

Johannes-Damm-Straße 11, 67487 Maikammer

Tel. 06321-952768, Fax 06321-5899-16

www.maikammer-erlebnisland.de

OFFENBACH

Waar ook de oievaarders graag op vakantie gaan. Een oase van rust met weiden, wijnvelden, vruchtbare akkers en tuinen.

Büro für Tourismus (VVV)

Konrad-Lerch-Ring 6, 76877 Offenbach

Tel. 06348-986-180, Fax 06348-986-141

www.offenbach-queich.de

DAHNER FELSENLAND

Het Dahner Felsenland in het zuidelijk gedeelte van het biosfeerreservaat Natuurpark Pfälzerwald, direct aan de grens met Frankrijk gelegen, is een van de meest romantische landschappen van Europa. Bizarre rotsformaties van bont zandsteen, dichte bossen en dromerige meren nodigen uit tot ontspannen en lekker bijkomen. En op de toppen van de bergen staan grote burchten en ruïnes daarvan.

De wandelwegen met predikaat “Felsentourenland – Erlebniswandern im Reich der bizarren Felsen und sagemumwobenen Burgen“ leiden u zowel aan de Duitse als de Franse zijde van de grens naar geweldige rotsformaties en naar geheimzinnige burchten in de rotsen, waarover vele sagen in omloop zijn. Een groot net van fietspaden aan beide zijden van de grens brengt u op romantische plekjes en naar natuurschoon en de bezienswaardigheden van deze streek. In het zwemparadijs Dahn met zijn uitstekende saunafaciliteiten, die met 5 sterren onderscheiden zijn, en zijn grote Finse sauna’s met een van de mooiste saunatuinen van Europa vindt u ontspanning, rust en plezier in harmonie met de natuur. Vakantie in het Dahner Felsenland nodigt uit tot dromen, dagen zonder stress, dagen vol ontspanning en levensgenot. Ontdek het Dahner Felsenland! “De erosie is een grote kunstenaar – en het Dahner Felsenland is haar meesterstuk”.

Tourist-Information
Dahner Felsenland
Schulstraße 29
66994 Dahn
Telefon 06391-9196222
tourist.info@dahner-felsenland.de
www.dahner-felsenland.net

Altdahn-Grafendahn-Tanstein: drie burchten, het grootste burchtcomplex in de Pfalz. Dateert uit de 11e eeuw. Gebouwd op vrijstaande steile rotsen. Een typische burcht uit de Wasgau met in de rotsen gehouwen kamers, trappen en gangen. Resten van wallen en muren en een woonhuis. Museum met interessante vondsten, restaurant.

Berwartstein: Gerestaureerde en het enige bewoonde kastelencomplex in de Pfalz. Indrukwekkende burcht in de Wasgau, 12e eeuw, op een hoge rots met een waterput met een diepte van 104 m. front uit de 15e eeuw. Bewaard gebleven: geschuttoren, in de rots uitgehouwen soldatenverblijven, gangen door de rotsen. Rondleidingen en restaurant.

Drachenfels: burchtruïne bij Busenberg. Op twee steile en smalle rotsen van zandsteen gelegen burcht in de rotsen van de heren van Drachenfels (1209 – 1344). In 1523 verwoest. Bewaard gebleven: rotskamer (bovenste burcht), poortgebouw, resten van de toren aan de zijkant van de onderste burcht.

Wegelnburg: Kasteelruïne bij Nothweiler, op een hoogte van 572 m op een bergkam, het langgestrekte, hoogstgelegen burchtcomplex in de Pfalz. Rijksfeesten uit de 12e/13e eeuw. Bezienswaardig zijn de resten van poorten, gebouwen en wallen. Grote rotskamers. Prachtig uitzicht.

Biosphärenhaus/Baumwipfelpfad: Het Biosphärenhaus Pfälzerwald/Noord-Vogesen in Fischbach biedt een fascinerende blik op de geheimen van natuur, energie en geschiedenis. Op het pad over de toppen van de bomen kunt u op een hoogte van 15 – 35 m over het bos en de bomen kijken. Educatieve haltes en bijzondere elementen als de adelaarshorst, de glijbaan over bomen, glazen vloeren en hangbruggen maken, dat dit pad een spannende belevenis wordt.

Erzgrube Nothweiler: De mijngangen vanuit de St.-Annagang, die in totaal meer dan 420 meter lang zijn, zijn zonder gebruik van buskruit met mokers uitgehakt om aan het ijzer te komen. De sporen van het hakken laten zien hoe de mijnwerker werkte. Hij sloeg de stevige bonte zandsteen weg om aan de ijzeraderen te komen en het erts te winnen.

SAUER-PECHELBRONN/NOORD-ELZAS

Dit stille verborgen dal verbindt Frankrijk en Duitsland, de Noord-Vogezes en de Zuid-Pfalz. De Sauer drukt een stempel op het dicht beboste landschap. De zandpaden zijn een ideale ondergrond om te wandelen, op de opvallende rotsen rijzen de trotse, romantische burchtruïnes op. De grote boslandschappen zijn belangrijke getuigen van de industriële houtindustrie, zoals bijv. ook de houtskoolbranderijen, die men overal aantreft. Het hele gebied ligt in een biosfeerreservaat, een beschermd natuurgebied, waarvoor de bewoners en hun gasten de verantwoording op zich moeten nemen.

Een ontmoeting tussen de Elzas en de Pfalz is het fietspad met predikaat met een lengte van 33 kilometer. Acht imposante burchtruïnes liggen aan de route, kolossale rotsen en woeste bosgebieden zijn een genot voor de natuurliefhebber. Kleine schiderachtige Duitse en Franse dorpen nodigen u uit om een pauze in te lassen. Laat u door de goede keuken van de Elzas verleiden (flammkuchen, wädele, presskopf, baeckeoffe, zuurkool) of door de sterrenrestaurants, waar de gelauterde koks aan het fornuis staan. Bij alle gerechten horen passende wijnen, bijv. uit het nabijgelegen wijngedebied om Cleebourg.

Of u te voet, op het paard, met de auto of bus (Wissembourg – Burg Fleckenstein), of met de fiets – alleen of met het hele gezin - op pad bent, het tocht brengt u gegarandeerd veel plezier en onvergetelijke herinneringen.

Office de Tourisme Sauer-Pechelbronn

1, rue de l'Obermatt

F-67360 Durrenbach

Telefon +33 (0)3 88 90 77 50

www.tourisme-nordalsace.fr

Burg Fleckenstein: De imposante, indrukwekkende burcht Fleckenstein staat op een rotsplateau van 100 meter lang op een hoogte van 338 meter. U heeft vanaf de burchtruïnes een prachtig uitzicht op het dal van de Sauer. In 1680 werd de burcht door de Franse troepen verwoest. Natuur, geschiedenis, plezier en intelligentie – een bijzondere, avontuurlijke tocht staat de bezoeker in de “Burcht die raadsels opgeeft” te wachten. 20 raadsels in het bos en de burcht moeten opgelost worden.

Maginotlinie: De vesting “Four à Chaux” (“Kalkoven”) in Lembach biedt een uitstekende mogelijkheid zich met de jongste geschiedenis bezig te houden. De vesting is een onderdeel van de Maginotlinie, een gigantische verdedigingsgordel, die de toenmalige minister van defensie André Maginot van 1929 tot 1935 tussen Duinkerken in het noorden en Menton in het zuiden liet bouwen. De vesting “Kalkoven” dankt zijn naam aan de nabijgelegen steengroeve.

Boerderijmuseum Kutzenhausen: Maison Rurale d’ l’Outre-Forêt, het boerderijmuseum in Kutzenhausen is het voormalige herenhuis, waar de bezoeker de levenswijze van de mensen in de periode van 1920 tot 1950 kan navoelen, waarbij het gezins- en dorpsleven van alledag zo waarheidsgetrouw mogelijk is weergegeven. U kunt een compleet herenhuis met woonkamer, keuken, bedsteden, stal, kelder, groententuin en boomgaard bezichtigen. Gesloten 2014 !

Aardolijmuseum, Merkwiller Pechelbronn: De bezoekers van het museum komen alles te weten over de geologie van deze plaats, over de techniek en de betekenis van de winning. Spannend, want Pechelbronn is een van de oudste plaatsen in Europa, waar olie gevonden en gewonnen werd. De grondslag voor de winning op grote schaal werd in 1627 gelegd. De aardolie werd tot wagensmeer, machineolie en tot petroleum voor lampen verwerkt.

De slag bij Woerth op 6 augustus 1870 is een onmenselijk voorbeeld van de oorlogshandelingen in de grensstreek tussen Frankrijk en Duitsland. Het in een feodaal middeleeuws gebouw gevestigd museum herinnert aan deze slag. Een rondweg met een lengte van acht kilometer toont op eenvoudige wijze de schermutselingen van alle partijen in de slag van Woerth- Froeschwiller.

Didiland/Recreatiepark: Didiland ligt dicht bij Haguenuau. Het recreatiepark is in het bijzonder geschikt voor gezinnen met kleine kinderen. In het park bevinden zich verschillende attracties als een wildwaterbaan, zweefmolen, rups, piratenschip, looprad, vikingerbaan “Drakkar”, Sky Glider en veel meer. In de meeste attracties mogen ook de volwassenen mee. Er is een restaurant een kiosk en een picknickplaats.

HAMBACHER SCHLOSS

Demokratiegeschichte

- Das Hambacher Fest 1832
- Ausstellung
Hinauf, hinauf zum Schloss!
- Architekturführungen
- inszenierte Führungen
für Kinder und Erwachsene
- Workshops für Kinder und Erwachsene

Veranstaltungen

- Hambacher Fest-Bankett von
und mit dem Chawwerusch Theater
- Politische Diskussionen
- Politisches Kabarett
- Klassische Konzerte
- Kindertheater

Restaurant 1832

- tagsüber regionale
Landhausküche, abends
raffinierte à-la-Carte-Variationen
- Hochzeiten, Feierlichkeiten und
Tagungen im Restaurant 1832
und im Hambacher Schloss

Telefon: 0 63 21/92 62 90
info@hambacher-schloss.de

Stiftung Hambacher Schloss

HAMBACHER SCHLOSS

www.hambacher-schloss.de

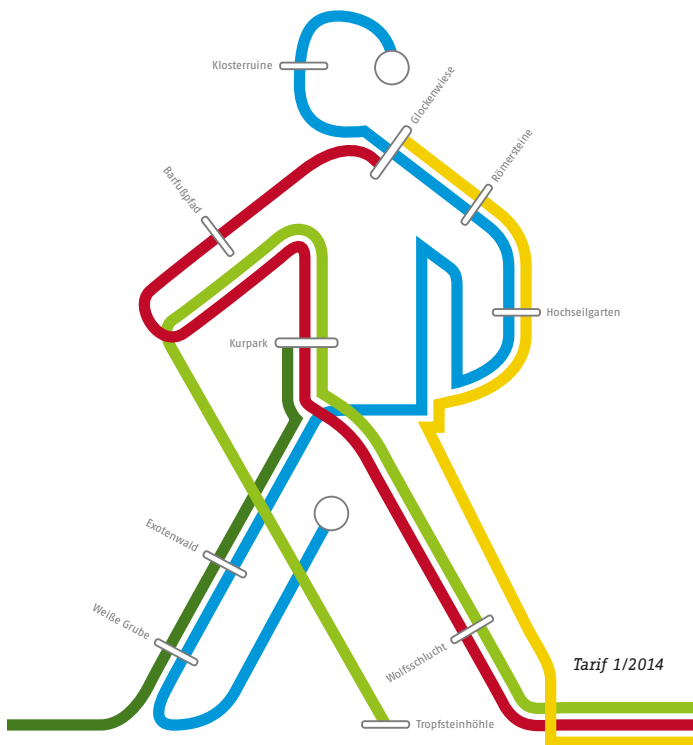
Wirtschaftsentwicklungsgesellschaft NW mbH

Büro:
Badstubengasse 8, Klemmhof
Post:
Marktplatz 1,
67433 Neustadt an der Weinstraße
T. 06321 890092-0, weg-nw.de

Oh happy day

ab 6,20 Euro.

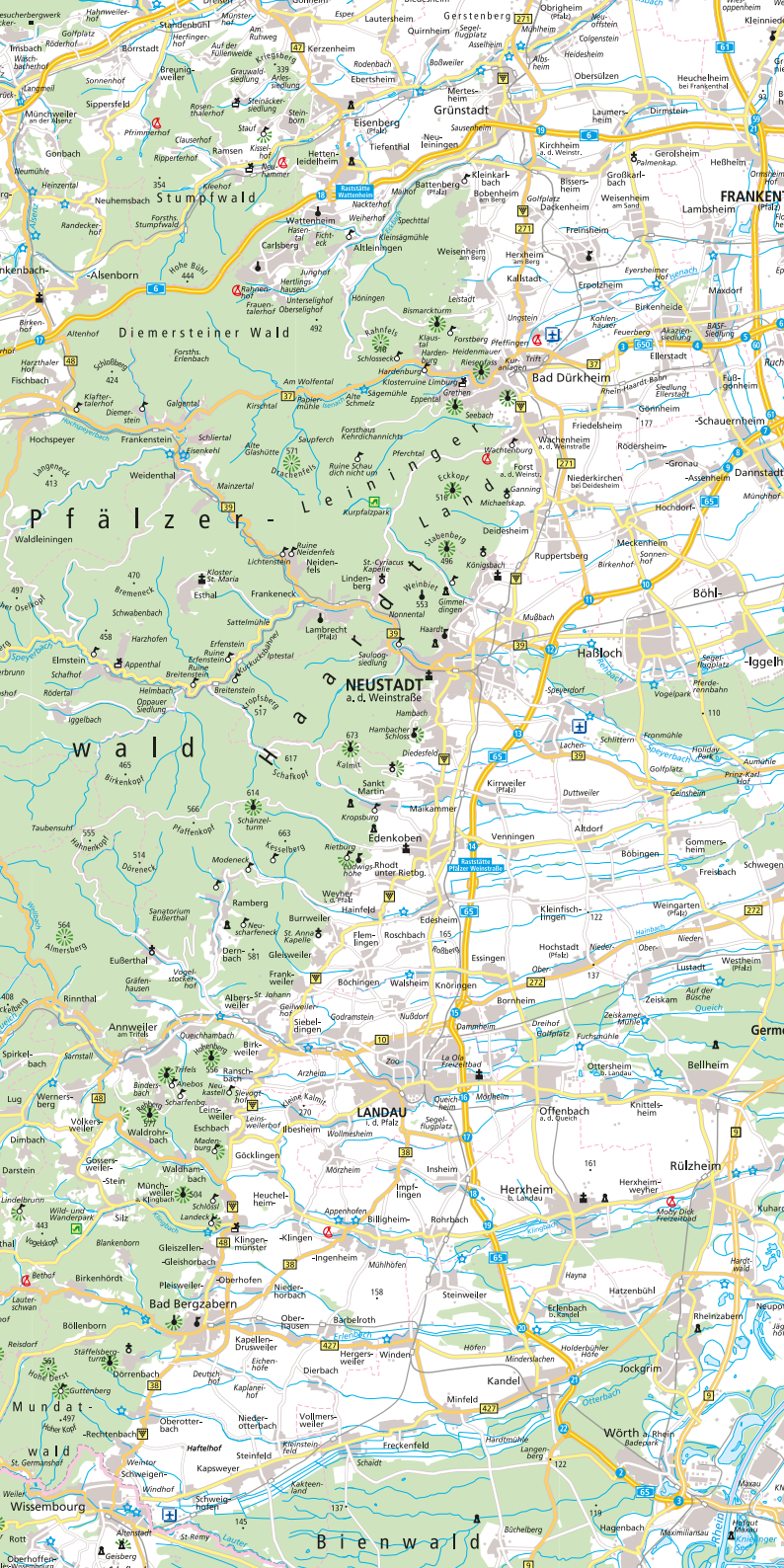

Tages-Karte

Allein oder mit bis zu vier Freunden einen Tag lang unterwegs mit Bus und Bahn. Infos unter www.vrn.de

Einfach ankommen.

De kleuren van de natuur en spelen met het licht waren de gezichtspunten van de Franse impressionisten. Hier in de Pfalz beleeft u die beide live. Maar knalrode klaprozen zijn niet de enigen, die kleur geven aan de Weinstraße, die 85 kilometer lang is. Van een fles dornfelder of spätburgunder met een robijnrode kleur zou u op het gebied van de kunst wel eens het meest kunnen genieten. > Deutsche Weinstrasse e.V. - Mittelhaardt - > www.deutsche-weinstrasse.de

Uitnodiging voor een tentoonstelling van Monet met een lengte van 85 kilometer

